

Mátíyu

Ísu wiyómpa'a iyówana Mátíyu siyáánkai-aataiya'iyó miyáumai-aatai maisuwéna Ísun-aai agaimakáiyé. Ísuni kísau-waasima sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwígon-awi'a Mátíyu moórá-awi'a Rifái wemá maanáúfái agaimakáiyé. Maníkó séna sáwí'o úmáimo méraampinkemba faútíyukaiye siyóntemba ááéraan-aai símai kááísamakon-aufai-wandaafimba agáúmba Ísuntafesa siyáawe. Yúndaa-waasi Ísuntafesa sésa Maníkómó iyáfasinankaiwai Mésíyaan-iyé síwae séna maanáúfáifimbá agaiyáiyé. Ísu fasi'aémbá tokéna Maníkóní ámútankoni áwáuma simátiména Maníkó wení waási wégarawin-aai simátima'mae iyáiyé. Mátíyu miyán-áái maanáúfáifimbá agaimakáiyé.

Rúku 3:23-28

¹ Ísu Káráísitini akúní'o uráan-aai. Ísun-aíwá'ná Téfitin-iyé. Téfitin-aíwá'ná Émbaramun-iyé.

² Émbaramu Áísáakimba ma'ankówana Áísáaki Yékopumba ma'ankówana Yékopu Yúndaa-iyai afarawainonda matinkówana

³ Yúndaa Pérésinte Sáraante matínkaraimba tinówa Témaan-iyé.

Pérési Éséronimba ma'ankówana Éséroni Áramumba ma'ankówana

⁴ Áramu Ámínándapumba ma'ankówana Ámínándapu Násonimba ma'ankówana

Násoni Sáómonimba ma'ankówana

⁵ Sáómoni Póásimba ma'ánkaraimba anówa Ré'apimaniye.

Póási Ópétimba ma'ánkaraimba anówa Rútimaniye.

Ópéti Yésimba ma'ankówana

⁶ Yési Téftimba ma'ankówana
Téftimo káráwiyaiwai Soromonimbá
ma'ankaraimba anówani aifaráán-kwánkón-áwí'a
Yúráya úwana ánaaen-kwamba Téftin-iyé.

⁷ Soromoní Ríyapoamumba ma'ankówana
Ríyapoamu Ápáisaamba ma'ankówana
Ápáísaa Ésaamba ma'ankówana

⁸ Ésaa Yíósafatimba ma'ankówana
Yíósafati Yórámumba ma'ankówana
Yórámu Ásáyaamba ma'ankówana

⁹ Ásáyaa Yótámumba ma'ankówana
Yótámu É'ásaamba ma'ankówana
É'ásaa Ésékayaamba ma'ankówana

¹⁰ Ésékayaa Mánásaamba ma'ankówana
Mánásaa Émósimba ma'ankówana
Émósi Yósáyaamba ma'ankówana

¹¹ Yósáyaa Yékónaya-iyai afarawainonda matinkówasa
minkánaáfimbá Pépíróni-naopakewi Ísareri-waasi
tati'maesa Pépírónifa'a ándáfa'a mátinkaraawe.

¹² Pépírónifa'a mátinkon-kanaafimba
Yékónaya Síatiomba ma'ankówana
Síatio Sérápáperimba ma'ankówana

¹³ Sérápáperi Ápáyatimba ma'ankówana
Ápáyati Éráyakimumba ma'ankówana
Éráyakimu Ésomba ma'ankówana

¹⁴ Éso Sétókomba ma'ankówana
Sétóko Ékímumba ma'ankówana
Ékímu Éráyatimba ma'ankówana

¹⁵ Éráyati Ériesaamba ma'ankówana
Ériesaa Mátánaamba ma'ankówana
Mátánaa Yékopumba ma'ankówana

¹⁶ Yékopu Yósepimba ma'ankówana

Yósepi Máriaan-awaaikó úwana Máriaa
 Ísun-anówan-iyē. Ísuntafesa Maníkó íyáfasinankarai-
 waiye sésa Káraísitiye wésewe.

¹⁷ Émbaramumo méronka'a sísamaifakemba éiyaimba kumbaimái-waasi 14 waasi agaiyówasa Téfitimo paápé urénamo méronka'a sísamaifakemba éiyaimba kumbaimái-waasi 14 waasi agaiyówasa Pépírónifakewi tatí'maesa Pépírónifa'a ándáfa'a mátínkarowasa méronkanaafimba sísamaifakemba éiyaimba kumbaimái-waasi 14 waasi agaiyówana minká'á Máriaa Ísu Káraísitimba ma'ánkaraiye.

Ísumbo ma'ánkarain-ai.

Rúku 2:1-7

¹⁸ Ísu Káraísitimba ma'ankómbe maará uráiyē. Ísun-anówamba Yósepinka'a aái símakowana Yósepi ímba wesé'a kurónka'a ámú'a paápé uráiyē. Ufaen-ámútánkó Máriaan-arumpi túwana ámú'a paápé úwana ¹⁹ awaaikó kawé'á wéuwai séna waási túranka'a ai'máráanana Máriaa aigaesáféna

ifáimpó'a aúpá'á ai'mátuwanaumne-imayaa uráiyē.

²⁰ Miyá imáyaa wéena aún-kwérowana Fasi'aénkó kísau-waasigo wíyómpakewi kaainampá'á simámēna séna Yósepiyo Téfitin-andafaken-kwaasi óne. Máriaamo ámú'o káúfimba Ufaen-ámútánkó aantemba ámú'a kauwánkáimba po wembá úwoi máinompo ímba áá'a íno. ²¹ Iyámpóimo ma'ankáinda áwí'a Ísuwe simánkaao siyáiyē. Mináwíkóní áwáuma wení waási sáwí-imayaagomo ta'ótokaimpinkemba faútinkainiye siyáiyē.

²² Naaófál'á Maníkón-aaimo simátímakowi siyónka'a póna miyán-tántáá'á paápé uráiyē. ²³ Wemá agaimaréna séna

moórá-inaamarugo waaí ímba maiyéna ámú'a kaumái iyámpói ma'ankáínasa miníyámpóígón-áwí'a Émáníyueriye sénááwe

agaimaréna siyáimba mináwíkóní áwáuma Maníkó keséta méraiye siyáiyē.

²⁴ Yósepi aúfínkémbá íyáfasinena Fasi'aénkóní kísau-waasigo wíyómpakewi siyóntemba awaainínkómbá maiyéna ²⁵ ímba wesé'a kúmba úwoi ména káráwiyowana iyámpói ma'ankówana áwí'a Ísuwe simánkaraiye.

2

Aafáúmó íyáúsupaken-kwaasimo taawánaraan-aaí.

¹ Yúndiyaa-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti méron-kanaafimba Pétařemu-naopa'a Máriyaa Ísumba ma'ánkarowasa némpakemba aafáúmó íyáúsupaken-kwaasi kawē'-ímáyááwára'-wáásí témesa Yérúsaremu-naopa'a tésa ² sésa Yúndaa-waasiya'a káráwiyiniye sénamo ma'ánkáín-iyampoi nááfara ánkaraao. Aafáúmó íyáúsipa'a méta awánáúndasa moórá-o'a paápé isatá awánéta séta iyámpói ma'ánkaraimba póta awánéta wenáwí'a mósá maránae séta témeta túne siyááwe.

³ Suwaná marará-káwáágó Éroti mináái isówana arunkó sáwí'a úwasa Yérúsaremu-naopakewiwara'a isówana tirunkó sáwí'a úwana ⁴ Éroti óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo sun-kwáásíyē táántowasa túwaandu uwaná séna Maníkómó ai'maráíndawimba Káráisitimba ma'ankáínda nááfara ma'ankáíníyo súwasa ⁵ sésa Yúndiyaa-marafa'a Pétařemu-naopa'a ma'ankáíníyē. Maníkón-aaimo simátímakowi agaimaréna séna

⁶ Yúndiyaa-marafa'a Pétaremu-naopaken-kwaasisono. Yúndiyaa-marafa'a káráwiyaiwaifimba kentí naaópa'o káráwiyaiwai ímba tínaaempa'a méraawe. Kentí naaópakemba moóráwigo paápé uréna kesí waási Ísareri-waasiya'a kawel'á úmai káráwiyiniye

agaimaréna siyáiyé suwaná ⁷ Éroti iséna aafáúmó íyáúsupaken-kwaasi aúpá'á táántowasa tuwaná tísai ena séna nóran-kanaawa minó'á paápé isará awánaraao súwasa simámúwana ⁸ Éroti séna Pétaremufa'a miniyám-póí koayaafái úmai awáné'a tasimásimiya'a kesé'a kuré'a wenáwí'a mósá máráano súwasa ⁹ isésa kumbá aafáúmó íyáúsupa'o mésamo awánaraan-o'a awánowana minókó aifa'á wéwena miniyámpóimó méronka'a kowaúwasa ¹⁰ áfááraumai aamoí ésa ¹¹ mindáúmpá'á iyésa anówane miniyámpóiyé tuwánésa kífaesa miniyámpóigón-áwí'a mósá marésa unáámbá óin-tokésa kawé-tántáá'á korí-óntámbá fóimai amésa kawé'-úmúmbó í-tántáá'á fóimai amésa asaa-wiyúm-básáwénkwará'á fóimai ámakaawe.

¹² Ámatuwesa tún-kwáúwana Maníkó kaainampá'á simátimena séna Érotimba ímba kosimáméro súwasa fí'on-ampakemba kentí naaópa'a kuráawe.

Ísumba áí'maesarai Ísípifa'o kurááyan-ai.

¹³ Kúwana wiyómpakemba Fasi'aénkóní kísau-waasigomba Yósepi kaainampákémbá awánówana séna Éroti miniyámpóí tufuwíndasafena wésaafa-ifo íyáfasine anówane miniyámpóiyé tí'mae Ísípí-marafa'a koména'a aáno'a simáme'a áí'mae tiyó sénaumne súwana ¹⁴ mindó'wáámbá íyáfasinena anówane miniyámpóiyé tí'maena Ísípí-marafa'a wéména ¹⁵ mifá'á komérowana Éroti pukáiyé. Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi

siyónka'a póna miyá uráiyeye. Wemá agaimaréna séna Fasi'aénkó séna Ísípi-marafakemba kesáanimba mérain'a áántaanana kouweráíniye siyáiyeye agaimaréna siyónka'a póna miyá uráiyeye.

Iyámpóimo tínkankaan-ai.

¹⁶ Éroti awánómbe aafáúmó iyáúsupaken-kwaasi karo'á simánkesa kóuwana Érotin-arunko áyamba úwana aafáúmó iyáúsupaken-kwaasimo simámakon-aaisafenawe o'á paápé uráiyemo siyón-aaisafenawe imáyáa éna tuwímbai ti'maréna séna Pétaremu-nao'-aempa'-naopimpa'a kae'-áátáímó uwásúwén-iyampoiye ímbo kae'-áátáímó uwásúwén-iyampoiye saafá úmai tínkantuwáaro súwasa miyá uráawe.

¹⁷ Naaóf'á'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Yéremaya siyónka'a póna miyá uráiyeye. Wemá agaimaréna séna

¹⁸ Ráma-waasi áfááraumaimo ifi'ó taráamba ísaraawe. Réserin-aísaafitantamba uráan-kwaasi miwítí iyámpóísafesa ifi'á taawasá iyámpóimo pukáantafesa timambá faráátamai tínkaraawasa úwoi ifi'á támaesa iyáawe agaimaréna siyáiyeye.

Ísípifakembo tiyáan-ai.

¹⁹ Éroti puwúmba Yósepi Ísípi-marafa'a ména wiyómpakemba Fasi'aénkóní kísau-waasigomba kaainampákémbá awánówana séna ²⁰ miníyámpóígómbá tufuwónaemo sen-kwáásí é'a púwófo iyáfasine anówane miníyámpóiyé tí'mae Ísareri-marafa'a waaó súwana ²¹ iyáfasinena awaainínkóné ááninkonte tí'maena Ísareri-marafa'a kúmba ²² Érotin-ááninkon-awi'a Ákéreasi

afowán-ánóndáá Yúndiyaa-aempa'a kawáá-kísáú wémauwana Yósepi iséna mináémpá'ó wíndasafena inkaisúwana kaainampá'á Maníkó simámuwana Káriri-aempa'a ²³ Násareti-naopa'a tí'maena koméraiye. Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi siyónka'a póna miyá uráiyé. Wemá Ísuntafena séna Násaretifaken-kwaasin-iyé sénááwe agaimaréna siyónka'a póna miyá uráiyé.

3

Yónimo simátímakain-ai.

Mááka 1:2-8, Rúku 3:1-18, Yóni 1:19-28

¹ Minkánaáfímbá moóráwígon-awi'a Yóni ména nombó maitinkówi póna Yúndiyaa-marafa'a kúmba máásai-marafa'a koména simátiména séna ² Maníkó wení waási kawáánimba ómbaraifo kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á teró simátíma'maena iyáiyé. ³ Naaófá'á Yóni ímbo méronka'a Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya Yónimo paápé índasafena imáyáa éna agaimaréna séna

moóráwigo máásai-marafa'a ména aemáiyakemba séna Fasi'aénkóní aambó wi'ankáiyamba wení aambá arupíse íyana minámpá'á wíno

Áísáya agaimaréna siyónka'a póna Yóni paápé úwana mináái paápé uráiyé.

⁴ Yóni káámeri-poigoni áyáu-watoi iyéna ásisamba á'wáánkau uréna fa'nóriné wantáámikóní aúwé mintón-aantemba wénena ⁵ aai simátíma'maena iyúwasa

Yérúsaremu-naopaken-kwaasiye Yúndiyaa-aempaken-kwaasiye Yóndani-nonkoni menáipákéné maanáipákén-kwáásiyé miyáumai-waasi tóso ésa ⁶ miwítí sáwí-awauma kuffiyúwana Yóni Yóndani-nompimba nombá maitínkaraiye.

⁷ Yóni nombá maitinkéna awánómba ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasiye sáwífa'a nombá maisinkáinkwae sésa wempá'á tóso uwaná simátimena séna iyánkó póígon-araa'an-owe. Maníkó kentí sáwí-meyamba timínífo nááwa simátímísara iséra inkaiséra wéteo. ⁸ Kentí sáwí-kisau tuwé'o Maníkómp'ó té'o é'a kawé-kísáú maíya'a tuwánánaumne. ⁹ Émbaramu kentáá síwá'ná imbá póta Maníkóní kawé'-wáásísá úne sé'a miyán-ímáyáá ímba oro. Maníkó Émbaramun-aísaafitantamba ónááwe sénaraantaasi maanóntámpínkémhá kanaámpó'a waási úráaro sisa'á úráawaisino. Émbaramun-aísaafitantamba uráundawi póta kawé'-wáásísá úne sé'a miyán-ímáyáá ímba oro. ¹⁰ Ímba kawé'-árámbá íyáín-taima áwáufimba wéyaisuwesamo iyafímbó agaisúwáántemba Maníkó miyáumai kentí sáwí-meyamba timíníye Yóni siyáíye.

¹¹ Yóni simátimena séna kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómp'ó tewí nombá wémaitinkaundanifo kesínaaembo tındawi Ufaen-ámútánkómbá ai'maránana kuména kempímbá óraa'a uwátinkainiye. Iyamó agáéntemba íniye. Wemá óraako kembá íyáákaraifo wemó aaí síndara'o kemó sendá sáwí'an-íye. ¹² Aawinkwínaumo sipetifímbó mósá marésamo mentúwááwanamo anómbo marapá'ó kúmísanamo ásimo fiyúndágomo tiyútúwáísasamo kámakama'o índai-iyafimbo uwááígomo agaisuwésamo anómbo naaúmpa'o

mósá máráantemba waási miyaráámhá ínkiye Yóni siyáiyie.

Ísumba nombó maiyánkarain-aii.

Mááka 1:9-11, Rúku 3:21-22

¹³ Minkánáá Ísu Káríri-aempakemba Yóndani-nompa'a téna Yóni nombá maisinkáinkwae séna túwana ¹⁴ Yóni séna ímbanifo emó nombó maisinkénda kanaán-ifo kentáfémo sémo nombá maisinkaaómó séndawe súwana ¹⁵ Ísu séna ifátuwe súndantemba miyán-uwó. Miyámó ékaimo ékai Maníkó siyáini'a óyauye súwana ewé séna ¹⁶ nombá maiyankówana nompínkémbá iyáfasinowana kampúaran-tawaai tuwínkaa'-úwana Yóni awánómha Maníkóni ámútanko mááufu'-numaraamba úmaena Ísu ane'á kumbérowana ¹⁷ aaigó aantemba wíyómpakemba séna maawá kesáanimba isa'á wen-ímáyáá wée'a áfáaraumai aamoí uwánkaumne siyáiyie.

4

Waántáwanko Ísumba ma'máimo awánarain-aii.

Mááka 1:12-13, Rúku 4:1-13

¹ Súwana waántáwanko Ísumba áisai úmai isáíndasafena Maníkóni ámútanko Ísumba simámuwana máásai-marafa'a ² koména tómbá ímba néna ayáátáaka'a 40 no'waamba waúwana áfááran-aii tówana ³ waántáwanko Ísu sáwí'o índa awánánae séna Ísumpa'a téna séna emá Maníkón-ááninko úne wésembo maanóntánkóntáfé tómbá úréna'a naanó siyó súwana ⁴ Ísu séna Maníkón-aii aúfáífinkemba séna tómbó náiyawi aantemba waási ímba fasi'átinkainifo

Maníkó siyáintemba

seyaafá'á iyana fasi'átinkainiye

siyáifo emó sénda ímba miyá ónaumne súwana

⁵ waántáwanko Ísumba áí'maena Yérúsaremu-naopa'a wéna óraa'-amaan-dankoni amifa'á móankena ⁶ séna Maníkón-aii aúfáífinkemba séna

Maníkó wíyómpakemba wení kísau-waasisomba ti'marái-nasa enká'á káráwiyesa pósa óntanka'a aísamai turaráanafo sésa tiyáántandesá faramónááwe

siyáíye. Mindásafe emá Maníkón-ááninko úne wésempo maankákémbá ásáfenasa wíyómpakewi farámbaesa marapá'á múankanaawe waántáwanko súwana ⁷ Ísu séna Maníkón-aaí aúfáífinkemba

é'a miyá siyéna moórá-aaíwara'a séna

kentí Fasi'aénkó Maníkómbá

áísai úmai isánae ímba seró

siyáimba emó séndantembo miyámó ékaa Maníkómbá áísai úmai isáúsinó. Mindásafemo emó sénda ímba miyá ónaumne Ísu súwana ⁸ waántáwanko Ísumba áí'-maena óraa'-omapa'a iyéna móankena seyaafá'-máráfá'á káráwiyon-kwaasiye miwítí óraa-fasi'aene aráanamena ⁹ séna kenká'ó kífaemo ken-ímáyáámó mósá máréna'o é'a káráwiyi-kísau áména káráwiyinone waántáwanko súwana ¹⁰ Ísu séna waántáwanko kóuwo. Maníkón-aaí aúfáífinkemba séna

kentí Fasi'aénkó Maníkómpá'á imáyáa é'a wenáwí'-aantemba mósá maré'a wení kísau aantemba máéro

siyáífo emó sénda ímba miyá ónaumne súwana ¹¹ waántáwanko auwéna kúwasa wíyómpakemba Maníkóní kísau-waasi kumésa Ísumba áwa'nai uráawe.

Ísu wení kísau mo ómbakain-aaí.

Mááka 1:14-15, Rúku 4:14-15

¹² Yóni marará-káwáágón-áwí'a Érotintafena séna sáwí'a uráíye siyóntafena ándáfa'a máankowana méron-aaí Ísu iséna Káríri-aempa'a wéna ¹³ Násareti-naopa'a ímba koména Kápaneamu-naopa'a koméraiye. Mindáoopa'a Káríri-nonkwaaunkoni áwáífa'-naopa'a Sépiyuraaniye Náfataraiye tísaafitantambo uráawiti marará'ó wéron-daopa'aniye. ¹⁴ Ísu Kápaneamu-naopa'a

koméromba naaófá'ó Maníkón-aaimo simátímakowin-awí'a Áísáya agaimaréna siyónka'a póna miyá uráiyé. Wemá agaimaréna séna

¹⁵ Sépiyuraaninte Náfatarainte mindárai tísaafiti marafá'á nonkwaaúnkóní áwáífa'a Yóndani-nonkoni menáípa'-márágón-áwí'a Káriri-marafa'a méraawi fí'o-fi'on-kwaasisafe'a súná ¹⁶ minkwáási túnáín-aempa'a mésa sámó kaipa'á awánánááwe. Maníkóní némpa'o túnáín-aempa'o méraawi sán-kátinkainiye

agaimaréna siyónka'a póna Ísu paápé éna miyá uráiyé.

¹⁷ Minkánáá Ísu simátimindasafena ómbarena simátimena séna Maníkó wení waási kawáánimba ómbarai fo kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á teró siyáiyé.

Ísu éiyain-kwaasimo táántarain-ai.

Mááka 1:16-20

¹⁸ Ísu Káriri-waaunkoni áwáífakafamba kúmba kae'-wáásíyáí mésarai awaaón-áwí'a Sáímoni moórá-awí'a Pítaa úwana áfákon-awí'a Énduruwe'a mésarai miwítí kísau pósarai mófáá'a to-tímapa'a wénesarai mare'mare'-únámbá nompí tukésarai méroyana ¹⁹ Ísu simátimena séna kesé'a tekaiyó. Mófáá'o to'máímo tímapa'o wénoyantemba aú-kisau tíménakai wénekaí kesáái simátímapa'a wéniyasa kempá'á teró súwasarai ²⁰ mimbáré'maré'-únámbá tuwésarai wesé'a kurááye.

²¹ Wesé'a kuyaná Ísu maréna kúmba kae'-wáásíyáí mésarai Sépétin-ááninkai awaaón-áwí'a Yémisi úwana áfákon-awí'a Yóniye tifowámpín-kwimái nompín-táómpimba méresa mare'mare'-únámbá to'mayaa wéuwana Ísu minkáé'nárai táántowasarai ²² minúwóiyáámbá tifowámbá mindómpín-táómpimba auwésarai Ísuwe'a kurááye.

Ísu sáwífa'-waasifimba kísaumo maiyáin-aaí.

Rúku 6:17-19

²³ Ísu Káríri-aempa'a naaó'-nao'a wénena ámáán-daumpimpa'a Maníkó wení waási kawáánin-aaí minásé-áái kosimátímapa'a wénena fí'o-fi'on-ti'o

ún-kwaasi asófatinakafa'a kúwana ²⁴ wenááigo

Síriyaa-marafa'a naaó'-nao'a wété úwasa fí'o-

fi'on-ti'o ún-kwaasiye sáwí-amutanko tirumpimbó méron-kwaasiye tíyayaambo táunkon-kwaasiye tíyayaambo pukón-kwaasiye miyámó un-kwáási taawiya'maésa Ísumpa'a mátínkówana asófatinkena

²⁵ aambó wénumba sáwífa'nanka Káríri-aempakene Tékáporisi-aempakene

Yérúsaremu-naopakene

Yúndiyaa-aempakene Yóndani-nonkoni menáipákén-kwáásiyé miyáumai-naopaken-kwaasi wempá'á tóso uráawe.

5

Ísu omápa'a iménamo simátímakain-aaí.

Rúku 6:20-23

¹ Ísu mérowasa sáwífa'-waasimo tóso umbá tuwánéna omápa'a imérowasa wení waásisomba túwaandu uwaná

² simátimena séna ³ Maníkó súwa'nai ínkwae sewí Maníkó miwí kawé'á wéuwatinkena miwíyá'á wégawaaniye.

⁴ Miwífímbá sáwí-imayaa wéraisana tirunkó umbáí wétaiwai Maníkó miwí kawé'á wéuwatinkena fetóí wéuwatinkaiye. ⁵ Kentúmo ímbo maimaésa wéiyowi Maníkó miwí kawé'á wéuwatinkaimba pósa siyáim-barama maénááwe.

⁶ Maníkó siyáintemba miyámó ónaemo wésewi Maníkó miwí kawé'á wéuwatinkena kawé'ó úmimo méraiyantafena kawé'-í'a uwátinkainiye.

⁷ Tirumbó wéuwatinkaawi Maníkó miwí kawé'á wéuwatinkena arumbá uwátinkainiye. ⁸ Tirumpinkémbó kawé'-áái aantemba wésewi Maníkó miwí kawé'á

wéuwatinkaimba pósa Maníkómbá awánánááwe. ⁹ Waásifimbo farumó uwátinkaiyantafesa kísau wémaewi Maníkó miwí kawé'á wéuwatinkena kesí iyámpóin-owe síníye. ¹⁰ Maníkóntáfésamo imáyáamo ésamo arupíse úmaimo méraantafesa sáwí'a wéuwatinkaawe. Maníkó miwí kawé'á wéuwatinkena miwí wení waási-i'o ombá póna wégawaaniye. ¹¹ Kembiwímó kentáfé'o fasi'amaimo méraantafesa mindásafesa sáwí-aai simátinkesa sáwí'a uwátinkesa fí'o-fi'on-karo'-aai simátínkáámba Maníkó kembiwí kawé'á wéuwatinkaiye. ¹² Naaófá'ó Maníkón-aaimo simátímakowimo sáwí'o uwátínkaraantemba káfé'a sáwí'a wéuwatinkaamba tirunkó kawé'á wéina'a aamoí é'a wíyómpakemba kentí kawé'-méyámbá maénááwe Ísu siyáiyé.

Ságon-aaiye uwígón-aaiyemo Ísu siyáin-aai.

Mááka 9:50, Rúku 14:34-35

¹³ Ísu simátimena séna marapá'ó méraan-kwaasifimba mé'a uwígómó ásémo intenkáámbá wéowe. Miyá wéombanifo uwímó sáwí'o énamo ímba ímba kawé'á úmai kéna ímba áséma éna sáwísankaamba isasá aampa'á tukésa wénowe.

¹⁴ Marapá'ó méraan-kwaasifimba mé'a sámó kaintenkáámbá wéowe. Omápa'o wérain-daopa'o mósá awánaantemba kembiwí méraawini áwáuma wéawanaawe. ¹⁵ Iyamá ómbá kúra'maresa ímba aúpá'á maráiyamba afora'á makésa mindáópaken-kwaasi awánánááwe. ¹⁶ Miyáumai sámó kaintembá waásifimba mé'a sán-kátinkaiyasa kentí kawé-kísáú tuwánésa kentifo wíyómpa'o méraiwain-awi'a mósá maránááwe Ísu siyáiyé.

Ísu amáámbo siyáin-aai.

¹⁷ Ísu mináái simátimena séna ímba kentáfé'a sé'a Mósese siyáin-aine Maníkón-aaí simátímakaawi siyáan-aine ifá'á túwáíwaiye ímba seró. Maníkón-aaí siyáan-aaí ímba tuwánáúmpo siyáanteni'o úmaimo paápé índasafe'a kunkáumne. ¹⁸ Simátíménda ísáaro. Wíyómba maramá wéraisana póna Maníkón-aaí waé'wae'a wéiye. Maníkón-aaigo seyaafá'á waé'wae'a wéimba póna minááígómó siyáinten-úmai seyaafá-tántáá'á paápé íníye. ¹⁹ Miyáumai Maníkón-aaifinkembo karo'-ááímó taraisésamo fí'owantafesamo sésamo wéundantemba miyá índá mindá kanaán-íye síyanamo éna Maníkó séna kesí waási kawáánúnda-waasifinkemba ímba fasi'aén-kwáásín-owe sínífo Maníkón-aaímo taawiyafésamo simátimesamo sésa Maníkón-aaí ísáaro wésewisafena Maníkó séna kesí waási kawáánúnda-waasifinkemba óraa'-waasin-owe síníye. ²⁰ Moórá-aaí simátíménda ísáaro. Ámáán-kawaa-waasiye ámáámba sen-kwáásiyé sésa Maníkómó siyáintemba úmai méraumnemo sembá karo'á wésewe. Miwímó ontembó kembiwímó é'a Maníkómó kawáánipa'a ímba mé'a Maníkómó siyáintemba érai'a miyámó é'o é'a Maníkómó kawáánipa'a ménaawe Ísu siyáíye.

Tínkamon-aaímo siyáin-aaí.

Rúku 12:57-59

²¹ Ísu maarán-ááíwára'á siyáíye. Naaófá'á Mósese kentíwá'násafena simátímakain-aaí ísaraamba maará siyáíye. Ímba tínkamiyasa púwóro. Miyámó íyasamo ésa aaifimbá maitinkánááwe siyáimbanifo ²² simátime'a sune. Miwítí waásisafesa aaisambá wétiyiyawi aaifimbá maitinkáiyamba mindá kanaán-íye. Miwítí waásisafesa sáwí-aaí simátínkááwi tí'maesa aaímó ísááwitopa'a tíyasa aaifimbá maitinkáiyamba mindá kanaán-íye. Miwítí waásisafesa uwó-wáásíyá'ó úwoi-waasiya'o sésa símai sáwí'a wéiyawi ónkaifa'o iyámó wégaipa'a méraiymba

mindá kanaán-iyē. ²³ Miyán-áái imáyáa ombá Maníkón-táfé'o imáyáamo é'o moórá-tantaa'o aménae'o óraa'-amaan-daumpa'o komé'o é'a kentí waási aái ta'ótokaiya'o tááka'o maké'o é'a ²⁴ Maníkómbó amíyan-tantaa'a óntantaaregoni ewaa'á mámare'a mináái koisámai arupíse uwásuwe'a kouweré'a Maníkómbá áméro. ²⁵ Aaimó simátinkanae síyawimo tí'mae wíyasa aampa'á mósimai paápé uwásuwesa koró. Óraa'-waasimo mátimiyasamo ésa

i-wáási timíyasa ánda-naumpa'a tinkánaáwe. ²⁶ Ímbo miyámó íyasamo ésa ánda-naumpa'a mótinkaiyasa ímba ááema tai'ánaumne sésa seyaafá'-mévámbá tímaturaiyasa faútinkanaawe Ísu siyáiyē.

Aarakwá'ó tasáén-aaimo siyáin-aai.

Mátíyu 19:9, Máaka 10:11-12, Rúku 16:18

²⁷ Ísu mináái simátimena séna naaófá'á Mósese simátimakain-aai ísaraamba maará siyáiyē. Fí'owi tuwaainíntóné tuwaai'wainté ímba nóro siyáimbanifo ²⁸ simátime'a sune. Moóráwigo moórá-inimbo awánénamo tafisénae sénamo índa ímba afora'á ínifo imáyáa aantemba tafisínana Maníkó séna imáyáafinkemba é'a wétafisiye síníye. ²⁹ Túrankomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-turamba fitúwáaro. Kae-túrántámbó awané'o é'a ónkaifa'o wíyamba mindá sáwí'an-iyē. Sáwí'o uráinda maisuwé'o méraiyaamba mindá kawé'an-iyē. ³⁰ Tiyáánkomo sáwí'o ína'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-tiyaamba arátúwáaro. Kae-tiyáámbó wéraina'o é'a sáwí-marupa'o iyamó wégaipa'a wíyamba mindá sáwí'an-iyē. Sáwí'o uráinda maisuwé'o méraiyaamba mindá kawé'an-iyē.

³¹ Naaófá'á Mósese maará siyáiyē. Moóráwigo awaainínkómbá ai'mátuwaindawi aúfáifimba agaimaréna

séna kesuwaainímbá ai'mátuwaumne séna agaimái amíno siyáimbanifo ³² simátime'a sune. Awaainínkó ímba moórá-waasigoe wénisana awaaikó ai'mátuweisana minínínkó kówéna moórá-waasi komaiyéna minínínkó aú-waasigoe wénimba sáwí-anka'a wéniye. Aifa'-áwááikómó ai'mátukaintafena miyá wéiye. Moórá-waasigo ai'mátukain-inimbo wémaimba wewará'á umémbá wémaiye Ísu siyáiyé.

Seyaafá-tántáápímbá ímba matuwé'a seró-áái.

³³ Ísu maarán-ááíwará'á siyáiyé. Naaófá'á Mósese simátímakain-aai ísaraamba maará siyáiyé. Fasi'aénkómpátá miyá ónaumne síyamba karo'á sefáínifo érai'a sé'a miyán-oro siyáimbanifo ³⁴ simátime'a sune. Kemó miyá ónaumnemo síyambo é'a érai'a miyán-oro. Kemó ímbo miyá ónaumnemo síyambo é'a érai'a ímba miyán-oro. Maníkó káráwiyaiwi wíyómpa'a méraifo Maníkón-áwíka'a ímba matuwé'a seró. ³⁵ Maníkó marapá'á káráwiyai'án-ifo ímba marará'á matuwé'a seró. Yérúsaremu-naopa'a Maníkó káráwiyain-daopa'an-ifo ímba mindáópa'a matuwé'a seró. ³⁶ Fafután-á'nóntáúrá'á kaantún-a'nontau ímba kanaán-ure'a kaantún-a'nontaura'a fafután-á'nóntáú ímba kanaán-uránááfo ti'nónká'á ímba matuwé'a seró. ³⁷ Kemó miyá ónaumnemo síyambo é'a maarán-áái aantemba seró. Ewé miyá ónaumne seró. Kemó ímbo miyá ónaumnemo síyambo é'a maarán-áái aantemba seró. A'áo ímba miyá ónaumne seró. Simátimunda-aai waántáwankon-imayaafinkeni'a wéowe Ísu siyáiyé.

Anondáámo ímbo tínkamiyan-aai.

Rúku 6:29-30

³⁸ Ísu mináái simátimena séna Mósese simátímakain-aai ísaraamba maará siyáiyé. Moóráwigomo

moóráwigoni aúrambo fituwáinasamo ésa wen-ánóndáá wenaúramba fituwánááwe. Moóráwigomo moóráwigoni áwááyaamba pótuwainasamo ésa wen-ánóndáá wenáwááyaamba pótuwanaawe siyáimbanifo ³⁹ simátíme'a sune. Sáwí'lo uwátinkaiya'a ímba anondáá miwí sáwí'a uwátínkáaro. Táá'lo tuwaumiya'o é'a ímba anondáá tínkame'a aneká'a waé-timiyasa tuwaumónááwe. ⁴⁰ Kentí unáánkwátóisafesamo maénae sésamo tí'maesamo aaimó ísáín-waasigompa'a kurésamo síya'lo é'a ímba a'áo síyamba paákákén-únánkwátóiwara'a tíméro. ⁴¹ Aampa'ó ta'ótoresamo sésa kentáásí moparáwímbá kárika'a súwa'nai orómó síya'lo é'a ímba a'áo síyamba úwoima ayáátáaka'a túwa'nai oro. ⁴² Moórá-tantaa'a simiyó síya'lo é'a úwoi tíméro. Moórá-tantaa'a wááu simiyó síya'lo é'a miyán-oro Ísu siyáíye.

Namuro-wáásí kawe'á uwátínkáaro-ai.

Rúku 6:27-28,32-36

⁴³ Ísu mináái simátimena séna naaófá'á simátímakain-ai ísaraamba maará siyáíye. Kentí waási-imayaan-oro. Kentí namuro-wáásí tíyámba uwátínkáaro siyáimbanifo ⁴⁴ simátíme'a sune. Kentí namuro-wáásí imáyáa tímé'a sáwí'lo uwátínkááwisafe'a túwa'nai úmai Maníkómpá'á inai seró. ⁴⁵ Miyámó ombá wiyómpa'lo kentifo méraiwaini iyámpói-i'a wéowe. Maníkó miyáumai kawe'á uwátinkena aai sisaná aa'á kaisaná kawe'-wáásíyá'é sáwí-waasiya'e aa'á kaisaná Maníkó aai sisaná aa'á tisaná arupísemo on-kwáásíyá'é ímbo arupísemo on-kwáásíyá'é aa'á wétiye. ⁴⁶ Seyaafá'nánká kentí waási-imayaamo wéowasamo ombá anondáá miwí-ímáyááwárá'á wéowe. Taakisimó máén-umen-kwaasi ímba kawe'-wáásí ombánifo miwítí waási-imayaamo owasamó ombá anondáá miwí-ímáyáá wéowe.

Miyáumaimo kentí waási-imayaa aantembo íyanamo éna Maníkó ímba kawé'-mékámá timínífo kentí namuro-wáásíwára'á imáyáa tíméro. ⁴⁷ Seyaafá'nánká kentí waási-i'a úmai kawé'á wéuwatinkaawe. Maníkóní ambó ímbo wéaraaiwaewiwara'a miyá wéowe. Miyámó onten-úmai kentí waási aantemba ímbanifo kentí namuro-wáásíwára'á kawé'á uwátínkáaro. ⁴⁸ Kentífo wíyómpakewi kawé'-í'a úmai méraimba mindásafe'a imáyáa é'a kawé'-í'a úmai méraaro

Ísu siyáíye.

6

Wétuwa'nai-on-aii.

¹ Ísu mináái simátimena séna tuwímbaísafe'a tirumbá uwátinke'a túwa'nai íyamba ímba maarán-imáyáa é'a waási méraiyanaka'a wétuwa'nai-onasa óraa'-waasin-íye síwae-imayaa ímba íyamba úwoi túwa'nai oro. Miyán-ímáyáámó wée'o túwa'nai íyanamo éna kentífo wíyómpakewi kawé'-mékámá ímba timíníye. ² Óntamo ímbo makáawimo túwa'nai íyamba waási aamoí uwásinkaiwae-imayaa ímba é'a ímba óraaka'-oraaka'a síyamba úwoi túwa'nai ónááwe. Kaumbo-kae'-ááíwára'-wáásí amáán-daumpa'e aampa'é toruparésa óraaka'o sembá óntamo ímbo makáawimo tímémba ímba miwí-ímáyáa ombá wé-timesa kesúwí'a mósá maráíwae sésa wétimewe. Érai'a simátime'a sune. Mindámo tímén-anondaa miwí túwí'o mósá máraámba é'a mimbékámá wémaewe. ³⁻⁴ Óntamo ímbo makáawimo túwa'nai íyamba kesí waási suwánaafo sé'a waásimo ímbo méraiyanaka'a túwa'nai oro. Miyámó ombá kentífo aúpá'ó wéomba tuwánaiwai póna kawé'-mékámá timíníye Ísu siyáíye.

Maníkómpá'á inaimó sen-áái.

Rúku 11:2-4

⁵ Ísu mináái simátimena séna Maníkómpá'ó inaimó síyamba kaumbo-kae'-ááiwára'-wáásímó sentembá ímba miyán-oro. Miwí sésa waási suwánésa aamoi uwásinkaiwae-imayaa ésa áamáán-daumpa'a mésa waásimo tóso on-áémpá'á mésa inai wésewe. Érai'a simátime'a sune. Miwímó miyámó wéon-anonnda miwí túwí'o mósá wémaraamba mimbéyámbá wémaewe. ⁶ Miwí miyá wéofó Maníkómpá'á inai síyamba kentí naaúmpa'a kembiwí aantemba imé'a kentifombó ímbo ane'ó awánaawimpa'a inai síyana aúpá'ó wéomba tuwánaiwai póna iséna kawe'á úmai túwa'nai íníye. ⁷ Maníkómpá'á inai síyamba úwoi-aaiyaamba ímba símai tafisénááwe. Maníkóní aambó ímbo arááiwaéwi sésa tafisímai-aaisa senanasá súwa'nai íníye sésa úwoi-aaiyaamba símai wétafisefo ⁸ ímba miyán-oro. Kentifombó Maníkómpá'ó miyám-baaran-aaisafe'o wéaisai-e'o súwa'nai íníyemo síyamba é'a awánaraimba póna túwa'nai íníye. ⁹ Maníkómpá'ó aaimó síyamba maará seró.

Kentáásifowao wíyómpa'o méraandawi enáwí'a íyáákarain-awita mósá wémaraumne. ¹⁰ Ení nombaragó seyaafá moórá-mora-waasi tirumpimbá kumíno. Wíyómpakewimo ení áamáambo arááiwaéntemba marapátá méraundawisa miyáumai arááiwaéno. ¹¹ Káfé-kanaa-tomba kentáá simiyó. ¹² Waásimo aoisaambó uwásinkaiyata anondáá ínta miyásá uwátinketa miwítí aoisaambá maitiyúwána miyáumaisa kentáásí aoisaambá maisiyuwaaó. ¹³ Sáwí-yantaakomo kentáá ma'máimo awánáíndasafenamo ínamo e wasiyuwaaó. Seyaafá'-má'ú-yántáákó kentááfimbá tifó sé maisiyuwaaó. [Ení waási kawáánúmae wéiyonana

ení fasi'aémbá waé'wae'a úmae wéiyisana enáwí'a óraa'a úmae wéiyimba érai'-aain-iyé.] Miyán-áái Maníkómpá'á seró.

¹⁴ Sáwí'o uwátínkaraamba ímbo anondáámo sáwí'o é'o ifátuwaiyanamo éna kentifo wíyómpakewi kembiwímó sáwí'o wéomba túwa'nai ena maitiyuwáínifo ¹⁵ sáwí'o uwátínkaraamba úwoimo imáyáamo úmae iyé'o ímbo ifátuwaiyanamo éna kentifo wíyómpakewi kembiwímó sáwí'o wéomba ímba maitiyuwáíníye Ísu siyáíye.

Tómbó aawentamó on-áái.

¹⁶ Ísu mináái simátimena séna Maníkómpá'ó inai aan-tembo sé'a tómbá wéawentan-omba aasásóí'-wáásímó ontembá ímba miyán-oro. Miwí sésa waási suwánésa sésa kawé'á ésa tómbá wéawentan-owe síwae sésa tómbó ímbo naanten-tóí'á matuwésa méraawe. Érai'a simátimé'a sune. Miwítí méyámbá miwí túwí'a mósá wémaraambeyamba é'a maiyáawe. ¹⁷ Miwí ésa miyá wéofó kembiwí tómbá wéawentan-omba tóí'a wisuké'a ti'nóntáu paasé'a túmai kawé'á úmaraiyasa ¹⁸ waási tuwánésa tómbá wéawentan-owe ímba síyana kentifo tuwánéna kawé'-méyámbá timíníye. Kentifon-ane'ó ímbo awánaawi aúpá'ó ombá awánaiwai kawé'-méyámbá timíníye Ísu siyáíye.

Wíyómpaken-kawe-tantaakon-ai.

Rúku 12:33-34

¹⁹ Ísu mináái simátimena séna marapá'ó méraamba sáwífa'-ontama ímba máráaro. Maráíyan-ontama ufóiyaraamba ínana waígo náínana táúkaa'a ínasa mindámbá sáwí'a uwásuwesa umémbá maénááfo sáwífa'-ontama ímba maré'a ²⁰ kawé-kísáú maíyana kentí kawé-tántáá'á wíyómpa'a wéíniye. Wíyómpa'a wéraimba ufóiyaraamba ímba ínana waígo ímba náínana táúkaa'a ímba ínasa waási ímba umémbá maíyana úwoi wéíniye. ²¹ Marapá'ó

kentí óntamo wérainanamo éna marapátáféna tinkáínifo wíyóm-patafena tinkáíníye Ísu siyáíye.

Túranko kentí imáyáfimbo sámó kain-áái.

Rúku 11:34-36

²² Ísu mináái simátimena séna túranko kentí imáyáfimbo sámó kain-tántáá'án-íye. Túrankomo kawé'ó úmáimo awánáinanamo éna seyaafá'-ímáyáá sámá káínifo ²³ túrankomo ímbo kawé'ó úmáimo awánáinanamo éna seyaafá'-ímáyáá tuwinkáíníye. Marapá-tántáá'-ímáyáá aantembo íyanamo éna kempímbó sámó kain-tántáá'ó ímbo wénamo éna kumeu'ó í-tántáákó óraa'a úmai wéniye Ísu siyáíye.

Óntantafena Manikóntáfénamo siyáin-aaí.

Rúku 16:13

²⁴ Ísu mináái simátimena séna ímba kanaa'á kae-káwáá-wáásítí kísau wémaewe. Miyámó ésamo ésa moóráwigomba aamoí ésa moóráwigomba ímba aamoí uwánkanaawe. Miyámó ésamo ésa moóráwigoni kísau kawé'á úmai maésa moóráwigoni kísau tuwesaraí ónááwe. Miyáumai Maníkóni kisaumo maé'o é'a sáwífa'-ontamba maénaumne-imayaa ímba úmae iyónááwe. Sáwífa'-ontamba maénaumne-imayaamo é'o é'a Maníkóni kísau ímba maénááwe Ísu siyáíye.

Méaantafe'a ímba óraa'-imayaa oró-áái.

Rúku 12:22-31

²⁵ Ísu mináái simátimena séna mináái imáyáa é'a simátime'a sune. Méraamba ímba óraa'-imayaa é'a tómbó náíyantafe'a ímba óraa'-imayaa é'a kentúra'o unáánkwátóimo íyantafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. Tómbó náiyamba úwoisambanifo waásimo méraamba óraa-tantaa'an-íye. Unáánkwátói íyamba úwoisambanifo

waási túma óraa-tantaa'an-iye. ²⁶ Numagómpá'á imáyáan-oro. Numagó ímba kísau éna tómbá fáká'mai naaúmpa'a makéna wénaifo kentifo wiyómpakewi miwítí tómbá tímísasa wénaawe. Maníkón-aúranka'a kemá waási numagómbá iyáákaraamba póna kentí tómbó éna timíníye. ²⁷ Kembiwímó óraa'-imayaamo

é'o é'a maíyan-kanaa ímba kanaa'á ayáatáaka'a méranaawe.

²⁸ Unáánkwátói íyantafe'a ímba óraa'-imayaa é'a waiwandáánká'á imáyáan-oro. Waiwandáánkó ímba kísau éna ímba wení unáánkwátói makáifo ²⁹ simátíme'a sune. Naaófá'á Yúndaa-waasiti óraakon-awi'a Soromoní sáwífa'-unankwatoíye ko'naariríyé makówi úwasa waási awánésa kawé'an-iye sumbánifo waiwandáán-aramba awánésa óraa-kawé'an-iye wésewe. ³⁰ Ufá'á ko'naarirí-tántáá'é séna waiwandáámbá Maníkó makáíye. Umá ímba waé'wae'a ínifo káfé'a ínsa aafáyáa waási agaisuwáiyamba Maníkó mintántáá'á imáyáa éna ko'naarirí-tántáá'á makáíye. Miyáumai Maníkó waásisafena imáyáa éna kentí unáánkwátói timínífo kembiwí Maníkóntáfé'a ímba kanaa'á wésuwa'nai-iwain-iye ímbo seráámbá wésewe. ³¹ Maníkó wétuwa'nai-ímba pó'a tóné nonémó náiyantafe'a ímba óraa'-imayaa é'a unáánkwátóimo íyantafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. ³² Maníkóní aambó ímbo arááíwáéwi tóné nonémó náiyantafesa óraa'-imayaa wéowe. Tómbó nombó ímbo wéne'o é'a púwófo séna kentifo imáyáa éna wétimífo imáyáa ímba óraa'-imayaa wée'a ³³ Maníkómó wení waásimo kawáánintafe'a aifa'á imáyáa é'a wembó arááímo tainí'o wéontafe'a imáyáa é'a miyámó owaná mintántáá'á wétimiye. ³⁴ Aúnkáwe aafáyáawe paápé índa-tantaatafe'a ímba óraa'-imayaa íyana tirunkó umbaí táino. Káfé'a wérain-tantaatafe'a imáyáa é'a aafáyáamo

paápé índá-tantaa'a awáné'a imáyáa é'a moórá-kanaa moórá-kanaamo paápé índá-tantaa'o awánaantemba imáyáan-oro Ísu siyáiyé.

7

Ímba sáwí-aai simátíméro-aai.

Rúku 6:37-38,41-42

¹ Ísu mináái simátimena séna tuwáné'o é'a sáwí-waasiye siyanamó éna Maníkó kentáfénawara'a miyá sínífo tuwáné'o é'a sáwí-waasiye sefó. ² Kawe'-áái wésimatime'a sáwí-aai wésimatime'a íyantafena Maníkó kembá miyá íníye. Tíménteni'a úmai Maníkó miyáumai timíníye. ³ Kentúrampimba iya-arumbá wéraisá'o ombá ímba awánaamba kentí waási tuwáné'a enaurampimba ayaantambá wéraiye wésefo ímba miyá seró. ⁴ Kentúrampimbo iya-arumbó ímbo awánaamba nóra séra kentí waási túrampinkemba tiyaantambá maitiyuwánae wéseo. ⁵ Kaumbo-kae'-áái wárá'-wáásín-fo kentúrampinkemba iya-arumbá maisuké'a tuwáné'a kentí waási túrampinkemba tiyaantambá kanaa'á maitiyuwánaáwe Ísu siyáiyé.

⁶ Kawe-tántáái'ó iyánkómbó ímbo áméntemba Maníkón-aai taraisíyawi ímba simátíméro. Simátimiyasamo ésa karaánáa'la simátinkanaawe. Kawe-tántáái'ó póigombo ímbo áméntemba Maníkón-aai ímba sínkáiyé wésewi ímba simátíméro. Simátimiyanamó éna mináái'gó fiyúndáraamba to'wíníye.

Maníkómpá'ó inaimó sen-áái.

Rúku 11:9-13

⁷ Ísu séna Maníkómpá'ó inaimó wésemba áísai úmae wéiyiyana timíníye. Áántamae'o wéiyiyana kentáái isáíníye. Wésaafa úmae iyíyana Maníkó aráátiminiye.

⁸ Áísai íyanamo éna Maníkó timíniye. Wéaantewanamo éna Maníkó kentáái isáíniye. Saafámo íyanamo éna Maníkó aráátiminiye. ⁹ Kemá iyámpóiwara'-waasi kentáánintombo kisaamá simiyómó síya'o é'a ímba óntamba timíyamba kisaamá timénááwe. ¹⁰ Mófáá'a simiyómó síya'o é'a ímba iyaankafayaambá timénááwe. ¹¹ Énifo sáwí-waasi ombánifo kentáánintomba kawé-tántáá'a wétimefo wíyómpakemba kentáásifowa kawé'-aantemba iwái póna áísai íyawimo éna kawé-tántáá'a timíniye.

¹² Kembó tirááiimo táínda-i'o úmaimo wétuwa'nai-iyá'a miwí miyáumai túwa'nai oro. Minááímó simátimunda Mósese siyáin-aaiye Maníkón-aai simátimakowi siyáan-aaiye minkáé'-ááígóní áwáuma wésimatimune Ísu siyáíye.

Kári'-ontagon-aai.

Rúku 13:24

¹³ Ísu séna kae'-óntámá wéraisá'a kári'-ontafimba iyáféráaro. Óraa'-ontama óraa'-ankoni ontamán-iyé. Maníkóní némpa'o maé'mae'o íyan-aempa'a minóráá'-ámpá'a wéwesa sáwífa'-waasi minóntáfímbá wégowe. ¹⁴ Kári'-ontama umbai-ánkóní ontamán-iyé. Aúí'o úmaimo maé'mae'o íyan-aempa'a minúmbái'-ámpá'a wéwesa sesimái'-waasi aantemba minóntámá saafá úmai awánésa wéiyaferaawe Ísu siyáíye.

Karo'-ááímó sen-kwáásí táái.

Rúku 6:43-44, Rúku 13:25-27

¹⁵ Ísu mináái simátimena séna tuwímbai karo'á simátimesa sésa Maníkón-aai simátimunda-waasi úne wésewi miwí káráwimai méraaro. Sipsisipi-poigomo aano úmaimo máintemba miwí karo'-ááwéyáá úmai wénombanifo kawé'-ímáyáá sáwí'a wéuwatinkaan-kwaasin-owe. ¹⁶ Miwítí áwáumo awánánae'o é'a miwítí kísau awáné'a miwímó méraawini áwáuma awánaaro.

Fekómó éna ímba áwíyanda-arankaamba iyáínífo fe'-arambá iyáíníye. Antirígómá afo'afáá'-arankaamba ímba iyáínífo antirí-aramba iyáíníye. ¹⁷ Miyáumai kawé-táigó kawé'-árámbá íyáísana sáwí-taigo sáwí-aramba wéiyaiye. ¹⁸ Kawé-táigó ímba sáwí-aramba íyáísana sáwí-taigo ímba kawé'-árámbá íyáísasa ¹⁹ kawé'-árámbó ímbo iyáín-taima ayáímai iyafímbá wéagaisuwaawe. ²⁰ Miyáumai minkáró'-wáásítí kísau awáné'a miwítí áwáuma miyaráán-úmai awánánáawe.

²¹ Kentáfésa kesí Fasi'aénkón-íye wésewiwara'a Maníkó ímba seyaafá'nánká káráwinda póna kesifo wíyómpakewimbo arááímo tainí'lo wéowi aantenka'a káráwiyiniye. ²² Maníkó seyaafá'nánká méraawini áwáusafesa tísai índa-kanáa tíndara'a kentáfésa sáwífa'-waasi sésa Fasi'aénkóo ení fasi'aéntámbá Maníkón-ai simátímakaumne. Ení fasi'aéntámbá waási tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitíyukaumne. Ení fasi'aéntámbá fí'lo-fi'on-kawé-kísau ímbo awánaraan-kísau maiyáumne síyambanifo ²³ simátíme'a súné. Ímba kesí waási é'a sáwí-kísau wémaen-kwaasin-ofo kóro kemá sénaumne Ísu siyáíye.

Naambó urááyawi-taii.

Rúku 6:47-49

²⁴ Ísu mináái simátímena séna kesáái isésa wéaraaiwaewi miyán-kwáásímó simátíméndara'a isáaro. Kawé'-ímáyááwárá'-wáási fasi'aén-dámbá ónae sésa mai'á u'maésa kumémesa óntanka'a naamayáamba múfaimai naambá úmaraiyana ²⁵ aa'á téna óraa'-nomba fínana mindámbá ímba tawisínda fasi'ámai wéena óntanka'-namba póna úwoi wéíniye. ²⁶ Énifo kesááimo isésamo ímbo kawé'ó úmáimo wéisaiyawi miyán-kwáásímó simátíméndara'a isáaro. Naambá ónae sésa ímba mai'á ukésa iyamba nonáámááíya'a paáká'á

úmakaiyana ²⁷ óraa'-a'a téna nombá fiyéna mindámhá tawísísuwainana sáwí'a íníye Ísu siyáíye.

²⁸ Ísu mináái simátimuwasa túwaandu urón-kwaasi isésa ²⁹ áamáamba sen-kwáásímó sentembá ímba sífó óraa'-waasigoraamba siyé sésa táátafesa uráawe.

8

Ísu námombo kón-kwaasi kawé'ó uwánkarain-aai.

Mááka 1:40-44, Rúku 5:12-14

¹ Táátafesa uwaná Ísu minómápákémbá kumúwasa sáwífa'nanka ánaaemba arááiwáúwana ² moóráwigo námombo kón-kwaasi Ísumpa'a téna óraakon-íye séna aísamaifimba takífaena séna kentáfénamo ankáínamo e kanaa'á aúí'a uwásinkainone súwana ³ Ísu ayáámba ane'á ta'ótorena séna miyá ónaumpo enáúra'a karefó'a kawáúwiye súwana minúwóiyáámbá kawáúguwana ⁴ Ísu séna enáúra'o uwánkaunda-aai simátimenafó enáúra'a kawáúwifo naaófá'ó Mósesemo siyáintemba áamáan-kisau-waasifa'a wéma enáúma máaraatime póíma tímínasa Maníkóntáfésa ísámai tufú'mai agaiyasa seyaafá'nánká awánésa áurakemba kawáúwiye sénááwe Ísu siyáíye.

Rómu-i-waasigon-aai.

Rúku 7:1-10

⁵ Ísu mináái simásuwena Kápaneamu-naopa'a kúwana Rómu-i-waasiti kawáágó ména Ísumpa'a téna óraaka séna ⁶ óraakoo kesí kísau-waasi naaúmpa'a ména óraa'-ai'a isaná áúwawaako ímba úwaaúwa wéisana méraiye súwana ⁷ Ísu séna koasófankanaumne súwana ⁸ wemá séna kemá kári'-waasi úmpo emá óraa'-waasi ómpo kesí naaúmpa'a íyínda uwófi'a ínompó ifátuwe aai aantemba sinaná kesí kísau-waasi asófáíno. ⁹ Kewará'á

kawáá-kísáúgóní áwáuma awánaraunda kesí kawáágó sísá'á wení kísau wémae'a kesí i-wáásísáfé'a súnasa kesí kísau wémaewe. Moóráwigontafe'a sé'a waaó súnana wéwisa'a moóráwigontafe'a sé'a tiyó súnana wétisa'a kesí kísau-waasisafe'a miyá uwómó súndantemba miyá wéofó úwoi aai aantemba sinaná kesí kísau-waasi asófáino súwana ¹⁰ Ísu mináái iséna áátáfena éna wembó arááiwa'maesamo kun-kwáásísóntáféna séna simátíme'a sune. Minkwáásí Rómu-waasigo kentáféna súwa'nai í-fásí'áémbá tokáiyé wésifo kesí waasi Ísareri-waasifinkene fí'on-kwaasifinkene ímba miyán-áái wésewe. ¹¹ Simátíménda ísáaro. Aafáúmó iyáúsipakene kúwáféráípakene fí'o-fi'on-aempakene sáwífa'nanka tóso ésa Maníkó wení waásimo kawáánipa'a mésa kentíwá'ná Émbaramuwe Áísáakiye Yékopuwe tómbá náiyambanifo ¹² mindárau tísaafítantambo uráawi miwí túma maimaé wéiyesa sésa Maníkó kawáánipata ménaumne wésewi tí'maena kumeu'ó in-áémpá'á tiyuwáínasa ifi'á wétesa sáwí'a úmai mésa túwááyaamba umpufuwónááwe Ísu simátiména ¹³ Rómu-i-waasiti kawáágóntáféna séna emó kentáfémo séndantemba miyá onaná asófainifo ení naaúmpa'a waaó súwana minkánáá wení kísau-waasi asófankariye.

Ísu tí'o ún-kwaasimo asófatinrain-ai.

Mááka 1:29-34, Rúku 4:38-41

¹⁴ Ísu Pítaani naaúmpa'a iména awánómbe Pítaan-aráandaomba áuiya kówana mérowana ¹⁵ ayáánka'a ta'ó-torowana mináúiyá tasí úwana iyáfasinkena tómbá kúfu'a uwátímakaiye.

¹⁶ Úwasa fenómpinka'a sáwí-amutamba tirumpimbó méron-kwaasi tí'maesa Ísumpa'a túwana aai séna sáwí-

amutamba tirumpinkémbá maitiyuwówasa kóuwana tí'o ún-kwaasi asófatin-karaiye. ¹⁷ Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya agaimaréna Ísuntafena séna sí'o wéimba asófasinkena sí'o wéimba tasí uwásínkaraiye agaimaréna siyónka'a póna Ísu miyá uráiyé.

Ísumba arááiwaenaemo siyáan-aaí.

Rúku 9:57-60

¹⁸ Moórá-kanaa sáwífa'nanka tóso ésa Ísun-amándára'a mérowana tuwánéna wení waásisafena séna nonkwaaúnkóní menáípátá kónae súwana ¹⁹ moóráwigo ámáamba sún-kwaasigo téna séna seyaafá'-náópa'o nín-dafa'a esé'a nónaumne súwana ²⁰ Ísu minkwáásígómbá áísai ena séna emó sénda súnda-aaí imáyáan-uwo. Waankó taaiyaifimbá wáísana numagó ánáamba úmarena wéwaifo kemá waási úranko ímba naambá úmare'a wéwaumne súwana ²¹ moóráwigo wembó arááíwauwai séna óraakoo méraanana kesifo puwína utámare'a embá arááíwaenaumne súwana ²² Ísu séna ímbanifo kesáái ímbo isésamo pukáan-kwaasiyaamba owí puwíyan-kwaasi utátinkanaafo emá kembá sirááíwauwo Ísu siyáiyé.

Óraa-fiyunda torówanamo Ísu mafaimakáin-aaí.

Mááka 4:36-41, Rúku 8:22-25

²³ Ísu mináái simáména wení kísau-waasiye nompín-táómpimba iyátesa nonkwaaúnkóní menáípá'á kumbá ²⁴ Ísu aún-kwaigurówana minkwaaúmpá'á óraa-fiyunda torówana nonkó tufántááfan-éna nompín-táómpimba ówitowasa kúwáfekunafo sésa ²⁵ inkaiséa Ísumba koaúséa sésa Fasi'aénkó puwúnafofa súwa'nai uwo suwaná ²⁶ nóntafera wéinkaisoo. Kentimankúnkúmba kári'an-iyé séna iyáfasinena

fiyúndágonite nonkóntétafena óraaka séna mafáékaiyo súwasarai fiyúndágoe nonkóe'a mafáúyana nonkó kará'náguwana ²⁷ táá'a úwasa keáímbá sésa nóran-kwaasiya'iyo. Fiyúndágoe nonkóe'a wenáái isaíyó sésa tiyáámba ufakésa táátafesa ésa siyáawe.

Sáwí-amutambo maitíyukain-aaí.

Mááka 5:1-17, Rúku 8:26-37

²⁸ Simásuwesa mindómpín-táómpimbo kumbá Káriri-marama tínaaempa'a wérowana Kégésaa-marama túrampa'a wérowasa mimbáráfá'á kumbá Ísu mindómpín-táómpinkemba kumúwasarai kae'nárai wempá'á tiyááye. Minkáé'nárai sáwí-amutamba tirumpimbá mérowasarai waásimo utátínkón-ontan-aifa'a mésarai túwáífiya wéuyasa waási inkaisésa minkáé'nárimo méroyapa'a ímba kuwasarái minkáé'nárai Ísumpa'a tésarai ²⁹ óraaka sésarai Maníkón-ááninkoo sínkami-kanaa ímba tiyáísa sínkaminiyerai wétene suyasá ³⁰ ewaa'á sáwífa-poima mésa umá wénowasa ³¹ minkáé'nárai tirumpinké-sáwí-ámútántómbá Ísuntafesa sésa si'mátuwesaaamo e mimpóí tirumpimbá si'maraaó suwaná ³² miyán-oro súwasa sáwí-amutantomba minkáé'nárai tirumpinkémbá kárúwesa póí-tirumpimba koférówasa mimpóísómbá seyaafá'á ámémpakemba tuwaantantésa nonkwaaúmpimbá kúwáférómbe putásowasa ³³ póíya'o tafíkówi awánésa minúwóiyáán-úmai naaópa'a wésa póígomo úne Ísumo minkáé'nárimo uwátínkone mósimatim-besimati uwasá ³⁴ isésa koawánánae sésa kumbá koawánésa Ísuntafesa sésa maambáráfá'á ifá siyuwésa kóuwo siyáawe.

9

Ísu aísamaimo pukówimba kawe'ó uwánkarain-aai.

Mááka 2:1-12, Rúku 5:17-26

¹ Suwaná Ísu wení kísau-waasiye nompín-táómpimba íyátesa kumbá wení naaópa'a marapá'á kúmúwasa ² tuwímbai aísamaimo pukówimba wandaaifímbá marésa taawiya'maésa tésa Ísumpa'a máánkówana Ísu tuwánéna taawiya'maésamo tun-kwáásímó érai'a kawe'á uwánkainiye-imayaamo umbá Ísu tuwánéna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna kesí waásiyo ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne súwasa ³ áamáambo sun-kwáásí keáímbá sésa Maníkó weyáá sáwí-imayaa maitiyuwáínífo minkwáásígó Maníkómbá karaánáa'a wéankaiye suwaná ⁴ Ísu miwítí imáyáa tuwánéna nóra séra miyá-sáwí-ímáyáá wéoo. ⁵ Moóráwigo aísamaimo pukáindawintafenamo séna ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne sínasamo ésa éraira sí karorá síyó sénááwe. Énifo moóráwigomo aísamaimo pukáindawintafenamo séna íyáfasine eyááríka'a waaó sínasamo ésa éraira sí karorá síyó sésa awánánááwe. ⁶ Kemá waási úranko marapá'ó méraunda waásiti sáwí-imayaa maitiyuwáúnda-fasi'aemba tokáumpo aráátíménda awánánááwe séna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna íyáfasinke ení wandaaímá maimaé ení naaópa'a waaó súwana ⁷ íyáfasinena wení naaópa'a kúwasa ⁸ mérowi Ísumo úmba awánéna táátafesa ésa Maníkón-áwí'a mósá marésa sésa Maníkó minkwáásígómbá fasi'aembá ámísana póna miyá uráiyé sésa táátafesa ésa tiyáámba tóipimba fáákaawe.

Ísu Mátíyumbo áántarain-aai.

Mááka 2:13-17, Rúku 5:27-32

⁹ Suwaná Ísu tuwéna wéna awánómba moóráwígon-awí'a Mátíyu taakisimó máún-daumpa'a mérowana awánéna séna íyáfasine kesé'a tiyó súwana íyáfasinena wembá arááiwa'maena kúwasa ¹⁰ Ísu wení kísau-waasiye Mátíyuni naaúmpa'a imésa tómbá wénowasa sáwífa'nanka taakisimó máún-kwaasiye sáwí'o un-kwáásiyé mindáúmpá'á imésa nowasá ¹¹ amáán-kawaa-waasi awánésa Ísuni kísau-waasisafesa tísai esa sésa kentí óraako nóra sénawa taakisimó máén-umen-kwaasiye sáwí'o on-kwáásísé'a tómbá wénaiyo suwaná ¹² Ísu iséna séna tíyofaan-kwaasi kawé'-úmaimo méraan-kwaasi ímba wétuwa'nai-owo tí'o in-kwáási wétuwa'nai-owe. ¹³ Mindásafe'a arupíse úmaimo méraan-kwaasi táántaanasa Maníkómpá'á tíwae sé'a ímba kunkáumpo sáwí'o úmaimo méraan-kwaasi táántaanasa Maníkómpá'á tíwae sé'a kunkáumne. Maníkón-ai aúfáífimba agaimaréna séna Maníkó séna póimo tufú'maimo agaimáimo símémba kanaán-ifo tirumbó wéuwatinkaamba óraa'-aamoi wéune siyáimba mindásafe'a imáyáa é'a miyá wéumpo minááígóní áwáuma isé'a miyán-oro Ísu siyáiyé.

Tómbó aawentamó on-áái.

Mááka 2:18-22, Rúku 5:33-39

¹⁴ Súwasa Yóni nombó maitínkáiwaini kísau-waasi Ísumpa'a tésa áisai esa sésa keséta amáán-kawaa-waasiye moórá-mora-kanaa Maníkóntáféta imáyáa éta tómbá ímbo náúnda inai aantemba wésumpo ení kísau-waasi ímba miyá ombá tómbá úwoi wénaawe. Nóra sé-sawa miyá wéoo suwaná ¹⁵ Ísu séna moóráwigo aaremó maíndawi amááraasomba tanómbo kautimínda miwísé'a mérainasa aamoí ésa mintómbá ímba a'áo sénááfo úwoi nánááwe. Ánaaemba minkwáásígómbá aí'mae kóiyasa minkánáa amááraasomba tirunkó sáwí'a ínasa tómbá a'áo

sénááwe Ísu séna wemó ánaaemba tiyuwénamo iyín-dasafena mináái siyáiyé.

¹⁶ Ísu mináái simátimena séna ááéraan-ampantamo afaa'ó wéraisasamo ombá aú-ampanta ímba kárámai wéfaruwowe. Miyámó íyanamo éna aú-ampantago sáwí'a ínana ááéraan-ampantago aú-ampantaraamba ímba íníye. ¹⁷ Aú-anda-aran-domba ááéeraa-sipisipi-asi-anafeumpimba ímba wéfatimaraawe. Miyámó íyanamo éna aú-anda-aran-donko óraa'a éna ááéraan-anafeumba kafaména sáwí'a ínana mindómbá úwoifa'a fatíwiniye. Mindásafesa aú-anda-aran-domba aú-sipisipi-asi-anafeumpimba wéfatimaraawana minándá-árán-dóné misípísípí-ási-anafeune kawé'á úmai wéraiye Ísu siyáiyé.

Inaamarúgóe aaregónté-taai.

Mááka 5:22-43, Rúku 8:41-56

¹⁸ Ísu mináái wésimatimuwana moóráwigo ámáán-danka'o káráwiyowi téna Ísu óraakon-iye séna aísamaifimba kífaena séna kesiyáámúmba puwínena wéifo tiyé ane'á kota'ótorenana íyáfasinaino súwana ¹⁹ Ísu íyáfasinena wení kísau-waasiye miwá-íyáíse'a kumbá ²⁰ moóra-ininkomba á'a ún-ininko sísamaifakemba kae'á kumbaimái-aatai naaeyámba ankówana minínínkó Ísumba arááíwa'maena wéwena wení unáánkwátói áráíya'a kota'ótorena ²¹ imáyáa éna séna wení unáánkwátói áráíya'a kota'ótóráánanama sí'a ésinkainiye-imayaa éna kota'ótorowana ²² Ísu faé'mai awánéna séna kesímánaako á'a ímba íno. Kentáfé sé érai'a súwa'nai índawin-iye sénda póna á'a é'ánkáiyé súwana minkánáa kawé'á úmai méraiye.

²³ Kawe'á úmai mérowana Ísu wéna ámáán-danka'o káráwiyowini naambó wéronka'a wéna awánómbe túwaandu úmimo méron-kwaasi uwíyemba wétufuwesa óraa'-ifi'a wétowana Ísu tuwánéna ²⁴ séna máápa'a kúmóro. Minárásígó ímba pukáifo úwoi aúma wéraiye súwasa Ísun-awíyáái uwaná ²⁵ Ísu ti'mátuwowasa máápa'a kúwákárúwowana minárásígó pukópa'a iyéna ayáánka'a ta'ótorowana minárásígó íyáfasinowana ²⁶ Ísumo ún-aii wété uráiyé.

Ísu túramba kafíkóndarai kawé'ó uwátínkarain-aii.

²⁷ Mináái wété úwana minkákémbá Ísu aampa'á kúmba kae'nárai túramba kafíkóndarai wembá arááiwa'maesarai wésarai óraaka sésarai Téfitini

akún-ándáfákéwí ómpo arunkáí uwásinkaaó suyaná ²⁸ maréna naaúmpa'a imérowasarai minkáé'nárai wes'éa iméroyana Ísu tísai ena séna kentáfékai sékai súramba kanaa'á kawé'á uwásinkainiyewa wéseyo Ísu súwasarai óraakoo kanaámpó miyá ínóne suyaná ²⁹ kentáfékai miyásáfékai érai'e séyamba póna túramba kawé'á íno súwasarai ³⁰ túramba awánamai kawé'á uyaná Ísu óraaka simátiména séna kemó únda ímba simátímékaiyo súwasarai ³¹ ifátuwesarai wemó úmba mósimatim-besimatimba uyaná wété uráiyé.

Ísu amóikaratan-kwaasi kawé'ó uwánkarain-aii.

³² Minkáé'nárai kuyasá tuwímbai moóráwigomba áí'maesa Ísumpa'a tuwaná wenarumpimbá sáwí-amutamba mérontaféna minkwáásígó ímba aái wésuwasa áí'maesa Ísumpa'a máánkówana ³³ Ísu maiyauwówana kóúwana minkwáásígó aái súwasa sáwífa'nanka awánéna táátafesa ésa sésa Ísareri-waasisa éta naaófá'á miyán-kísáú ímba awánaraundasa káfé'warata ímba wéawanaumne sumbánifo ³⁴ ámáán-kawaa-waasi sésa

sáwí-amutantonti kawáágó fasi'aémbá ámísana tokéna póna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiye siyáawe.

Ísumo arumbó uwátínkarain-aii.

³⁵ Ísu naaó'-nao'a óraa'-naopa'e kári'-naopa'e wé-nena ámáán-daumpimpa'a iména Maníkó wení waásimo kawáánin-aii ásé-aii simátíma'maena iyéna fí'o-fi'on-ti'o ún-kwaasi asófatinkaraiye.

³⁶ Ísu miyá wéuwasa sáwífa'nanka'o tóso umbá tuwánéna séna sipisípiya'o ímbo káráwiyaawimo ímbo méraisasamo sipisípimo sáwí'o úmáimo nóntemba miyá owasá ímba túwa'nai úmae wénowasa sáwí'a wéowe séna arumbá uwátinkena ³⁷ waásima Maníkómpá'á tíwae-imayaa éna wení kísau-waasisafena séna kísau'fa'a sáwífa-tomba áfu karáisasa mintómbá fakaráíyan-kwaasi sesimái-waasi méraamba pó'a ³⁸ kísaugoni afowámpá'á inai síyana kísau-waasi ti'maráínasa mintómbá fakaráináawe Ísu siyáíye.

10

Ísu wení waási kísaura'o ti'mákain-aii.

Mááka 3:13-19, 6:7-13, Rúku 6:12-16, 9:1-5

¹ Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi táántowasa tuwaná waási tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitíyu'mae'a nóro-fasi'aemba tiména fí'o-fi'on-ti'o ún-kwaasi asófatin kai-fasi'aemba tímakaiye.

² Fasi'aémbá tiména wení kísaura'a ti'maréna séna kesí aantá-waasin-owe súwai túwí'a moóráwigo Sáímoniye séna aú-awí'a Pítaawe simánkena moóráwigo Pítaan-áfáko Énduruni moóráwigo Sépétin-ááninko Yémísini moóráwigo Yémísini-áfáko Yónini moóráwigo

³ Fírípini moóráwigo Pátóromiyuni moóráwigo Tómaasini moóráwigo Mátíyu wemá taakisimó maúwaini moóráwigo Áráfíásin-ááninko Yémísini moóráwigo Tándiyasini ⁴ moóráwigo Sáímoni wemá Rómu-kamani-waasi ti'mátuwanae siyáiwaini moóráwigo Yúndasi-Ísakerioti wemá ánaaemba Ísumba wení namuro-wáásimó aráátímakaiwai miyáumai-waasi Ísuni kísau-waasin-owe.

⁵ Ísu minkwáásí sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi ti'maréna séna kosimátíma'mae nóro. Fí'onkaa-waasiti naaópa'e Sámériyaa-waasiti naaópa'e ímba né'a ⁶ kentí waási Ísareri-waasiti naaópimpa'a nóro. Sip-isípiya'o ímbo káráwiyaiwaimo ímbo méraisasamo sip-isípimo sáwí'o úmaimo nóntemba Ísareri-waasi miyámó wéomba ⁷ kosimátíme'a sé'a Maníkó wení waásimo kawáánimba wéombaraiye kosimátíma'mae'a nóro. ⁸ Tí'o in-kwáásí asófatinke'a púwón-kwaasi íyáfasintinke'a ná-mombo karáin-kwaasi túma kawe'á uwátinke'a sáwí-amutamba tirumpimbá méraan-kwaasi maitiyúwáanasa kónááwe. Minkísáúgóní fasi'aémbá úwoi timúna'a ímba óntamba méyámbakaafó úwoi kawe'á uwátínkáaro. ⁹ Aampa'ó wiyamba ímba moórá-tantaa'a maimaé koró. Óntamba ímba unáámpimbá fáítumae'a wé'a ¹⁰ tón-únámbá ímba maimaé wé'a tísamai ánáamba ímba maimaé wé'a táúmba ímba maimaé koró. Moórámora unáánkwátói timantentén-úmai kufé'mae'a koró. Túwa'nai íyawi káráwiyonaafó tuwímbai-tantaa'a ímba maíyamba úwoi koró.

¹¹ Maníkón-aaimo simátimiyantafe'a moórá-naopa'o wiyamba kembiwímó naambó timíndawimba saafá é'a mindáúmpá'-aantemba mé'a kentí kísau maimái tai'é'a mindámbá tuwé'a fí'on-daopa'a koró. ¹² Moórá-

naumpa'o iyíyamba méraiyan-kwaasisafe'a sé'a kawelá úmai méraaro síyasa ¹³ kembiwímó káráwiyyanamó éna Maníkó kawelá uwátinkainifo ímbo káráwiyyanamó éna Maníkó kembiwí aantemba kawelá uwátinkainiye. ¹⁴ Moórá-naopa'o wíyambo naambá ímbo tímésamo kentáái ímbo isáíyanamo éna Maníkó mindáópakenkwaasi ímba aamoí uwátinkainifo aaraámbare'a aiyowáí'a é'a tísamaifakem-baramo uwáéntenkaani'a oro. Mindáúmpará'i mindáópara'iyo tuwé'a koró. ¹⁵ Simátíménda ísáaro. Maníkó waási méraawini áwáusafenamo tísai índa-kanaa tinda naaófá'ó Sónódumu-naopa'e Kómóraa-naopa'e méraan-kwaasi sáwí'o urántafena sáwí-meyamba timíníye. Kembiwímó tínaaembo uwátimiyán-kwaasi sáwí-meyamba timíníye. Minkwáásísóntí sáwí-meyanko Sónódumu-naopakewiye Kómóraa-naopakewiyeti sáwí-meyankomba íyáákainiye Ísu siyáíye.

Sáwí'o uwátinkaiyan-aii.

¹⁶ Ísu mináái simátimena séna simátíménda ísáaro. Sípísípimo wisanamó áwáífiyaase'o in-íyánkómó intenkáámbó on-kwáásífimbá ti'maránaumne. Kawe'-ímáyááwárá'-wáásíyáámbá úmai mé'a sáwí'o uwátinkaiyambo é'a ímba anondáá sáwí'a íyamba aáno úmai méraaro. ¹⁷ Káráwiyoro. Óraa'-amaan-kisau-waasi kembiwí tí'maesa óraa'-waasifa'a mótkesa aafimbá maitinkésa ámáán-daumpa'a mótkesa túwiyonku'nésa ¹⁸ kentáfé'ó fasi'ámaimo méraantafesa ta'óto'mai tí'maesa kámáni-óraa'-waasifa'e kawáánon-kwaasifa'e mátinkesa aafimbá maitinkáíya'a miwí kesáái simátime'a fí'onkaa-waasisonte kesáái simátimenaawe. ¹⁹⁻²⁰ Aaimó simátínkénka'a nóran-aaiya sénaumno-imayaa ímba óraa'a é'a ímba kentí imáyáafinken-aii sénááfo kentifoní ámútanko

íyan-aii úwoi táaka tinkáína'a sénááwe.

²¹ Tuwímbai tífá'awaawi tí'mai fí'owiya'a tinkáiyasa tínkamiyasa puwónááwe. Tifoísáímo ésa tíráámarimba tí'mai fí'owiya'a tinkáiyasa tínkamiyasa puwónááwe. Iyámpóísombo ésa tinófoima tí'mai fí'owiya'a tinkáiyasa tínkamiyasa puwónááwe. ²² Kentáfé'o fasi'ámaimo méraantafesa tíyámba uwátinkesa miyámó wéomba ímbo ifátuwesamo kentáfésamo fasi'ámaimo méwi Maníkó kawepá'á métinkainiye.

²³ Moórá-naopa'o méwasamo sáwí'o uwátínkéwa'o é'a tiyuwé'a tuwaantanté'a fí'on-daopa'a koró. Simátíménda ísáaro. Ísareri-waasiti naaó'-nao'a simátíma'mae'a wényana minkísáú ímba tai'áraindara'a kemá waási úranko aneka'á kumónaumne. ²⁴ Ifó'-wáásígó uwáítái'-iwáímbá ímba wéiyaakaiye. Kísau-waasigo wení óraa'-waasi ímba wéiyaakaiye. ²⁵ Ifó'-wáásígó uwáítái'-inkwáásígómó índantemba íníye. Kísau-waasigo wení óraa'-waasigomo índantemba íníye. Miyáumai kemá óraako únasa símai sáwí'a uwásinkesa sésa sáwí-amutantonti kawáágón-áwí'a Píyésepurí iyémá wésewe. Miyá wéseмба pósa kesí waási símai áfááraumai sáwí'a uwátinkanaawe Ísu siyáiyé.

²⁶ Ísu simátímena séna mináái imáyáa é'a waási táároi ímba inkaisé'a méraaro. Aúpá'ó wérain-tantaa'a seyaafá'á afora'á paápé ínasa awánánááwe. Kumeupá'á wérain-tantaa'a afora'á paápé ínasa awánánááwe. Mindásafe'a waási táároi ímba inkáísóro. ²⁷ Aúpá'ó simátíménda afora'á simátíméro. Kembiwímó simátíménda-aai sáwífa'-waasimo túwaandu íya'a simátíméro. ²⁸ Tínkamiya'o puwíyan-kwaasi táároi ímba inkáísóro. Míwí kentimambá ímba tínkambai tai'ánááfo Maníkón-áároi aantemba inkáísóro. Wemó éna ónkaifa'a túwara'e timankwára'é tuwáínasa méranaawe.

²⁹ Maarán-áái imáyáan-oro. Kári'a téntempaaran-dumama kae'-númámá kári'-ontankakemba siyáánkai-toyaaraamba wémeyanofo Maníkó kíyaan-dumama káráwiyena ímbo kanaán-iyemo sínanamo éna ímba puwéna marapá'á kumínífo ³⁰⁻³¹ sáwífa'-numama Maníkón-aúranka'a ímba óraa-tantaa'an-ifo waási óraa-tantaa'a owaná póna káráwiyena seyaafá-tántáá'á wéawanena kenti'nótáuwara'a wétoraumai wéawanaifo ímba

táá'a íno Ísu siyáíye.

Ísun-awi'a aforatáámó senda-áái.

Rúku 12:8-9

³² Ísu mináái simátimena séna seyaafá'-wáási túranka'a kentáfésa sésa kesí óraakon-iyé síyawisafe'a kesifo wíyómpakewin-aúranka'a sé'a kesí waásin-owe sénaumne. ³³ Énifo waási túranka'a kembá tínaaemba uwásiyawisafe'a kesifo wíyómpakewin-aúranka'a sínaaemba uwátinkanaumne Ísu siyáíye.

³⁴ Ísu mináái simátimena séna kentáfé'a maarán-ímáyáá ímba oro. Waási seyaafá'á aáno úmai méraantafena marapá'á kunkáíye. Ímbanifo marapá'ó kunkáunda maarán-iyé. Waási tuwínkaa'-ésa tuwímbai kesáái isáiyasa tuwímbai aaisambá sénááwe. ³⁵ Káfé'wara aáno'wara'a kesááisafesa maará ónááwe. Afowá moórá-imayaa ínana ááninko fí'on-imayaa íníye. Anówa moórá-imayaa ínana ayáámúnko fí'on-imayaa íníye. Anááfúkowe fí'o-fi'on-imayaa óyááye. ³⁶ Moóráwigo wenamáárawi wení namuro-wáásiyáámbá úmai ónááwe. Kesááisafesa miyáumai miwítí imáyáa tuwínkaa'a ónááwe Ísu siyáíye.

³⁷ Ísu mináái simátimena séna kesí waási-i'a ónae síyawí aifa'á tinófoiye táánine tiyáámúne tirumbá tímésa ánaaemba kembá tirumbá símémba uwóffi'an-owe. ³⁸ Kemó púwónnda-aaraa-taimo súwaata'mae'o

kondantembá kesí waási-i'a íyawi umbai-tántáá'á timíyasa minúmbáí-tántáá'á ímba maimaésa kembó sirááíwaiyamba uwófi'a ónááwe. ³⁹ Tirááímo táínda-i'o ésa ímba kawé'á úmai méranaafo kentáfésa imáyáa ésamo tirááímo táínda-tantaa'a tuwésa puwésa aúí'a úmai wíyómpa'a maé'mae'a ónááwe Ísu siyáíye.

⁴⁰ Ísu mináái simátimena séna ti'maráandawi kentáái isáíyawi kesááíwara'a isánááwe. Kesáái isáíyawi si'mákaiwain-aaiwara'a isánááwe. ⁴¹ Maníkón-aai simátimindawi tuwímbaífa'a wínasa sésa Maníkón-aai wésimatimendawi ónda pó'a enáái isánaumne síyawi wésimatimiwaimba Maníkó kawé'-mékámá aména wésaiyawiwara'a miyám-békámá timíníye. Arupíse úmai méraiwai tuwímbaífa'a wínasa sésa arupíse úmai méraandawi ónda pó'a enáái isánaumne síyawi arupíse úmai méraínda-waasigomba Maníkó kawé'-mékámá aména wésaiyawiwara'a miyám-békámá timíníye. ⁴² Kesí waási awánésa sésa úwoisan-kwaasi ímbánifo Ísuni waási-i'a uráamba pó'a áwa'nai ónae sésa kári-tantaa'a nombá amíyana Maníkó kawé'-mékámá timíníye Ísu siyáíye.

11

Yóni nombó maitínkáíwain-aai.

Rúku 7:18-35

¹ Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi mináyáátáá'-áái simátimena mimbárafá'á tuwéna fí'o-fi'on-daopa'a wenáái kouwáítái'-úmae wénena wenáái simátímakaiye.

² Simátimuwana Yóni ándá-naumpa'a méronka'a Maníkómó íyáfasinankaiwai Káráísiti ún-aai iséna wení kísau-waasi ti'marówasarai Ísumpa'a tésarai ³ áísai esarai sésa kumínonemo siyáawiya'o. Fí'owawa ónómpo

kumíndawinta amu'maránaumne suyaná ⁴ Ísu séna tauwerékai isááyane awánaáyane Yónimba kosimámekai sékai ⁵ túrambo kafikáiwai túramba awánaawana táá'o káúnkaiwai táá'a isááwana tisamaimo pukáiwai kawel-úmai tín-taawaná námombo kaiwái kawel'á uwátinkena pukáan-kwaasi iyáfasintinkena úwoi-waasi ásé-ai simátimena séna ⁶ kentáféna ímba kael-ímáyáá iyawi tirunkó kawel'á wéiye siyé Yónimba kosimámekaiyo Ísu súwasarai kurááye.

⁷ Yónini kísau-waasiyai tauwerésarai kuyaná Ísu Yónin-ai seyaafá'-wáásí simátimena séna Yóni máásai-marafa'a méraisa'a koawáné'a nóran-imayaawa wéera koawánaraao. Fiyúnda toréna umó móma'mema'o intenkáan-kwáásí Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Yóni ímba miyán-kwáásín-ifo fasi'aén-kwáásín-iyé. ⁸ Nóran-imayaawa wéera koawánaraao. Kawel'-únánkwátói úmakain-kwaasi Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Ímbanifo miyán-kwáásí kawel'-únánkwátóiwara'-waasi óraa'-waasiti naaúmpa'a méraawe. ⁹ Nóran-imayaawa wéera koawánaraao. Maníkón-aaimo siwái Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Ewé Maníkón-aaimo siwáín-iyé. Érai'a simátime sune. Wemá Maníkón-aaimo siyáawai iyáákaraiye. ¹⁰ Maníkón-ai aúfáifimba Yónin-ai símai agaimaréna séna

Maníkó séna isaaó. Moóráwigomba ai'maráanana kesáái maimaéna ení aifa'á

wéna ení aambá wiyíniye siyáiyé gaimaréna siyáimba Yónintafena siyáiyé. ¹¹ Simátiménda isáaro. Yóni nombó maitínkáiwaini kisaugo seyaafá'-wáásítí kisaugomba iyáákaisana Maníkó kawel'á uwánkaraifo Maníkó wení waásiya'o kawáánin-kwaasi óraa'-waasiye úwoi-waasiye óraa-kawe'a

uwátinkainiye. ¹² Yóni nombó maitínkáiwai Maníkón-ai simátimindasafena ómbakainkemba káfé'wara'a tuwímbai Maníkó kawáánipa'a iyófo sésa aambá faiyónae sésa óraa-kisau máéwasa tuwímbai aamoí ésa Maníkó kenká'á kawáánínkwae wésewe. ¹³ Naaófá'á Maníkón-ai simátimakowiye Mósesewe Maníkó wení waásimo kawáánínda paápé ínkiye-ai suwaná ánaaemba Yóni paápé uráiyé. ¹⁴ Naaófá'á Íráiyaa maé'éiwai aneká'á paápé ínkiye-ai suwá'á minááímó siyáan-aaisafe'a érai'e sewa'á kemá sé'a Íráiyaantafesamo siyáamba Yónintafesa siyáawe wésunda minááísáfé'a érai'e seró. ¹⁵ Ísáán-kwaasi ísámai kawé'án-oro Ísu siyáiyé.

¹⁶ Ísu mináái simátimena moórá-aiwara'a simátimena séna káfé'o méraan-kwaasi nóran-kwaasiyaanewa sénaumno. Miyán-kwáásiyáámbán-owe. Iyámpóísomba naaópa'a marupímbá mésa ááféma wétesa moórá-aempa'o méraan-iyampoi táántesa sésa tiyé'a imá seró. ¹⁷ Moórá-isa súna'a ímba táásái uráawe. Tirumbó in-ísá súna'a ímba ifi'á taráawe siyáawe. Énifo miníyámpóímó uráantemba maaméran-kwaasi miyá wéowe. ¹⁸ Yóni nombá maitínkáiwai ména ándá-aran-domba ímba wénena Maníkóntáféna imáyáa éna tónkwará'á ímba wénaisasa wentáféna sésa sáwí-amutamba arumpimbó méraiwain-iyé wésewe. ¹⁹ Kemá waási úranko mé'a ándá-aran-donkwara tónkwará'á náúnasa kentáféna sésa ándá-aran-done tónté'o naiwái póna taakisimó máén-umen-kwaasiye sáwí'o on-kwáásítí waásin-iyé wésewe. Énifo Maníkó simátimakaintembo owí sésa Maníkó kawé'-ímáyááwáráwín-iyé wésewe Ísu siyáiyé.

*Ímba aaimó ísaraan-ai.
Rúku 10:13-15*

²⁰ Moórá-mora-kanaa Ísu naaó'-nao'a kawe-kísáú ímbo awánaraan-kisau wémawasa awánésa sáwí-awauma ímba tuwésa Maníkómpá'ó ímbo tuntáféna Ísu óraaka séna ²¹ kembiwí Kórásí-naopaken-kwaasiye Pétésáíta-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba kentópa'a tíníye. Naaófá'ó Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáíndóni-naopaken-kwaasiye Maníkón-aaimo ímbo ísaraawifimbo kawe-kísáú ímbo awánaraan-kisaumo maéwándamo awánarekaa miwítí sáwí-awauma tukáawisino. Sáwí-awaumo tuwésamo úwoi-unankwatoimo úmaesamo kanamó a'makáankakaa Maníkó tuwánaraisino. ²² Mindásafe'o simátíménda ísáaro. Maarán-ímáyáá wée'a Maníkó waási méraawini áwáusafena tísai índa-kanaamo tinda Maníkó Táyaa-naopaken-kwaasiye Sáíndóni-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba óraa'a timíníye-imayaa wéowe. Énifo kentí sáwí-meyanko minkáé'-náópakewiti sáwí-meyankomba iyáákamai-sawi-meyamba timíníye. ²³ Kápaneamu-naopaken-kwaasisono. Kentúwí'a mósá maré'a sé'a wiyómpa'a iyónaumne sembánifo púwón-aempa'a kónááwe. Naaófá'á Són dómu-naopaken-kwaasifimbo kawe-kísáú ímbo awánaraan-kisaumo maéwándamo awánarekaa miwítí sáwí-awauma túwówana póna Maníkó mindáó'a ímba tai'ásuwowana káfé'a úwoi wéraisino. ²⁴ Mindásafe'o simátíménda ísáaro. Maarán-ímáyáán-oro. Maníkó waási méraawini áwáusafena tísai índa-kanaamo tinda Maníkó Són dómu-naopaken-kwaasi sáwí-meyamba óraa'a timíníye-imayaa wéowe. Énifo kentí sáwí-meyanko Són dómu-naopakewiti sáwí-meyankomba iyáákamai-sawi-meyamba timíníye Ísu siyáíye.

Kempá'á terómó siyáin-aai.

Rúku 10:21-22

²⁵ Minkánáá Ísu Maníkóntáféna séna kesifóo wiyómpa'wara marará'wará'ó káráwiyaandawi óne. Seyaafá-

tántáá'á isáúmne sen-kwáásí ímba simátíme úwoi-waasi simátíme ²⁶ miyámó íyantafena ánkáísa'a pó'a enáwí'a mósá maráúmne Ísu Maníkóntáféna siyáíye.

²⁷ Ísu mináái simámena séna kesifo seyaafá-tántááká'á káráwiyuwo séna símakaiye. Seyaafá'nánká kesí áwáuma ímba suwánaraafo kemá kesifoní áwáugo únana póna kesí áwáuma suwánaraiye. Seyaafá'nánká kesifoní áwáuma ímba awánaraafo kesifombá pó'a keyáá wení áwáuma awánaraumne. Kesifoní áwáuma simátimenae únda-waasi kanaa'á kesifoní áwáuma wéawanaawe.

²⁸ Kentí kísau umbai-kísáú wémaewana kentópa'a umbai-tántáá'á wérarwai kesópa'a tíya'a kentí imáyáa aú'la uwátínkáana'a faru úmai méranaawe. ²⁹ Kemá kesúma ímba maimaé iyé'la farumó uwátinkaundawi úna'a pó'a kesí aambá kawé'-úmai awáné'la kesáái taawiyafíya'a kentí imáyáa aú'la uwátínkáana'a faru úmai méranaawe. ³⁰ Kesááimo taawiyaffiyamba ímba umbái táínana tíménda-kísau kawé-kísáún-íye Ísu siyáíye.

12

Ísu sambaatisáfénamo siyáin-ai.

Mááka 2:23-28, Rúku 6:1-5

¹ Minkánááfímbá Yúndaa-waasimo saagaan-kánáárá'á Ísuwe wení kísau-waasiye kísaufa'a wíti-ton-kísaufa'a wéguwana wení kísau-waasi táái tówasa wíti-aramba kútúmai ásima pítuwesa nowasá ² amáán-kawaa-waasi tuwánésa Ísuntafesa sésa tuwánaao. Saagaan-kánáa aambá fáí'makaawasa miyá wéowe suwaná ³ Ísu séna naaófá'ó Téfitimo uráimba aúfáífimbo agaimakáin-aaigni áwáu ímba ísaraawe. Téfitiye wení waásiye táái tówana ⁴ Téfiti Maníkóní amáán-daumpa'a iyéna

Maníkón-aúranka'o makón-tomba imaiyéna wéne
 wení waási timúwasa naráawe. Mintómbá úwoi-
 waasi ímbo né'ómbanifo áamáán-kisau-waasi aantembo
 né'ómbaniye. Téfiti mintómbá imaiyéna timúwasa
 nonká'á Maníkó ímbo aaisambá siyáimbanifo kesí waási
 miyá owa'á aaisambá ímbo seráámbá wésewe. ⁵ Naaófá'á
 Mósesé simátímakain-ai aúfáífinkemba awánaraawe.
 Maníkóntáfésamo ísámaimo póimo tufú'maimo agáén-
 kwaasi óraa'-amaan-daumpa'a kísau wémaesa saagaan-
 kánááwará'á kísau máéwasa miyámó ontáfésa ímba
 aai simátinkesa sésa sáwí'a wéowe ímba wésewe.
⁶ Simátíme'a sune. Kempímbá wémaunda-kisau
 óraa'-amaan-daumpa'o wémaen-kisaugomba íyáákaraifo
 saagaan-kánáá áamáán-kisau-waasi kísau máéntafe'o ímba
 sáwí'a owémó senkákémbá kesí kísau-waasisafe'a sáwí'a
 wéowe ímba seró. ⁷ Maníkón-ai aúfáífimba agaimaréna
 séna Maníkó séna
 póimo tufú'maimo agaimáimo símémba kanaán-ifo
 tirumbó wéuwatinkaamba óraa'-aamoi wéune
 siyáimba minááigóní áwáumo isé'o arááiwaekaa ímbo
 sáwí'o uráan-kwaasi aafimbá ímba maitínkááwaisino.
⁸ Wíyómpakemba waási úranko pó'a saagaan-kánáará'ó
 káráwiyaundawi úmpo saagaan-kánáará'ó waásimo kísau
 máémba kendén-iye Ísu siyáiyé.

Ayáámbo kemporaráin-kwaasigon-ai.

Mááka 3:1-6, Rúku 6:6-11

⁹ Ísu mifá'á tuwéna áamáán-daumpa'o iyúwana
¹⁰ moóráwigo ayáámbo kemporarón-kwaasi mérowasa
 aafimbá maenkánae sésa Ísumba áisai esa sésa saagaan-
 kánáá kísau aambá fáí'makaan-kanaa póna áí'o in-
 kwáási asófankai-kisau maínda áamáámba taraisíni ína
 taraisíníyo suwaná ¹¹ Ísu tísai ena séna kempínkémbá
 kentí sipisípi-poraa'o saagaan-kánáará'ó maipímbó
 kúwáfekaina'o é'a ááéma mósá farántuwanaao. Ewé é'a

miyá íyamba ¹² waásigo sipisípi-poigomba íyáakarimba póna saagaan-kánáá áí'o índawaasi asófankaiyamba kawelá éna ámáamba ímba taraisíniye simátimena ¹³ ayáámbo kemporarón-kwaasigontafena séna enayáamba fárútuwaaó súwana ayáamba fárútuwawana kawelá uwánkowana fí'on-ayaankaamba úwasa ¹⁴ ámáán-kawaa-waasi ámáán-daumpakemba kumésa Ísumba tufuwíyanamo puwínda-aai siyáawe.

Ísu Maníkóní kísau-waasigon-aai.

¹⁵ Tufuwíyanamo puwínda-aaimo sumbá Ísu iséna mimbáráfalá tuwówasa sáwífa'nanka wembá arááiwáúwana tí'o ún-kwaasi seyaafalá asófatinkena ¹⁶ óraaka séna kemó uwátinkaunda-aai ímba simátíméro siyáíye. ¹⁷ Miyámó úmba naaófálá Maníkón-aaimo simátimakowin-awi'a Áísáya siyónka'a póna Ísu miyá uráíye. Áísáya agaimaréna séna Maníkó séna

¹⁸ wembá íyáfasinankaraunana kesí kísau-waasi isalá wen-ímáyáá wée'a aamoí wéuwanke'a aai senaná kesí ámútanko wesé'a mérainana fí'o-fi'on-kwaasi seyaafalánánká kesí arupíse-aai simátimena ¹⁹ ímba aaisambá tiyéna ímba óraaka séna naaópa'a wénena ímba óraaka séna ²⁰ Maníkómpá'ó ímbo fasi'amaimo méraan-kwaasi ímba tiyuwéna kawelá uwátinkainiye. Miyá úmae iyéna kísau maimaé iyéna ímba ifátuwainana kesí arupíse-aaigo íyáákéna wérainasa ²¹ fí'onkaa-waasi wenáwí'a isésa sésa

érai'a súwa'nai índawin-iye sénááwe

Maníkó siyáíye siyónka'a póna Ísu miyá uráíye.

Ísunte Píyésepurinte-taai.

Mááka 3:20-30, Rúku 11:14-23, 12:10, Rúku 6:43-45

²² Moóráwigomba wenarumpimbá sáwí-amutamba mérowana póna minkwáásígó ímba aai wésuwana aúramba kafíkówasa áí'maesa Ísumpa'a máánkówana Ísu maisuwéna minkwáásígómbá kawé'á uwánkowana wemá aai súwana aúramba awánówasa ²³ sáwífa'nanka táátafesa ésa sésa miwá Téftin-andafakemba paápé ínáyemo siyáawiya'i fi'owawa'iyo suwasá ²⁴ áamáan-kawaa-waasi mináái isésa karo'á sésa ímbanifo sáwí-amutantonti kawáágón-áwí'a Píyésepuri fasi'aémbá ámísana tokéna póna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiye siyáawe.

²⁵ Suwaná Ísu miwímó un-ímáyáá iséna simátimena séna moórá-andamo tiyésamo ésa tuwínkaa'-urésa mésa ímba fasi'ámai méranaawe. Moórá-naopara'i moórá-akuna'i aaimó tuwíntáán-akumba pósa tuwínkaa'-urésa ímba fasi'ámai méranaawe. ²⁶ Waántáwankoni waásimo tiyésamo tuwínkaa'o ésamo ésa ímba fasi'ámai méranaawe. Kentáfé'o sembá Píyésepuri fasi'aémbá ámísana tokéna póna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiyemo sembá ²⁷ énifo Píyésepurini fasi'aénká'ó sáwí-amutambo wémaitiyuwaundarakaa kentí waásiwara'a Píyésepurini fasi'aénká'á sáwí-amutamba maitiyúwáísino. Miyán-ááímó síyasamo ésa kentí waási karo'á sewé sénááwe. ²⁸ Énifo kemá Maníkóní ámútankoni fasi'aénká'á sáwí-amutambo maitiyuwáúndasafena Maníkóní fasi'aémbá kempímbá paápé isa'á wéawanaawe.

²⁹ Moórá-ai imáyáan-oro. Moóráwigo moórá-nankoni afowámó fasi'aéwímó mérainanamo éna mindáúmpákén-úmémbo maíndasafenamo éna ímba úwoi íyáferainifo miwá mindánkóní afowámbá ándá kára'umankenamo éna kanaa'á íyáfekena wení moparáwímbá umémbo máíníye.

³⁰ Kembá ímba súwa'nai esa kesí namuro-wáásíyáámbán-owe. Ímba súwa'nai esa waási túwaandu úmai símémba moórá-mora uwáguraawe.

³¹ Mindásafe'o simátíménda ísáaro. Waási sáwí-kisau wémaesa símai sáwí'o uwátínkáamba mindá Maníkó maitiyuwáínífo Maníkóní ámútankontafesa símai sáwí'o uwánkaiyamba mindá Maníkó ímba maitiyuwáíníye. ³² Kembá waási úrankomba símai sáwí'o uwásinkaiyamba mindá Maníkó maitiyuwáínífo Ufaen-ámútánkóntáfésa símai sáwí'o uwánkaiyamba mindá Maníkó ímba maitiyuwéna káfé'wara ánaaenkwará'a ímba maitiyuwáíníye.

³³ Kawe-táígo kawe'-árámbá íyáísana sáwí-taigo sáwí-aramba wéiyaifo taaéramba awánésa kawe-táígon-aramban-iye. Sáwí-taigon-aramban-iye wésewe.

³⁴ Iyánkó póígon-araa'an-owe. Sáwí'-aantembo

on-kwáásí mé'a pó'a ímba kanaa'á kawe'-áái wésewe. Tirumpimbá wérain-imayaasamba wésewe. ³⁵ Kawe'-wáásí kawe'-ímáyááfínkémbá kawe-kísáú máéwasa sáwí-waasi sáwí-imayaafinkemba sáwí-kisau wémaefo sáwí-waasi é'a sáwí-ai wésewe.

³⁶ Simátíménda ísáaro. Maníkó waásimo méraawini áwáusafena tísai índá-kanaa tínda úwoi-aaimo fí'o-fi'on-aaimo siyáantafena tísai íníye. ³⁷ Kawe'-ááímó siyáan-kwaasisafenamo éna arupíse-waasin-owe Maníkó séna sáwí-aaimo siyáan-kwaasisafenamo éna sáwí-waasin-owe síníye Ísu siyáíye.

Ímbo awánáúnda-kisau mauwómó siyáan-ai.

Mááka 8:12, Rúku 11:29-32

³⁸ Súwasa tuwímbai áamáán-kawaa-waasiye áamáamba sun-kwáásíyé Ísumo sáwí-aaimo sínda isánae sésa

óraakoo éraira Maníkómpákéná kunkáanai ímbo awánáúnda-kisau máínata awánaano suwaná ³⁹ Ísu séna káfé'o méraan-kwaasi sáwí-waasi é'a Maníkóntáfé'a ímba imáyáa é'a kentáfé'a wése'a Maníkómó ai'mákainamo e ímba awánáúnda-kisau máínata awánaanomo sembá naaófá'á Maníkó Yónaambo uráintemba kembá miyá ínifo mináái imáyáan-oro. ⁴⁰ Naaófá'ó óraa'-mofaako Yónaambo nawíkowanamo kaumbo-kánáámó arumpimbó méraintemba kemá waási úranko kaumbo-kánáá maipímbá ménaumne. ⁴¹ Yónaa kaumbo-kánáá óraa'-mofaako arumpimbá mérowana mín-kwituwówana minkákémbá Nínéfa-naopa'a Maníkón-aii kosimatimuwasa isésa sáwí-awauma tuwésa Maníkón-aii ísaraawe. Káfé'a Yónaambo iyáákaraundawi mérauna'a kesáái ímba wéisaamba póna ánaaemba Maníkó waásimo méraawini áwáusafenamo tísai índa-kanaamo tínda Nínéfa-naopaken-kwaasi kembiwí aafimbá maitinkésa sésa Yónaan-aii iséta sáwí-awauma tukáundasaanifo Yónaamba iyáákaraiwai kentí naaópa'a mérowa'a wenáái ímba isé'a sáwí-awauma ímba tukáawe Nínéfa-naopaken-kwaasi sénááwe. ⁴² Naaófá'á kentíwá'nára'a káráwiyowin-awi'a Soromoní kawe'-ímáyááfínkémbá aái wésimatimuwana moórá-ininko némpaken-kawaa-ininko Soromonin-áái kóisánae séna wémena kuráíye. Káfé'a kemá Soromonimbá iyáákaraundawi mérauna'a kesáái ímba ísáamba póna ánaaemba Maníkó waásimo méraawini áwáusafenamo tísai índa-kanaamo tínda minínínkó kembiwí aafimbá maitinkéna séna kemá némpakemba Soromonin-áái taísaraumpo Soromonimbó iyáákaraiwai kempá'á mérowa'a wenáái ísómba ímba ísámai kawe'á uráawe síníye Ísu siyáíye.

*Sáwí-amutanko kouwékáin-aii.
Rúku 11:24-26*

⁴³ Ísu mináái simátimena séna waási arumpinkémbá sáwí-amutanko auwéna máásai-marafa'a nombá ímbo wéraipa'a kowénena séna nááfara ménaumno séna saafá uwááena ⁴⁴ séna tauweré'a kesí naambá waásigon-arumpimba p'ó'a koménaumne simásuwena téna taawánaimba mindánkómbá kankambá wiyú'mai kawé'á uwásukaisana taawánéna ⁴⁵ tauweréna afakaeté-sawi-amutamba miwítí sáwí-kisau óraa'a uráawi tí'maena minkwáásígón-arumpimba taméraawana moórá-sawi-amutanko arumpimbá méraisana minkwáásígó sáwí'a úmai méraisasa ánaaemba sáwífa-sawi-amutamba méraawana wemá óraa-sawi'a úmai méraiye. Miyáumai káfé'o méraan-kwaasi sáwí-kisau wémaesa óraa-sawi'a úmaesa iyónááwe Ísu siyáiyé.

Ísun-anówawe áfárawaisai-taai.

Mááka 3:31-35, Rúku 8:19-21

⁴⁶ Ísu wésimatimuwasa Ísun-anówawe Ísun-áfárawaisaiye tésa aaimó simámiantafesa máápa'a tamérowana ⁴⁷ moóráwigo Ísuntafena séna enanówe enáfárawaisaiye aái simámenaesa máápa'a taméraawe súwana ⁴⁸ Ísu séna kesinó nááwa'iyo. Kesífárawaisai nááwiya'o séna ⁴⁹ ayáántamba wení kísau-waasi aráátimena séna kesinó kesífárawaawi méraawe. ⁵⁰ Kesifo wiyómpakewi siyáintemba wéowi kesinówe kesúnafaraawinen-owe Ísu siyáiyé.

13

Moóráwigo ánáuntumbo tu'makáin-aaí.

Mááka 4:1-20, Rúku 8:4-15

¹ Minkánáá Ísu naaúmpa'a tuwéna Káriri-nonkwaaunkoni áwáífa'a koména aaimó simátimin-dasafena kúwasa ² sáwífa'nanka tóso ésa ewaa'á tamérontafena nompín-táómpimba iyáténa imérowasa

minkwáásísómbá nonkwaaúnkóní áwáífa'a mérowana fí'o-fi'on-aii waé'mai simátímakaiye. ³ Moórá-aii simátimena séna moóráwigo ánáuntumba maimaéna kísau'fa'a wéwena ⁴ mátu'maraisana tuwímbai-anauntumba aampa'á kuwéraisana numagó fáí'nasukaiye. ⁵ Tuwímbai-anauntumba óntankwara'-marafimba kuwéna paáká'-márafímbá póna minúwóiyáán-úmai óraa'a isaná ⁶ aa'á kaisaná amímá yáátáaka'a ímba kunkéna aáénkaguraiye. ⁷ Tuwímbai-anauntumba karaampa'á kuwéna kárúraisana karaantantáákó fandundupásukaiye. ⁸ Tuwímbai-anauntumba kawe'-márafímbá kuwéna karuwéna óraa'a éna arambá imái sáwífa'-aramba iyéna tuwímbai iyáákarain-aramba iyáísana tuwímbai imaimái-aramba iyáíye. ⁹ Ísáán-kwaasi ísámai kawé'án-oro Ísu siyáíye.

¹⁰ Ísu súwasa wení kísau-waasi wempá'á tésa taáísai esa sésa wésimatimenda nóra séwa waé'mai-aii wésimatimeno suwaná ¹¹ Ísu séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aigoni áwáumo simátimunda Maníkó kembiwí imáyáa tímísa'a wéisaafó miwí imáyáa ímba tímakaisasa wéisaantafe'a waé'mai-aii wésimatimune. ¹² Maníkón-aaimo ísámaimo kawé'ó iyawi Maníkó túwa'nai ínasa moórá-aaiwara'a iséna miyámó wéiyanamó éna Maníkó túwa'nai ínasa seyaafá'-ááiwará'á isánááwe. Maníkón-aaimo ímbo ísámaimo kawé'ó ésa karo'á sésa kawé'-úmai wéisaumne siyawi tirumpinkémbá mináái maimaínana ímba wérainiye. ¹³ Ísáámbanifo ímba ísámai kawé'á wéowe. Awánaambanifo ímba awánamai kawé'á wéowe. Miyámó ontáfé'a simátimunda waé'mai-aii wésimatimune. ¹⁴ Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya siyáimba miwí miyá wéowe. Áísáya séna ísáámbanifo ímba ísámai kawé'á wéowe. Awánaamban-

ifo ímba awánamai kawe'á wéowe. ¹⁵ Miwítí imáyáago umbái wétaisana tááko aaimó isáisáféna awesarái isaná túranko awánaisafena awesarái ifo ímbo miyámó ésamo ésa táá'o isésamo túrambo awánésamo kesááimo isésamo miwítí sáwí-imayaamo tuwésamo kempá'ó tenkaka sáwí-imayaa maitiyuwé'a kawe'á uwátinkausino Maníkó siyáíye Áísáya agaimaréna siyáimba Ísu siyáíye.

¹⁶ Ísu mináái simátimena séna simátime'a sune. Kembiwí kawe'-úmaino awánaamba Maníkó kawe'á wéuwatinkaiye. Kawe'ó úmaino isáámba Maníkó kawe'á wéuwatinkaiye. ¹⁷ Simátíménda isáaro. Naaófálá Maníkón-ai simátímakowiye arupíse úmai mérowiye sáwífa'-waasi kembiwímó wéunda-kisau awánaanten-úmai awánánae sésa umbá ímba awánaraawe. Miwí kembiwímó wéisaanten-úmai isánae sésa umbá ímba ísaraawe Ísu siyáíye.

¹⁸ Ísu wení kísau-waasisafena simátimena séna moóráwigo ánáuntumba tu'makáin-aaigoni áwáuma súnnda isáaro. ¹⁹ Maníkó wení waásimo kawáánin-ai isésa ímba isámai kawe'á owaná waántáwanko téna tirumpinkémbá tamaimái úwoifa'a wétiyuwaiye. Minkwáásí aampa'ó kuwérain-anauntunkaamba wéowe. ²⁰ Ánáuntumbo óntankwara'-marafimbo kúmimba maarán-áwáún-iyé. Maníkón-ai isésa aamoí ombánifo ²¹ ímba tirumpimbá ta'óto'mai kawe'á owasá Maníkón-aaisafesa umbái tátínkáíntafesa Maníkón-ai ifátukaawe. ²² Ánáuntumbo karaampimbó kúmimba maarán-áwáún-iyé. Maníkón-ai isáámbanifo marapá'-úmbáitántáátáfésa imáyáa úmae nésa ónta-imayaa úmae wénesa miyán-ímáyáágó Maníkón-ai faráátasuweisasa ímba Maníkóni kísau wémaewe. ²³ Ánáuntumbo kawe'-márafimbó kúmimba maarán-áwáún-iyé. Maníkón-ai

isésa tirumpimbá ta'óto'mai kawe'á ésa fasi'ámai mésa Maníkóní kísau maésa wétuwa'nai-owasa tuwímbai íyáákamai-kísau maésa wétuwa'nai-owe Ísu siyáíye.

Sáwí-anauntumbo u'makáin-aai.

²⁴ Ísu mináái simátimena séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aai maarán-ááin-iye. Moóráwigo wení kísau'fa'a kawe'-ánáúntúmbá áwí'a wíti u'makáisana ²⁵ moórá-no'waamba ánaoraawara'a

tún-kwaiguráawana namuro-wáásígó téna arambó ímbo íyáí-witiyaan-anauntumba sáwí-anauntumba afufumpimpá'á tu'makáisana ²⁶ wíti óraa'a éna arambá íyáísana witiyaan-damaiwara'a óraa'a isasá ²⁷ kísau-waasi awánésa kísaugoni afowámpá'á tésa sésa kawe'-ánáúntúmbá tu'makáandafimba witiyaan-damai nááfakena mimpímbá wéraiyo sewaná ²⁸ séna namuro-wáásígó mátu'makaiye sisasá áísai esa sésa káúsuwanaumne sewaná ²⁹ séna ímbanifo wíti káúsuwaafainifo ifátúwéwana ³⁰ wérainana ánaaemba wíti aumbákáína'a tómbó fakaráiyawisafe'a senasá misáwí-wítíyáán-dámái káúmai asááúmai iyamá wégaindafa'a tuwésa wíti úramba fáká'mai kesí

tón-dáúmpá'á maránááwe Ísu siyáíye.

Taaérankon-aai.

Mááka 4:30-34, Rúku 13:18-21

³¹⁻³² Ísu maarán-ááíwára'á simátimena séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aai maarán-iye. Moórá kári-taerankon-awi'a másítáti mintáígón-aramba ímbo ane'ó awánaraan-taeramba kísau'fa'a u'makáawana óraa'a éna amaimá mófarena wété uráísana numagó mimpimpá'á ánáamba úmarena wémaiye Ísu siyáíye.

³³ Ísu maarán-ááíwára'á simátimena séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aai maarán-ááin-iye. Moórá-ininko péréti-tomba agaénae séna kanaráán-tántáákón-áwí'a

páráwaa'a maéna intoráínda-tantaa'a kári-tantaa'a káú-maraisana wéna intoréna óraa'a wéiye

Ísu siyáiyé.

³⁴ Ísu waásisomba aái simátimenae sénamo úmba ímba afora'á siyáifo waé'mai-ai aantemba simátímakaiye.

³⁵ Naaófá'á Maníkón-aimo simátímakowi siyónka'a póna Ísu miyá uráiyé.

Wemá agaimaréna séna
simátíménda waé'mai-ai simátimenaumne. Maníkó
maramá úmaronka'a aúpá'ó wéron-kisaugon-ai
ímbo ísaraan-ai
simátimenaumne siyáiyé
agaimaréna siyáimba Ísuntafena siyáiyé.

Sáwí-anauntumbo u'makáin-aaigoni áwáu-ai.

³⁶ Ísu mináái simátimena tiyuwéna naaúmpa'a iyúwasa wení kísau-waasi wempá'á tésa sésa namuro-wáásígómó moóráwigoni kísau'f'ó sáwí-anauntumbo tu'máráiwaini áwáuma simásimiyo suwaná ³⁷ Ísu séna kawé'-ánáúntúmbó tu'makáiwaini áwáuma kemá waási úranko úne. ³⁸ Kísaugoni áwáuma maramán-iyé. Kawé'-ánáúntúnkóni áwáuma Maníkó wení waásimo kawáánin-kwaasin-owe. Sáwí-anauntunkoni áwáuma waántáwankoni waásin-owe. ³⁹ Namuro-wáásígó sáwí-anauntumba tu'makáiwaini áwáuma waántáwankon-iyé. Tómbó fakaráíyan-kanaagoni áwáuma maramó tai'áínda-kanaan-iyé. Tómbó fakaráíyawaini áwáuma Maníkóni kísau-waasi wíyómpakewin-owe. ⁴⁰ Námáimo to'máimo iyafímbó agaisuwáiyantemba ánaaen-kanaamo tínda miyá ónááwe. ⁴¹ Waási úranko kumpaápé uráundawi kesí kísau-waasi wíyómpakemba ti'maráanasa kesí waásifinkemba sáwí-waasiye fí'owimo sáwí-imayaamo timíyasamo sáwí-ambo wéaraaiwaiyiye

kuntí'mai ⁴² iyamó wégai'pa'a tiyuwáiyasa mésa ifi'á tésa túwáyaamba umpufuwésa mérai'ya ⁴³ arupísemo úmaimo méraawi Maníkó kentifo kawáánipa'a mésa aa'ó wégaintemba miyá ónááwe. Ísáán-kwaasi ísámai kawe'án-oro Ísu siyáiyé.

Maníkó waásimo kawáánin-ai.

⁴⁴ Ísu maarán-ááíwára'á simátimena séna Maníkó wení waásimo kawáánin-ai maarán-ááín-iyé. Fí'onka'ma'mai-ontamba marafimbá utámarena pukáisana moóráwigo téna taawánéna aamoí éna káátamarena mimbáramá méyámbá índasafena wení óntama maimái tímatuwena óntamba maiyéna mimbáramá koméyanéna mifí'ónká'má'mái-óntámbá kofasímbai maiyáiyé.

⁴⁵ Maníkó wení waásimo kawáánin-ai maarán-ááín-iyé. Moóráwigo akaaroróma méyáambaraindasafena naaó'-nao'a wénena ⁴⁶ awánáínda moóráwigo fí'onka'ma'mai-akaaroroma makáinana awánéna wení óntama maiyéna wétimena óntamba maiyéna mifí'ónká'má'mái-ákáárómá koméyanúmai wémaiyé.

⁴⁷ Maníkó wení waásimo kawáánin-ai maarán-ááín-iyé. Mare'mare'-únánkáámbá moóráwigo nompímbá túwáísana fí'o-fi'om-bofaa'a ⁴⁸ minúnámpímbá ówitawisana fasináíndasafena úmai wéawanaisasa tuwímbai áwa'nai úmai fasímbai áamááífa'a makésa kawe'-mófáá'á unáámpímbá fáitesa sáwí-mofaa'a ifá'á wétuwaawe. ⁴⁹ Ánaaen-kanaamo tinda miyá íníye. Wíyómpaken-kisau-waasi kawe'-wáásifínkémbá sáwí-waasisomba tí'mai ⁵⁰ iyamó wégaindafa'a tuwáiyasa ifi'á tésa tí'o índasafesa túwáyaamba umpufuwónááwe simásuwena ⁵¹ wení kísau-waasisafena tísai ena séna simátimunda-aaigoni áwáuma éra isááo súwasa ewé

suwaná ⁵² Ísu simátimena séna ísáamba simátimunda-*aai* simátíméro. Moóráwigo naankón-afowá wení naaúmpa'a ááéraan-tantaa'e aú-tantaa'e wéraisana tuwímbai wení waási wétimiye. Miwání afowámó wétimintemba miyáumai ááéraan-amaampinkene Maníkó wení waásimo kawáánin-aaifinkene simátíméro Ísu siyáiyé.

*Násaretifakewi Ísumba tínaaembo uwánkaraan-*aai*.*

Máaka 6:1-6, Rúku 4:16-30

⁵³ Ísu mináái simátimena mimbárafá'á tuwéna ⁵⁴ wenamáápa'a kúmba miwítí áamáán-daumpa'a iyéna aái simátimuwasa táátafesa ésa sésa nááfakena kawe'-ímáyáá maiyénawa kawe'-áái wésimasimenasaawa nááwawa fasi'aémbá ámísanawa kawe-kísáú ímbo awánáúnda-kisau wémaiyo. ⁵⁵ Kesáámó awánáúnda wení kísau taaisambó tuwímbai-tantaa'o wéiwain-aaninkon-*iyé*. Máriaan-áánimba éna Yémísiye Yósepiye Sáimoniye Yúndasi-iyai tuwaaón-*iyé*. ⁵⁶ Wenáúnafa'a maanká'á méraawe. ⁵⁷ Maankákéwí éna úwoi-waasin-ifo nááfakena mináái isénawa mifási'áémbá maiyénawa wésiyo sésa kaorésa tínaaemba uwámúwana Ísu simátimena séna Maníkón-*aai* simátímíwai fí'o-fi'on-daopa'a wénisasa wenáwí'a mósá wémaraafo wení naaópa'o koméraitemba wenamááraa sésa kesáámó úndanten-kwaasin-*iyé* sésa wenáwí'a ímba mósá makáawe Ísu siyáiyé.

⁵⁸ Kesáámó úndanten-kwaasi éna ímba súwa'nai íniiye suntáféna ímbo awánon-kisau moórá-mora-kisau aantemba maiyáiyé.

14

*Yóni nombó maitínkaraiwai pukáin-*aai*.*

Máaka 6:14-29, Rúku 3:19-20, Rúku 9:7-9

¹ Minkánáá Ísuni kísaugon-*aai* símae íyúwana Káíriri-marafaken-kawaagon-*awi*'a Éroti mináái iséna ² wení

kísau-waasisafena séna minkwáásígó Yóni nombó maitínkaraiwain-iyé. Pukáimpinkemba íyáfasinkena póna fasi'aémbá wempímbá wéraisana miyán-kísáú wémaiye siyáiyé.³⁻⁴ Ááéma Éroti wenáfákon-awaaininkon-awi'a Érotíyasimba maiyówana Yóni séna enáfákon-awaainimba aambá fái'makaawa maiyáne símasima'a wéuwana Éroti ti'marówasa Yónimba koái'maesa ándáfa'a máánkarowana⁵ Éroti Yónimba tufuwónae súmba waási táároí inkaiséna ímba tufukáiyé. Waási Yónintafesa sésa Maníkón-aai simátímíwain-iyé suwaná Éroti séna Yónimba tufuwónasa aaisambá siyónááwe séna ímba tufuwéna mérowana⁶ wembó ma'ánkaron-kanaamo túwana óraa-tanomba kaumái sáwífa'-waasi tímúwasa nowaná Érotíyasín-ayaamunko téna túranka'a araimá marówana Éroti aamoí uwánkena⁷ minárásígóntáféna séna nóintantaatafenawa wéankaiya simásímína'a áméno. Érai'a súmpo síesai ina'á áméno súwana⁸ anówamba koáisai ena súwana anówama aai súwana Érotimpa'a téna séna Yóni nombó maitínkáíwai anuwarambá kambísámai a'nómbá táúfapimba ma'mái simiyó súwana⁹ iséna arumbá wéumbanifo aifa'á fasi'aén-áái siyáin-aai imáyáa éna tómbó naan-kwáásíwárá'á ísaraantafenawe séna ímba a'áo sénae séna¹⁰ moóráwigomba ai'marówana ándáfakemba Yónimba anuwarambá kambísámai a'nómbá¹¹ táúfapimba maimaéna minárásígómbá máamuwana maimaéna anówamba máamuwasa¹² Yónini kísau-waasi iséna anómba komaimái utánkesa Ísumpa'a tésa tasimámakaawe.

Ánaaemba Éroti Ísuni kísaugon-aai iséna séna minkwáásígó Yóni nombó maitínkaraiwai éna pukáimpinkemba íyáfasinkena póna fasi'aémbá wempímbá wéraisana miyán-kísáú wémaiye Éroti siyáiyé.

Ísu sáwífa'-waasi tómbó tímakain-aaí.

Mááka 6:31-44, Rúku 9:10-17, Yóni 6:1-13

¹³ Yóni puwúmba wení kísau-waasi Ísumba simámúwana iséna tuwéna wení kísau-waasiye nompín-táómpimba íyátena waásimo ímbo méraiypata kónae séna kúmba naaó'-naokewi mináái iséna marapá'á tóso uwaná nompín-táómpimba wéna ¹⁴ marapá'á kumúmba misáwífá'-wáásí tuwánéna arumbá uwátinkena tí'o ún-kwaasi asófatinkaraiye.

¹⁵ Ísu asófatinkowasa fenómpinka'a wení kísau-waasi wempá'á tésa sésa ímba sáwífa'-waasi méraapa'an-ifo fenáíndafinka'a ti'márénasa ewaa'-náópimpa'a wénesa tómbá méyámbáráaro suwaná ¹⁶ Ísu séna tóntáá'a ímba wíyamba tómbá tíméro súwasa ¹⁷ miwí sésa kári-tomba séfataase-tonkwara kae'-mófaá'wára'á wéraifo sáwífa'-waasifimba ímba kanaán-íniye suwaná ¹⁸ Ísu maimaé'a másíméro séna ¹⁹ sáwífa'-waasisafena mara'á méraaro séna séfataase-tonkwara kae'-mófaá'wára'á maisoréna wíyómpa'a kararéna Maníkóntáféna súwi simásuwena mintómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi tímúwasa misáwífá'-wáásí tímúwasa ²⁰⁻²¹ seyaafá'nánká nowaná tímú'a fówasa sáwífa'a 5,000 waaima uwasá aarewé iyámpóíwara'e miyáumai-waasi nowaná tímú'a fówasa Ísuni kísau-waasi mintón-ayai sísamaifakemba kae'á kumbaimái-unampimba fáítuwana ówitaraiye.

Ísu non-afófora'o kuráin-aaí.

Mááka 6:45-52, Yóni 6:16-21

²² Fáítuwana ówitowana minkákémbá Ísu wení kísau-waasi ti'maréna séna kesí aifa'á nompín-táómpimba íyáte'a menáipá'-náópa'a koró. Misáwífá'-wáásí ti'maré sé'a kentí naaó'-nao'a koró simátimenaumne séna ²³ misáwífá'-wáásí ti'marówasa miwítí naaó'-nao'a kuwaná Maníkómpá'ó inaimó síndasafena omápa'a

imérowana nó'waamba túnkúwana Ísu weyáá mérowasa ²⁴ wení kísau-waasi nompín-táómpimba non-afufumpá mérowana maramá nénka'a wérowana óraa-fiyunda to'maé téna mintáómba tata'óto'marowasa ímba kumbá ²⁵ siyarónka'a Ísu non-afófora'a maréna wení kísau-waasimo méronka'a túwasa ²⁶ non-afófora'o wénumba awánésa táatafesa ésa tinekembá tata'á wéuwasa sésa waántágo wéniye suwaná ²⁷ Ísu minúwóiyáán-úmai séna táá'a ifó aáno'a méraaro. Kemá úne súwana ²⁸ Pítaa simámena séna emó Fasi'aénkó úrambo éma sina'á non-afófora'a emó méraandafa'a konó súwana ²⁹ Ísu séna kanaán-ifo tiyó súwana nompín-táómpinkemba ásáfena non-afófora'a Ísumo méropa'a kúmba ³⁰ kawé'á úmaena kúmba óraa-fiyundamo toróntafena imáyáa éna inkaisúmba nompímbá kúwáfekora'nara wéna óraaka'a séna Fasi'aénkóo kembá ta'ótorao súwana ³¹ Ísu minúwóiyáán-úmai ayáámba fárú'mai ta'ótoarena séna óraa-fiyundamo tóráintafe sáwí-imayaa e kesí fasi'aéntáfémo ímbo imáyáamo óndasafe kúwáferaaane. Kesí fasi'aéntáfé ímba kae'-ímáyáán-uwo séna ³² mindárai nompín-táómpimba iyátoyana óraa-fiyundago mafaúwasa ³³ nompín-táómpimba mérowi Ísun-imayaa mósá marésa sésa érai'a Maníkón-ááninko óne siyáawe.

Ísu Kénésárétifa'a tí'o ún-kwaasimo asófatinkarain-aii.

Mááka 6:53-56

³⁴ Érai'a Maníkón-ááninko óne sésa waaúnkóní menáipá'á Kénésaréti-marafa'a kumbá marapá'á kúmúwasa ³⁵ mimbápákén-kwáásí Ísumba awíyésa Ísun-iye sésa naaó'-nao'a simátimesa Ísumo tamaún-aii isésa tí'o ún-kwaasi tí'maesa tóso ésa ³⁶ sésa ení unáánkwátóigoni áráíya'a ta'ótoraiyana tí'a étinkainkwaé suwasá ta'ótórowana tí'a étínkaraiye.

15

Tíwá'náti áamáambo siyáan-aaí.

Mááka 7:1-13

¹ Áamáán-kawaa-waasiye áamáambo sun-kwáásíyé Yérúsaremu-naopakemba Ísumo méropa'a tésa sésa ² ení kísau-waasi nóra isasawá kentáá síwá'náti áamáamba ímba arááiwaesawa tiyáamba ímba non-kwiyésawa tómbá wénaao suwaná ³ Ísu séna kentíwá'námo simátímakaan-amaamba arááiwae'a Maníkóní áamáamba wétaraisomba nóra séra miyá wéoo. ⁴ Maníkó séna kentinófoi-tuwi'a óraa'an-oro. Énifo anófoimo sáwíkaambo simátinkaindawimba tufuwíyana puwíníye Maníkó siyáifo ⁵ kembiwímó siyáamba moóráwigo anófoisafena simátimena séna moórá-tantaa'a Maníkóndén-ifo ímba kanaa'á timénaumne siyéna anófoi ímba wétuwa'nai-iyé. Miyámó ontáfé'a kanaán-iyé wésewe. ⁶ Miyá-sáwí'ó ontáfé'a Maníkón-aaí tuwé'a kentíwá'náti áamáamba wéaraaiwaewe. ⁷ Kaumbo-kae'-ááiwará'-wáásín-owe. Naaófá'á Maníkón-aaímo simátímakowin-awi'a Áísaya kembiwísáféna érai'-aaí agaimaréna séna Maníkó séna ⁸ maawí kesúwí'a tóikaken-aantemba sésa ken-ímáyáá ímba tirumpimbá wéraiye. ⁹ Waásiti áamáamba símai paápé ombánifo Maníkóní áamáamban-iyé karo'ó sembá miyaráán-úmai ken-ímáyáá karo'-ímáyáá mósá wémaraawe

Maníkómó siyáiyé Áísaya símai agaimakáiyé Ísu siyáiyé.

Waásimo sáwí'o uwátínkáín-tantaakon-aaí.

Mááka 7:14-23

¹⁰ Ísu mináái simátimena waásisafena teró súwasa wempá'á tuwaná séna simátíménda isé'a kawé'an-oro. ¹¹ Máápaken-tantaa'o naawái ímba waási sáwí'a wéuwatinkaifo tirumpinkén-ááígó aantemba waási sáwí'a wéuwatinkaiye siyáiyé.

¹² Súwasa Ísuni kísau-waasi wempá'á tésa sésa amáán-kawaa-waasi emó simátimenda-aai isésa aaisambá aéesa kaóráamba ína isaánó suwaná ¹³ Ísu séna kesifo wiyómpakewi ímbo u'makáin-anauntumbo éna káusuwainiye. ¹⁴ Amáán-kawaa-waasi-taaisafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. Miwí ímbo aambó awánaankakemba tóikakemba karo'á simátimesa sésa aambá aráátimenaumne wésewe. Moórá aúgafitawi moórá aúgafitawimba ayáán-to'maesarai ímba kanaa'á kóyááfo miyámó ésaraimo ésarai maipímbá kotanaa fáyááye súwana ¹⁵ Pítaa séna waé'mai-aaimo simátimenda-aaigoni áwáuma simásimiyo súwana ¹⁶ Ísu séna kenkwará'á ímba táako péé wésisa'a isáámbanifo ímba isámai kawe'á uráawe. ¹⁷ Máápaken-tantaa'o naawí tindáámpá'á kúwátúsúwinifo ¹⁸ aaimó wésemba tirumpinkén-ímáyáágó éna mindá waási sáwí'a wéuwatinkaiye. ¹⁹ Tirumpin-ímáyááffínkémbá sáwí-imayaa ésa tínkamiyasamo puwíyasamo ésa aare-úmémhá ésa waai-úmémhá ésa seyaafá-tántáá'á umémhá ésa karo'-áái simátinkesa símai sáwí'a uwátinkesa ²⁰ miyá-sáwí'ó wéomba tirumpinkén-ímáyáágó waási sáwí'a wéuwatinkaifo tiyáámbo ímbo non-kwiyésamo tómbó wénaamba miwá ímba waási sáwí'a wéuwatinkaiye Ísu siyáiyé.

Kénaani-marafaken-ininkon-aaí.

Mááka 7:24-30

²¹ Ísu mináái simátimena wení kísau-waasi tí'maena Táyaa-naopa'e Sáíndóni-naopa'e mináémpá'ó kúmba ²² mináémpákén-ínínkó ímba Yúndaa-inimba póna Kénaani-ininko Ísumpa'a téna óraaka séna óraakoo Téftin-andafakewi arumbá uwásinkaao. Sáwí-amutamba kesiyáámúnkon-arumpimba méraisana sáwí'a úmai

méraiye súwana ²³ Ísu iséna ímba aái súwasa wení kísau-waasi wempá'á tésa óraaka sésa ai'mátuwaao. Aasiyaasi miyá sifáínifo suwaná ²⁴ Ísu séna Maníkó si'mákaisa'a Ísareri-waasi aantemba túwa'nai e'a Ísareri-waasimo sipisípi-poiyaan-úmaimo wété wéowi wétuwa'nai-une súwana ²⁵ minínínkó Ísun-amándára'a mara'á kumbaéna séna óraakoo súwa'nai uwo súwana ²⁶ Ísu séna iyámpóiti tómbá maimái iyámbá timúnafo miyáumai Ísareri-waasimo túwa'nai úndantemba emá fí'onkaa-inimba ónda pó'a áwa'nai únafo sune súwana ²⁷ minínínkó séna óraakoo érai'a sémpo iyánkón-afowá ewé sínana tón-ayai tawémandaiye. Miyáumai fí'onkaa-ininkon-iye sínana kanaán-ína súwa'nai ínono súwana ²⁸ Ísu séna kentáfé fasi'ámai méraanda-ininko sénda pó'a miyá ónaumne séna minkánáá ayáámúnkomba asófankariye.

Ísu sáwífa'nanka asófatinkarain-aii.

²⁹ Asófankena kúmba Káríri-waaunkoni áwáífa'a kógáramai omápa'a mara'á imérowasa ³⁰ sáwífa'-waasi wemó méropa'a kumbá tísamaimo táúnkón-kwaasiye tiyáántámbo káénkuron-kwaasiye túrambo kafíkón-kwaasiye aaimó ímbo sun-kwáásíyé fí'o-fi'on-ti'o

ún-kwaasi tí'maesa wenaísamaifimba mótinkowana asófatinkowasa ³¹ tísamaimo táúnkón-kwaasi kawé'á uwasá tiyáántámbo káénkuron-kwaasi kawé'á uwasá túrambo kafíkón-kwaasi kawé'-úmai awánowasa aaimó ímbo sun-kwáási aái suwasá misáwífa'nánká awánésa áfááraumai táá'a úwasa Ísareri-waasiti Fasi'aénkón-áwí'a mósá makáawe.

Ísu aneka'á tómbó tímakain-aii.

Mááka 8:1-10

³² Maníkón-áwí'a mósá marówana Ísu wení kísau-waasi táántowasa tuwaná séna maankwáásísómbá kaumbo-kánáá kesé'a taméraawana tómbó maimaé tiyáamba tai'áisa'a sirumbá uwátinkaumne. Ti'maráanasa

miwítí naaó'-nao'a kónááfo aampa'ó wíyamba táái táínasa púwófainiye súwasa ³³ wení kísau-waasi sésa máásai-marafa'a sáwífa'-waasin-oyo nááfakentona maimáíya timénaumno suwaná ³⁴ Ísu tísai ena séna nóraumai-tona wéraiyo súwasa afakaeté-tomba wéraisana sesimái-mofaa'wara'a wéraiye suwaná ³⁵ minkwáásísóntáféna séna mara'-méraaro séna ³⁶ afakaeté-tone mófáá'e maisoréna Maníkóntáféna súwiyo séna mintómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi tímúwasa minkwáásísómbá tímúwasa ³⁷⁻³⁸ seyaafá'nánká nowaná tímú'a fówasa sáwífa'-waasi 4,000 waaima uwasá aarewé iyámpóíwara'e miyáumai-waasi nowaná tímú'a fówasa wení kísau-waasi mintón-ayaimo túwómba afakaeté-unampimba fáítuwana ówitowana ³⁹ Ísu misáwífa'-wáási ti'maréna wení kísau-waasiye'a nompíntáómpimba íyátesa Mágátani-aempa'a kuráawe.

16

Ímbo awánáúnda-kisau mauwómó siyáan-aaí.

Mááka 8:11-13, Rúku 12:54-56

¹ Mifá'á Ísu mérowasa ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasiye Ísumo sáwí-aaimo sínda isánae sésa Ísumpa'a tésa sésa éraira Maníkómpákéná kunkáanai ímbo awánáúnda-kisau máínata awánaano suwaná ² Ísu séna fénáímpinka'o awánaamba aafáúmá naaerírí'a isa'á sé'a aafáyáa aa'á káíniye sé'a ³ aafáyáara'a awánaamba ainánkó aafáúmá káátasuwaaisa'a sé'a káfé'a aa'á tiniye wésewe. Wíyómpa'o awáné'o ombá sé'a aa'á káíniye. Aa'á tiniye wésemba miyántántáákóní áwáuma awánaambanifo Maníkómó káfé'o wéin-tantaakoní áwáuma ímbo awánaraawe. ⁴ Káfé'o méraan-kwaasi sáwí-waasi é'a Maníkóntáfé'a ímbo imáyáa é'a kentáfé'a wése'a Maníkómó ai'mákainamo e ímbo awánáúnda-kisau máínata awánaanomo

wésemba naaófá'á Maníkó Yónaambo uráintemba kembá miyá ínifo mináái imáyáan-oro. Naaófá'ó óraa'-mofaako Yónaambo nawíkowanamo kaumbo-kánáámó arumpimbó méraintemba kemá kaumbo-kánáá maipímbá ménaumne Ísu séna tiyuwéna kuráiyé.

Ímba kaumbo-kae'-ááiwára'-wáásí-i'a orómó siyáin-aai.

Mááka 8:14-21

⁵ Tiyuwéna kúmba Ísu wení kísau-waasiye nonkwaaúnkóní menáípá'ó kumbá marapá'á kumésa wení kísau-waasi péréti-tomba ímbo máúmba tuwinkésa kuwaná ⁶ Ísu ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasiye kaumbo-kae'-ááiwára'-wáásí owé-ímáyáá éna wení kísau-waasi simátimena séna intóráin-tantaa'a kári-tantaa'a moórá-tonkon-awi'a péréti mimpímbá marááwanamo intoréna óraa'o intembá ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasisafe'a imáyáá é'a kentúma káráwiyoro súwasa ⁷ keáímbá sésa nóra sénawa miyá wésiyo. Péréti-tomba ímba maimaéta túnanasa miyá wésiye suwaná ⁸ Ísu keáímbó wésun-aaí iséna nóra séra tómbá ímba wéráiyé-aaí wéseo. Kári-timankunkumban-ifo kentáfé'a timankúnkúmba oro. ⁹ Kanaa'á tómbá timénaumpo ááémo uráundawini áwáuma ímba tááko péé wésiye. Séfataase-tombo tafántafan-úmáimo sáwífa'a 5,000 waasi timéwánasa naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina fáituraawara kemó uráundawini áwáuma ímba awánaraawe. ¹⁰ Afakaeté-tombo tafántafan-úmáimo sáwífa'a 4,000 waasi timéwánasamo naráamba mintón-ayai nóraumai-unampina fáituraawara kemó uráundawini áwáuma ímba awánaraawe. ¹¹ Ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasisafe'a imáyáá é'a pérétimo intóráin-tantaatafe'a kentúma káráwiyoro-aaímo súnnda ímba péréti-tontafe'a wésumpo nóra séra ímba ísaraao

súwana ¹² tááko péé súwasa minááígóní áwáuma ísówana péréti-tontafena ímba siyáifo ámáán-kawaa-waasiye Sátúsi-amaan-kawaa-waasiye tááisafena séna káráwiye'a méraaro siyáiyé.

Pítaa Ísuni áwáumo siyáin-ai.

Mááka 8:27-30, Rúku 9:18-21

¹³ Ísu Sísááriya Fírípái-nao'-aempa'o kúmba wení kísau-waasi tísai ena séna seyaafá'nánká kembá waási úrankontafesa nóran-kwaasiyewa wéseo súwasa ¹⁴ miwí tuwímbai sésa emá Yóni nombó maitinkáándawi óne sewasá tuwímbai sésa naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaandawin-awi'a Íráiyaa óne sewasá tuwímbai naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaandawin-awi'a Yérémaya óne sewasá tuwímbai sésa naaófá'á Maníkón-ai simátímakaawifinkemba moóráwigo óne wésewe suwaná ¹⁵ Ísu séna kembiwí kentáfé'a nóran-kwaasiyewa wéseo súwana ¹⁶ Sáímoni Pítaa séna Maníkómó íyáfasinankaraiwaimba Yúndaa-waasisa wéamu'maraundawisa óne. Maníkó fasi'aénkwáráwín-ááninko óne Pítaa súwana ¹⁷ Ísu séna Sáímoni Yónaan-ááninko ónana Maníkó kawé'á wéuwankaiye. Kesí ááinkoni áwáumo sénda waási ímba simáméfo kesifo wiyómpakewi mináái embá simámísa isáánda póna Maníkó embá kawé'á wéuwankaiye. ¹⁸ Simátíme'a sune. Enáwí'a Pítaawemo wésemba mináwikóní áwáuma óntamban-iyé. Óraa'-ontanka'a kesí naankáámbá ondá mindánkáámbá kesí waási-i'a owaná púwó-fasi'aenko ímba íyáákainiye. ¹⁹ Maníkó wení waásimo wégarawi-fasi'aemba áména marapá'ó méraanda sáwí'o ombá aambó fasiyóndanten-úmai Maníkó wiyómpa'a ména é'a aambá fásí'makaiye. Kawé'ó ombá ímbo aambó fasiyóndanten-úmai Maníkó wiyómpa'a ména é'a miyá uráiyé simásuwena ²⁰ wení kísau-waasisafena

óraaka séna Maníkómó íyáfasisinkaiwai Yúndaa-waasi wésimu'maraawi úne-aai ímba simátíméro Ísu siyáíye.

Ísu puké'a íyáfasinanaumnemo siyáin-aai.

Mááka 8:31-9:1, Rúku 9:22-27

²¹ Minkánáá Ísu wemó puwínda-aai ómbarena wení kísau-waasi simátimena séna Yérúsaremu-naopa'a kondá Yúndaa-oraa'-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo sen-kwáásíyé sí'o índai'a uwásinkesa sínkamiya'o púwóndanifo kaumbokánáá maisúwáanana Maníkó íyáfasisinkainiye súwana ²² Pítaa ái'maena weyááfa'a máankena séna Fasi'aénkóo miyán-áái sénafo Maníkó ímba ewé sínasa séndantemba ímba uwánkanaawe súwana ²³ Ísu waeréna Pítaantafena óraaka séna waántáwanko siyuwé kóuwo. Waásiti imáyáafinkemba wésembo ímba Maníkóní imáyáafinkemba wésembo kesí aambá ímba faiyuwó Ísu siyáíye.

²⁴ Ísu mináái simáména wení kísau-waasi simátimena séna kembó sirááiwaenae síyawi tirááiimo táinda-tantaa'a ímba ta'ótóráaro. Kemó púwónda-aaraataimo súwaata'mae kondantembá kembó sirááiwaiyawi umbai-tántáá'á timíyasa minúmbái-tántáá'á úwoi maimaésa sirááiwaenaawe. ²⁵ Tirááiimo táinda-i'o ésa ímba kawé'-úmai méranaafo kentáfesa ísáimimo tirááiimo táinda-tantaa'o tuwésamo puwésa aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ²⁶ Mararáké-séyááfá-tántáá'ó maésamo puwíyanamo éna mintántáákó ímba túwa'nai íniye. Puwíyamba marapá'ó makáan-tantaatamba ímba méyámbátuwesa aneka'á ayáátáaka méranaawe. ²⁷ Kemá waási úranko kesí kísau-waasi wíyómpakewiye kesifoní fasi'aénkwará'á kumé'a seyaafá'-wáásímó miyámó úmae wéiyomba imáyáa é'a miwítí méyámbá timénaumne.

²⁸ Érai'a simátíme súne. Tuwímbai maanká'ó méraan-kwaasi ímba aifa'á pukénka'a kemá waási úranko kesí waásimo kawáánúnda suwáné'a ánaaemba puwónááwe Ísu siyáiyé.

17

Ísu fí'on-kuwawaa'o faúkáin-aaí.

Mááka 9:2-13, Rúku 9:28-36

¹ Ísu mináái simátimena afa'mórée-no'waamba waéna Pítaane Yémísine wenáfáko Yónine tí'maena omápa'o iyúmba miwí aantemba imésa ² miwí túranka'a Ísu fí'on-auma faufúwana óipakemba aafáúgómó inten-úwana wení unáánkwátóiyakemba sán-kena waení'a kówasa ³ awánomba kae'-wáásíyái wíyómpakemba paápé ésarai mindárai-tuwi'a Mósesee Íráiyaae'a Yúndaa-waasi tíwá'nárai Ísuwe'a aaí wésuyana ⁴ Pítaa Ísuntafena séna Fasi'aénkóo maanká'ó méraundasa kawel'á imbá póta emó sinatáámó éta wááu-namba kaumbosáámó ondasá moórá endé éta moórá Mósesende éta moórá Íráiyaande éta miyásá onó siyáiyé.

⁵ Miyá wésunka'a ainánkó sán-kámaena waení'a kámae kuména kunkáátowana mináínámpínkémbá aaigó aantemba séna miwá kesáánimba isa'á wen-ímáyáá wée'a óraa'-aamoi uwánkaumne. Wenáái ísáaro súwasa ⁶ wení kísau-waasiyau mináái isésa táátafesa ésa marapá'á kí-faesa tinekembá tata'á úwana ⁷ Ísu miwímó méropa'a téna tine'á ta'ótorena séna tá'a'á ifó íyáfasinaaro súwasa ⁸ awánomba mindárai wíyómpa'a íyúyana Ísu aantemba méraiye.

⁹ Úwasa omápakemba kúmúmba Ísu óraaka simátimena séna awánaamba ímba simátíméro. Kemá waási úranko

púwóndafinkembo íyáfasinaandara'a awánaamba kanaará'á simátíma'mae íyóro súwasa ¹⁰ wení kísau-waasiyau Ísumba áísai esa sésa amáamba sen-kwáási Íráiyaa aifa'á paápé ínana Maníkó íyáfasinankaiwai Yúndaa-waasisa amu'makáundawisa ánaaemba paápé ínáyemo sembá nóra sésawa mináái wéseo suwaná ¹¹ Ísu séna aifa'á Íráiyaa paápé éna to'mayaa íníye-aai érai'-aain-íye. ¹² Simátíme'a sune. Íráiyaa é'a paápé úwasa ímba Íráiyaan-íye sésa sáwí'a uwánkanae sésa sáwí'a uwánkesa miyá uráantemba kembá waási úrankomba sáwí'a uwásinkanaawe súwana ¹³ tááko péé súwasa Íráiyaa siyáimba Yóni nombó maitínkaraiwaintafena siyáíye siyáawe.

Ísu sáwí-amutambo maiyáúkain-aai.

Mááka 9:14-29, Rúku 9:37-42

¹⁴ Simátímesa omápakembo kúmúmba sáwífa'-waasi túwaandu urówasa awánomba moóráwigo Ísumpa'a téna aísamaifimba kífaena séna ¹⁵ óraakoo kesáánimba arumbá uwánkaao. Sáwí'a uwáwéna ména tanaambá fágufagu isaná aigaregó nonkáání'a isaná aiyayaamba ku'wisana nompíné iyafíné tanaambá wéfamaena wénisa'a ¹⁶ ení kísau-waasi méraapa'a máankaunasa ímba kanaa'á kawé'á uwánkaraawe súwana ¹⁷ Ísu séna kentí imáyáa kaentaén-imáyáa isa'á kentáfé'a ímba imáyáa owaná póna sirunkó umbái wétaifo nóraumai-kanaarara kesé'a ménaumno. Enáánimba áí'mae tiyó súwana áí'mae túwana ¹⁸ Ísu sáwí-amutankontafena séna auwé kóuwo súwana arumpinkémbá auwéna kóuwana miniyámpói kawé'á uwánkowana kawé'á úmai méraiye.

¹⁹ Kawé'á uwánkowasa ánaaembo Ísu weyáámo méronka'a wení kísau-waasi tésa sésa nóra sétaawa

misáwí-ámútámbá ímba kanaatá maiyáúkaumno suwaná ²⁰ Ísu séna Maníkóntáfé'ó maiyauwáíníyemo sé'ó timankúnkúmbó onkakaá maiyaúwáísino. Érai'a simátíme'a súne. Moóra-taigon-awi'a másítáti kári'-aramba iyáísana áruma wíkéna óraa-tainambo wéintemba kentáfé'a timankúnkúmba kárika'a uré'a ánaaemba óraaka'a timankúnkúmba é'a omátafe'ó sé'ó faiwí'mae fí'on-aempa'a kóuwomo síyanamo éna miyá íníye. ²¹ Maníkómpá'á inai síyantafesa tómbá aawentamó ombá minánkó aantemba miyá-sáwí-ámútámbá maisuwáíníye siyáíye.

Ísu puwínda-aaimo siyáín-aai.

Mááka 9:30-32, Rúku 9:44-45

²² Ísu wení kísau-waasi Káríri-aempa'a túwaandu uwaná Ísu simátimena séna kembá waási úrankomba fí'on-kwaasi timíyasa ²³ sinkamiya puwé'a kaumbo-kánáá maisúwáanana iyáfasisinkainíye simátimuwana miwí tirunkó umbaí taráíye.

Taakisi-óntámbó tukáan-aai.

²⁴ Tirunkó umbaí tówasa Ísu wení kísau-waasiye Kápameamu-naopa'a kumbá óraa'-amaan-dankontafesa taakisi-óntámbá wémauwai Pítaampa'a tésa sésa ení óraako óraa'-amaan-dankontafena taakisi-óntámbá wétuwai ina wétuwaiyo suwaná ²⁵ Pítaa séna wétuwaiye simátimena naaúmpa'a iyúwana taakisi-ááímó siyónka'a Ísu Pítaamba áisai ena séna Sáimoniyo marapákén-óráá'-wáási timáaraawifakemba taakisi-óntámbá maésa fí'onkaafakemba maésawa wéompo nóran-imayaamo wéemo e simásimiyo súwana ²⁶ Pítaa séna taakisi-óntámbá fí'onkaafakemba wémaewe súwana Ísu séna miyáumai Maníkóní waásisa póta óraa'-amaan-dankoni taakisi-óntámbá ínta tuwánáúmpo ²⁷ aaisambá sefáímpóta úwoi tuwánáúmpo nonkwaaúmpá'á kuré

ándá túwénana kumína aifa'ó tawáinda-mofaa'a maiyé óipimbo óntambo wéraina maimaé minóntántámbá esáféwe kendéwe taakisi máuwo Ísu súwana miyá uráiyé.

18

Nááwa íyáákaiyomo siyáan-aaí.

Mááka 9:33-37, Rúku 9:46-48

¹ Minkánáá Ísuni kísau-waasi wempá'á tésa taáisai esa sésa Maníkó wení waásimo kawáánin-kwaasifinkemba nááwa íyáákesawa óraa'-waasi-i'a wéiyó suwaná ² Ísu moórá-iyampoi áántowana túwana afufumpimbá íyáfasinankena ³ séna érai'a simátimé'a sune. Sen-ímáyáámó ímbo tuwé'o iyámpóímo ímbo íyáákanae-imayaamo ontembó kembiwí miyán-ímáyáámó ímbo íyanamo éna Maníkó kenká'á ímba kawááníníye. ⁴ Miniyámpóígómó tísamaifimbo mántemba miyámó wéowi Maníkó wení waásimo kawáánin-kwaasifinkemba wéiyaakaawe. ⁵ Kentáfésa imáyáa ésa iyámpóímo áwa'nai onten-úmai wésuwa'nai-owe Ísu siyáiyé.

Sáwí'o on-aaí.

Mááka 9:42-48, Rúku 17:1-2

⁶ Ísu mináái simátiména séna iyámpóímo kesááisafesamo timankúnkúmbo onten-úmai tuwímbai timankúnkúmbe wéowe. Tuwímbai tésa kesááisafesamo érai'emo wésewi karo'-áái tasimátimiyasa isésa sáwí-ampa'a kóiyasa Maníkó karo'ó síyawí sáwí-meyamba óraa'a timínifo miwímó tinuwarampimbó óraa'-ontambo fárl'wimaresamo nompímbó túwááwasamo kumpuwésaraa karo'-áái ímba simátíméwasa sáwí-ampa'a ímba kowisinó. Mindá kanaán-íye. ⁷ Marapá'ó méraanka'a kesáái tuwésa sáwí-ampa'a wíyantafena fí'o-fi'on-tantaako wétafisiye. Miyá-sáwí-tántáákó waé'wae'a

wéimba pósa sáwí-ambo ff'owimo aráátíméwi sáwí-meyamba maénááwe. ⁸ Tiyáánkowa'i tísamaigowa'i sáwí'o ina'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-tiyaana'i moórá-tisamaiya'i kambísásúwáaro. Kae-tiyááná'i kae-tísámáiyá'i wéraina'o é'a sáwí-marupa'o iyamó wégaipa'o wíyamba mindá sáwí'an-iyé. Sáwí'o uráimbo maisuwé'o méraiyamba mindá kawé'án-iyé. ⁹ Túrankomo sáwí'o ina'a misáwí-ámpá'á kúnafo sé'a moórá-turamba fitúwáaro. Kae-túrántámbó awáné'o é'a ónkaifa'o iyamó wégaipa'o wíyamba mindá sáwí'an-iyé. Sáwí'o uráimbo maisuwé'o méraiyamba mindá kawé'án-iyé Ísu siyáiyé.

Sipisípi-poimo áwiyokain-aaí.

Rúku 15:3-7

¹⁰ Ísu séna úwoi-waasisafe'a sáwísamban-owe ímba síyamba káráwiyoro. Maníkóní kísau-waasi wíyómpakewi miwíyá'á káráwiyaawai kesifo wíyómpakewini ewaa'á mésa miwí táái wésimamefo káráwiyoro Ísu siyáiyé.

¹¹ Ísu mináái simátimena séna kemá waási úranko Maníkóní aampa'ó ímbo wéaraaiwaen-kwaasisafe'a saafá úmai sáwí'o úmáimo méraampinkemba kawé'-ámpá'á métínkáandasafe'a kunkáumne. ¹² Sipisípiya'a káráwiyowi on-áái ísáaro. Moóráwigo sáwífa'a 100 sipisípiya'a káráwiyaisana moórá-sipisípi áwiyo'wisana misáwífá-sípísípímó umó wénaamba tiyuwéna moórámo áwiyo'wimba kosaafá émena ¹³ awánénamo imbá aamoí éna séna kesí sipisípimo áwiyo'wimba áikaumne séna mimbóráwígóntáféna óraa'-aamoí éna sáwífa-sipisípimo ímbo áwiyokombo úwoimo méraawiti aamoí kárika'a wéiyé. ¹⁴ Sipisípiya'o káráwiyowimo áwiyo'wi-sipisípisafenamo arunkómó umbaimó taintembá kentifo wíyómpakewi

wení aampa'ó ímbo wéaraaiwaen-kwaasisafena arunkó umbaí
wétaiye Ísu siyáiyeye.

Kentí waási sáwí'o uwátínkáán-aaí.

¹⁵ Ísu mináái simátimena séna ení waási Maníkóní waásigomo embó sáwí'o uwánkainamo e wempá'á minááisáfé kosimámínana we aantemba méraindara'a kosimámínana enáái isénamo arupísemo uwánkainamo ékai wesé esé'a kawé'á úmai méraakaiyo. ¹⁶ Enáái ímbo isáínamo e moóráwigona'i kaekóná'i kotí'mai wesé'a mé simámuwo. Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna moóráwigomba aafimbá maenkánae séna minááímó ísaraawi kaerá'i kaumbowá'i tí'maena mátinkena áisai úmai isáíníye siyáimba mindásafena ení waási enáái isáíndasafena moóráwigona'i kaekóná'i kotí'mai wenká'á mé'a simámíyana kentáái isáíno. ¹⁷ Énifo ímbo isáínamo e Maníkóní waási torupátinke enáái simátímínasa mésa simámíyana wemó miwí tááimo ímbo isáínamo e imáyáa e sé Maníkóní aambó ímbo arááíwáén-kwaasiyaamba éna taakisi-úmén-kwáásíyáámbá wéiye siyó Ísu siyáiyeye.

¹⁸ Ísu séna érai'a simátime'a sune. Marapá'ó méraanka'a sáwí'o ombá aambó faíyónten-úmai Maníkó wíyómpa'a ména é'a aambá fáí'makaiye. Kawé'ó ombá ímbo aambó faíyónten-úmai Maníkó wíyómpa'a ména é'a miyá uráiyeye Ísu siyáiyeye.

¹⁹ Ísu mináái simátimena séna moórá-aaí simátíménda ísáaro. Marapá'ó méraanka'a kae'-wáásígóráímó moórá-aaisafesaraimo mimbórá-ímáyáámó ésaraimo kesifo wíyómpakewimo áisai íyanamo éna miyá uwátínkainiye. ²⁰ Kaumbo-kae'-wáásí kentáfésa imáyáa ésa túwaandu ombá túwa'nai ondasáfé'a miwísé'a ménaumne Ísu siyáiyeye.

²¹ Ísu mináái súwana Pítaa Ísumpa'a téna séna Fasi'aénkóo kesí waásimo sáwí'o uwásínkáfa'o wéiyomba mindásafe'a nóraumai-kanaawa ímba aaifimbá maenkéra ímba imáyáa éra ifátuwanaumno. Afakaeté-kanaa sáwí'a uwásínkáimba ímba aaifimbá maenké'a ímba imáyáa é'a ifátuwaunda pó'a moórá-kanaamo sáwí'o uwásinkaindara'a aaifimbá ína maenkéra ína imáyáa éra ifátuwanaumno súwana ²² Ísu séna ímba afakaeté-kanaa aantembanifo úwoi miyá úmae iyuwó Ísu siyáiyé.

Óntambo ámakaintafena ímba ifátuwaaomo siyáin-aii.

²³ Ísu séna sáwí'o uwátínkáámba ímba imáyáa é'a ifátúwáaromo súnda maarásáfé'a sune. Maníkó wení waásimo kawáámó in-áái maarán-ááin-iyé. Moórá óraa'-waasigo wení kísau-waasi óntamba wááu tímakena ²⁴ tísai ónae wéimba óraa'-ontamba 10,000,000 ontamba wááumo ámakaiwaimba moóráwigo áí'maena móaminkwae séna iyísana ²⁵ ímba móamintafena óntan-anafo wení kísau-waasisafena séna wembá aiyé'a awaainínkómbá aiyé'a wení iyámpóíye wení póíye wení óntawe maimaé'a fí'on-kwaasiti kísauomo maíndasafe'a miwí wétime'a óntamba maimaé'a kemó tukáunda-ontankaamba úmai másíméro sisaná ²⁶ wení kísau-waasigo aísamaifimba kífaena séna arumbá uwásinkema simu'makéna'a óntamba saafá é'a seyaafá'á áméno sisaná ²⁷ wení óraa'-waasigo arumbá uwánkena séna kanaán-ifo wááumo ámakaunda-ontamba ímba imáyáa ónaumpo ifátuwaaomo sisaná ²⁸ kísau-waasigo máápa'a kuména moórá kísau-waasigomba awánéna káril-ontamba 100 ontamba ámakaiwaimba awánéna amóísáúmba kuntaraména óraaka séna wááumo ámakaunda-ontamba minúwóiyáámbá simiyó sisaná ²⁹ wenaísamaifimba kífaena séna arumbá uwásinkema simu'makéna'a óntamba saafá é'a áméno sisaná ³⁰ ímba iséna áí'maena ándáfa'a móankena séna wááumo

ámakaunda-ontamba símínasa faútúwáaro sisasá³¹ kísau-waasisomba awánésa tirumbá uwánkesa miwítí óraa'-waasigomba kosimáméwana³² óraa'-waasigo iséna wení kísau-waasigo sáwífa'-ontamba 10,000,000 ontamba maiyáiwaimba áántaisana tisaná séna sáwí-kísau-waasi óne. Kentáfé arumbá uwásinkaaó séndasafe'la miyá é'la óraa'-ontamba wááu ámakaunda-ontamba ímba imáyáa ónaumpo ifátuwe ímba simiyó sé'a³³ sirumbó uwánkaraundantemba moórá-kísau-waasigomba arumbá uwánkáaraamba sáwí'la óne séna³⁴ arumbá óraa-sawí'la uwánkena ándáfa'o káráwiyaiwaika'a móankena séna wááumo ámakaunda-ontamba seyaafá'á simína faú'auwaaó sisaná ándáfa'a ánkaraiye³⁵ Ísu simátimena wení kísau-waasisafena séna kentí waásimo sáwí'o uwátínkáámbo ímbo ifátuwe'o imáyáamo úmae'o wéiyiyanamó éna kesifo wíyómpakewi kentí sáwí-imayaa ímba maitiyuwáíníye. Óntan-anafomo intembá kesifo miyá uwátinkainiye Ísu siyáíye.

19

Aarakwá'ó tuwínáán-aaimo siyáin-aii.

Mááka 10:1-12, Rúku 16:18

¹ Ísu mináyáátáá'-áái simátimena Káríri-aempa'a tuwéna Yúndiyaa-aempa'a Yóndani-nonkoni menáípá'-áémpá'á komérowasa² sáwífa'-waasi tóso uwaná tí'o ún-kwaasi asófatinkaraiye.

³ Asófatinkowaşa ámáán-kawaa-waasi sésa Ísumo sáwí-aaimo sínda isánae sésa Ísumpa'a tésa sésa moórá-waasigo maanáásáfénawa'i fí'o-fi'on-aaisafenawa'i awaainínkómbá kanaará auwáíníyo. Miyámó énamo éna ámáán-aii taraisíni ina taraisíniyo suwaná⁴ Ísu séna naaófá'ó Mósesemo agaimakáin-aii toráumai awánaraawe. Maarán-áái agaimaréna séna

Maníkó wíyóne marawémó úmaronka'a aarewára waaiwára'á úmakaiye. ⁵ Úmarena séna aarewára waaiwára'á úmakaundasafesa tinófoi tiyuwésa awaai'kóe awaainínkóe'a tagááísamai mimbórá-túmá ma'mái méranaawe Maníkó siyáiyé. ⁶ Mindásafesa awaai'kóe awaainínkóe'a ímba kae'-wáásíyáámbá ésa mimbórá'í'a wéowe. Maníkó aare-waai mimbórá'í'a uwátínkaraintafesa ímba tuwínáaro Ísu súwasa ⁷ miwí sésa naa'ófá'á Mósesé maará siyáiyé. Moóráwigo awaainínkómbá ai'mátuwaindawi aúfáífimba agaimaréna séna kesuwaainímbá ai'mátuwaumne séna agaimái amíno siyáiyé. Nóra sénawa miyán-áái siyáiyó suwaná ⁸ Ísu séna kentíwá'ná tirumbó makáamba pósa Maníkón-ai ímbo ísántafena mindásafena Mósesé minámáámbá siyáimbanifo Maníkó wíyóne marawémó úmaronka'a ímba miyá siyáiyé. ⁹ Simátíme'a súné. Moóráwigomo awaainínkó ímba moóra-waasigoe'a wénisana awaai'kó fí'on-aaisafena ai'mátuwenamo fí'on-inimbo wémaimba umémbá wémáiyé Ísu siyáiyé.

¹⁰ Ísu mináái simátímena mérowasa wení kísau-waasi sésa aaremó máémba sénda-ai wérainka'a pósa miyá wéofó ímbo aaremó maésamo úwoimo máémba kawé'á wéowe suwaná ¹¹ Ísu séna sen-áái seyaafá'nánká ímba kawé'á úmai ísááwasa aaremó ímbo maíyantafesa Maníkó fasi'aémbá tímakaiwai mináái wéisaawe. ¹² Tuwímbai moóra-mora-aaisafesa ímba aaré máéwasa tuwímbai tinófoi uwó-wáási matínkaraawi aaré ímba máéwasa tuwímbai túmo sáwí'o uwátínkaraawi aaré ímba máéwasa tuwímbai Maníkó wení waásimo kawáánin-ai isésa Maníkóntáfésa imáyáa ésa aaré ímba wémaewe. Kanaa'á miyá ónaumnemo sewí mináái isánááwe

Ísu siyáiyé.

*Ísu iyámpóimo ayááfúmbo tátínkarain-ai.
Mááka 10:13-16, Rúku 18:15-17*

¹³ Ísu simátimuwasa tuwímbai Ísu ta'ótorena kawelá uwátinkena Maníkómpá'á inai sínkwae sésa iyámpói tí'mae tuwasá wení kísau-waasi sésa tí'mae kóro suwaná ¹⁴ Ísu simátimena séna ímba kóro síyamba tiyuwáiyasa kempá'á iyámpói úwoi teró. Miniyámpóimó kempá'ó tentembá Maníkó wení waásimo kawáánimba miyaráán-úmai wégawaanimba iyámpóimo kempá'ó tíyan-amba ímba aambá faíyóro séna ¹⁵ miniyámpói ta'ótokena ayááfúmba tátinkena tíyukaiye.

Óntawara'-waasigon-aaí.

Mááka 10:17-31, Rúku 18:18-30

¹⁶ Tiyuwówana moóráwigo ifó'-wáásigó Ísumpa'a téna séna óraakoo nóran-kawera éra aúí'a úmai wiyómpa'a maé'mae'a ónaumno súwana ¹⁷ Ísu séna nóra séwa kawe-kísáúsáfé síesai ónó. Mimbóráwígó Maníkó weyáá kawekón-iyé. Aúí'a úmai maé'mae'a ónaemo sémo e Maníkóní áamáamba kawelá úmai arááíwauwo súwana ¹⁸ miwá áísai ena séna nóin-amaana arááíwænaumno súwana Ísu séna ímba tínkamiyasa púwóro. Ímba aare-úmémbán-oro. Ímba umémbá máéro. Karo'-áái ímba simátínkáaro. ¹⁹ Kentinófoi-tuwi'a óraa'-i'an-oro. Kesáfé-ímáyáámó onten-úmai kentí waási-imayaawara'a oro. Miyáumai-amaamba arááíwauwo Ísu súwana ²⁰ miwá séna minámáámbá arááíwa'mae'a wéiyumpo nóran-amaankona ímba kawelá wéuno súwana ²¹ Ísu séna seyaafa-tántáá'ó kanaa'ó émo e ení moparáwímbá fí'on-kwaasi wétime óntamba maiyé ímbo makéwi tímínana ení kawel'-meyámbá Maníkó wiyómpa'a ankáíniye. Tímatuwemo e kembá sirááíwainone súwana ²² mináái iséna sáwífa'-moparawimbo makóntafena óraa'-imayaa úwana arunkó sáwí'a úwana kuráíye.

²³ Kúwana Ísu wení kísau-waasisafena séna érai'a simátime'a súne. Sáwífa'-ontamo makén-kwaasi

Maníkómó wení waásimo kawáánipa'o wíyamba umbáí táíníye. ²⁴ Moórá-poigon-awi'a káámeri mimpóígó waigóní afaapimbá ímba kanaa'á kóferainíye. Káámeri-poigomo waigóní afaapimbó kóféráínkakaa sáwífa'-ontamo makén-kwaasi Maníkómó kawáánipa'a kowisinó Ísu súwasa ²⁵ wení kísau-waasi mináái isésa táátafesa ésa sésa umbáí taifó nóran-kwaasiya Maníkómó kawáánipa'a ménaao suwaná ²⁶ Ísu tuwánéna séna waási miwítí kísausamba ímba méyámbarésa kónááfo Maníkó seyaafá-tántáá'á úwoi kanaa'á wéíye súwana ²⁷ Pítáa séna isaaó. Kentáásí seyaafá-tántáá'á tuwéta entá wéaraaiwaumpo

nóram-beyana maénaumno súwana ²⁸ Ísu séna érai'a simátíme sune. Maníkó seyaafá-tántáá'á aúí'a úmaraindara'a kemá waási úranko fasi'aénkwáráwí mé'a káráwiyona'a kembiwí sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi kembó wésiraiwaewi Ísareri-waasi méraan-aaisafe'a tísai ónááwe. Ísareri sísamaifakemba kae'á kumbaimái matínkaraiwain-andafakewi méraan-aaisafe'a tísai ónááwe. ²⁹ Kentáfésa imáyáa ésa Maníkón-aaí kosimátimiyantafesa naaópa'a tuwésa tuwaáisáíye tífá'e tímánaa'e tinófoíye táánine tiyáámúne tiyuwésa miwítí maramó túwááwin-anondaa túwáán-tantaa'a miyán-tántáá'á sáwífa'a maésa aúí'a úmai wíyómpa'a maé'mae'a ónááwe. ³⁰ Ánaaemba aifarááwífínkémbá tuwímbai tínaaeni'a íyasa tínaaenkewifínkemba tuwímbai aifarí'a ónááwe

Ísu siyáíye.

20

Ándá-aran-kisau'fa'o kisaumo máéwi-taai.

¹ Ísu mináái simátimena séna Maníkó wení waásimo kawáámó in-áái maarán-iye. Moóráwigo ándá-aran-kisau'goni afowá kesí kísau máíwae séna ááema íyáfasinkena waási saafá úmai tuwánéna ² séna kesí kísau

wémaiya'a moórá-kanaa-kisauconi óntamba tíméno sisasá ewé sewaná tí'maena wení ándá-aran-kisaufa'a mótinkaisasa kísau wémaewana ³ aafáyáara fí'onkwara'a kísau máíwae séna kísau mo maénae sésamo túwaandu opa'á wéna tuwánéna ⁴ séna kesí kísau wémaiya'a kanaará'-óntámbá tíméno sisasá ⁵ ewé sésa minkísáú wémaewana wááwái miyáumai fí'onkwara'a wétiyena fénáímpinka'a fí'onkwara'a wétiyena ⁶ kísau tai'én-kanaa kárika'a tisaná kísau mo maénae sésamo túwaandu opa'á wéna tuwímbai tuwánéna séna nóra séra úwoi méra'o sisasá ⁷ sésa ímba moóráwigo kesí kísau máéro siyáawata méraumne sewaná tiyé'a kesí ándá-aran-kisaufa'a kísau máéro sisasá miyá uráawe.

⁸ Miyá owaná fénáímpinka'a kísau gon-afowá kísau-waasiya'o káráwiyaiwaintafena séna kísau-waasi táántare miwítí méyámbá timé ánaaembo tiyáawi aifa'á timé aifa'ó tiyáawi ánaaemba timiyó sisaná ⁹ iséna miyá éna kísau tai'áíníye wéinka'o tiyáawi moórá-kanaa-kisauconi óntamba tiména miyáumai tímatuwena ¹⁰ ááema aafáyáara'o tiyáawiti méyámbá timéne wéisasa miwí imáyáa ésa kentáásí méyámbá óraa'an-iyé wésewana moórá-kanaa-kisauconi óntamba tímísasa ¹¹ maimaésa kísau gon-afowámbá í'ai simánkesa ¹² sésa ánaaembo tiyáan-kwaasi kári-kisau maiyáafo kesáá aifa'ó tiyáundawisa óraa'-a'a wégaisata umu'náán-araa'a méta óraa-kisau maiyáundasa mimbóráí'a úmaisá méyámbá símakaandasa nóra séwa kentáámó siméndantem-beyamba miwí tímakaano sewaná ¹³ kísau gon-afowá miwífínkémbá moóráwigontafena séna kesí waásiyo kemá sé'a kesí kísau wémaewa'a moórá-kanaa-kisauconi óntamba tíméno súna'a ewé sé'a kísau maiyáawa'a mindásafe'a ímba sáwí-meyamba wétimumpo ¹⁴ kentí méyámbá maimaé'a koró. Kembó tímúndantem-

beyamba ánaaembo tiyáawi miyám-béyámbá timénae'a wéune. ¹⁵ Kesí óntambo tuwímbare'o timúnda mindá kendén-iye. Kári-kisaumo maiyáawi óraa'-ontamba timúna'a ímbo kaóráraamba wégaoraawe kisaugon-afowá siyáíye Ísu siyáíye.

¹⁶ Ísu mináái simátimena séna miyaráán-úmai Maníkó wení waásimo kawáánipa'a aifa'ó kowí íyasa ánaaembo kowísé'a mimbórái'a úmai aasiyaasí aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe Ísu siyáíye.

Ísu wemó puwíndasafenamo siyáin-aai.

Mááka 10:32-34, Rúku 18:31-33

¹⁷ Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a kónae séna aampa'á wéwena wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi tí'maena moóra-aempa'a tínkarena ¹⁸ simátimena séna ísáaro. Yérúsaremu-naopa'a konanasá moóráwigo kembá waási úrankomba óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo sen-kwáásiyé aráátiminasa kembó sínkamiyan-aai símai kará'umaresa ¹⁹ sí'mai fí'onkaa-waasi timíyasa karaánáa'a sinkésa súwiyonku'-nésa aaraa-táiyá'á sínkamiya'a púwónasa utámaraiya'a kaumbo-kánáá maisuwé'a íyáfasinanaumne Ísu siyáíye.

Kae'nárai tinówamo Ísumbo áísai uráin-aai.

Mááka 10:35-45

²⁰ Minkánáá Sépétin-ááninkai tinówama tí'maena Ísumpa'a téna moóra-tantaatafenamo áísai índasafena óraakon-iye séna takífauwana ²¹ Ísu séna nóintafewa sísai ínáyewa wéono súwana tinówa séna emó kawáánindafa'a kesááninkai íyáfasintinke séfasefa'-arausampa'a tinkáinone súwana ²² Ísu séna sénda-aaigoni áwáuma ímba ísaraiye. Sáwí-nombo anaféúmpínkémbó naandantén-úmai sí'o índá-i'a uwásinkaiyantena kerái

kanaará kemó naanda-ánáfeumpinkemba náyááyo súwasarai kerái kanaámpókai náyauye suyaná ²³ Ísu séna érai'a séye. Kemó naanda-ánáfeumpinkemba náyááfo kesí séfasefa-sirausampa'a kemá ímba íyáfasintinkanaumpo Maníkó kae'nárai uwátínkaraimba póna íyáfasintinkainiye súwasa ²⁴ Ísuni kísau-waasi siyáánkai-waasi mináái isésa mináfáráwái aaisambá tíyúwana ²⁵ Ísu táántowasa tuwaná séna é'a ísaraawe. Marapá'-óráá'-wáásísómbá íyáákamai-fasi'aen-aai simáti-simati uwasá wenkóyááka-tayaaka uráawe. ²⁶ Óraa'-waasimo ontembá kembiwí ímba miyán-oro. Kempínkémbó íyáákanaemo síyawi fí'owiti wayó'á maenááwe. ²⁷ Kempínkémbó aifarí'a ónaemo síyawi seyaafá'-wáásítí kísau túwa'nai oro. ²⁸ Kemá waási úranko ímba súwa'nai íwae'a kunkáumpo kemá waási túwa'nai ónae'a kunkáumne. Sáwí-imayaafinkembo faútínkáandasafe'a puwónaumne Ísu siyáíye.

Ísu túrambo kafikóndarai kawé'ó uwátínkarain-aai.

Máaka 10:46-52, Rúku 18:35-43

²⁹ Ísuwe wení kísau-waasiye Yéríko-naopakemba kumbá sáwífa'-waasi tínaaemba kumbá ³⁰ kae'nárai túramba kafikóndarai aanawáísára'a mésarai Ísu wétiye-aai isésarai óraaka sésarai Téfitin-andafakewi ómpo arunkái uwásinkao suyasá ³¹ misáwífá'-wáásí aaisambá tiyésa sésa aai séyáfo suwasarái mináái ifátuwasarai aneká'á óraaka sésarai óraakoo Téfitin-andafakewi ómpo arunkái uwásinkao wésuyana ³² Ísu aampa'ó kúmba minká koména tísai ena séna nóin-tantaara tirááimo táinda-tantaa'a uwátinkanaumno súwasarai ³³ óraakoo súramba kawé'á uwásinkao suyaná ³⁴ Ísu arumbá uwátinkena ayáámba túranka'a ta'ótorowasarai

minúwóiyáámbá túramba kawé'á úmai awánésarai
Ísumba arááiwa'mae kurááye.

21

Ísu Yérúsaremu'f'a'o kuráin-aai.

Mááka 11:1-11, Rúku 19:28-40, Yóni 12:12-19

¹ Ísu wení kísau-waasise'o kumbá Yérúsaremu-nao'-
ampa'a kumbá Órífi-omaka'-ewaa'-nao'-awi'a Pétífasi-
nao'a ewaa'á wésa wení kísau-waasi kae'á máti'marena
² séna epín-dáópa'a kurékai awáneyamba moórá-
poigon-awi'a tónki ándá fári'wimaraawana áráá'wara'a
méraifo koawánékai ándáma faútuwekai ái'mae tekaiyó.
³ Moóráwigo tuwánénamo tísai ínakai óraako ayáá'mae
kónae siyé kosimámiana séna éni'f'o ái'maekai kokaiyó
síníye

Ísu siyáíye.

⁴ Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi siyáintemba
Ísu miyá uráíye. Maníkón-aai simátímakowi séna

⁵ Sáiyóni-naopakén-kwaasisafe simátíme sé kentí
kawáágó kentópa'a wempa'á témena tónki-
poigo ayáá'maena téna tónki-poigon-araako
ayáá'maena wétiye simátimiyó siyáíye

agaimaréna Sáiyóni-naopa'emo siyáimba Yérúsaremu-
naopatafena siyáíye. Minááímó paápé índasafena Ísu
kae'nárai ti'marówasarai ⁶ Ísumo súntemba miyá ésarai
⁷ tónki-poi áráá'wara'a ái'maesarai Ísumpa'a tuyasá wení
kísau-waasi paákákén-únánkwátói faú'mai mimpóígón-
arósááunka'a wandaá uwí'marówana Ísumba ayáá'mae
wéguwasa ⁸ sáwífa'-waasi mésa óraa'-waasin-iyé sésa
tuwímbai paákákén-únánkwátói faú'mai tuwímbai
taaénáma ankáimai aampa'á uwí'ma'mae wéguwana
minúnánkwátóiya'e mintáénárafane támae wéguwasa

⁹ aifa'ó tun-kwáásíyé Ísun-ánaaembo tun-kwáásíyé óraaka'-oraaka'a sésa Téfitin-andafakewin-awi'a mósá wémaraumne. Fasi'aénkó ai'máráísana kunkáiwaimba Maníkó kawel'á uwánkáiye. Wíyómpakewin-awi'a mósá maráúmne óraaka'-oraaka'a suwaná ¹⁰ Ísu Yérúsaremufa'a kúwasa tuwaantantésa tóso wéesa nááwawa wétiyo suwasá ¹¹ tuwímbai sésa Ísu Maníkón-aaimo simátímíwai Káríri-aempakemba Násareti-naopakewin-iye siyáawe.

Ísu óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-aii.

Mááka 11:15-19, Rúku 19:45-48, Yóni 2:13-22

¹² Suwaná Ísu Yérúsaremu-naopa'a óraa'-amaan-daumpa'a Maníkóni naaúmpa'a iyéna ámáán-daumpa'o méyámbó wéun-kwaasi tuwánéna iti'mátuwena óntambo wéwaeron-kwaasiti taaremá tawísísuwena Maníkóntáfésa imáyáa ésa mááufu'-numamo wéamundumama méyámbárón-kwaasiti taaremá tawísísuwena ¹³ simátimena séna Maníkón-aii aúfáífimba agaimaréna séna kesí naantafésa sésa Maníkómpá'ó inaimó sendámbán-iye wésewe agaimaréna siyáíye. Énifo uméndáúmpá'ó ontenkáámbá uráawe Ísu siyáíye.

¹⁴ Ísu mináái simátimena óraa'-amaan-daumpa'a mérowasa túrambo kafikówiye tíyayaambo táúnkowiye wempá'á tuwaná asófatinkowasa ¹⁵ iyámpói mésa óraaka'-óraaka'a sésa Téfitin-andafakewin-awi'a mósá wémaraumne sumbá óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé isésa Ísumo fi'oran-kawe-kisaumo maúmba awánésa tirumbá sáwí'a uwánkesa ¹⁶ Ísuntafesa sésa iyámpóimo sáwí-aaimo wésemba ina wéisaano suwaná Ísu séna é'a wéisaunda Maníkón-aii aúfáífimba agaimakáin-aii awánaraawe. Maarán-áái siyáíye. Túwa'nai óndasafesa pósa iyámpóíye umarané

enáwí'a mósá wémaraawe agaimaréna siyáiyé Ísu simátimena ¹⁷ tiyuwéna máápa'a kuména mindáoopa'a tuwéna Pétáni-naopa'a wéna mindó'wáámbá kowaiyáiyé.

Taaigómó aáénkarain-aai.

Mááka 11:12-14,20-24

¹⁸ Pétáni-naopa'a kowáúmba iyáfasinesa Yérúsaremu-naopa'a tumbá Ísumba áái tówana ¹⁹ moórá-taigon-awi'a fíkima aankón-awáísáfa'a wérowana mintáéramba nánae séna áwáufo'a wéna awánómbe ána aantemba wérowana mintáígóntáféna séna emá ímba arambá iyáínone súwana mintáímá aáénkaraiye. ²⁰ Mintái aáénkówasa Ísuni kísau-waasi awánésa táátafesa ésa tiyáámba tóipimba faafésa sésa fíki-tai ááéma aáénkaraiye suwaná ²¹ Ísu séna érai'a simátime sune. Maníkóntáfé'o ímbo kae'-ímáyáámó é'o fasi'aén-ímáyáámó é'o é'a fíki-taigontafe'o súnanamo aáénkaintemba kanaa'á miyá é'a ímba miyá aantemba é'a maanómátáfé'o sé'o faiwí'wé nompá'á kumuwómó síyanamo éna miyá íníye. ²² Maníkómpá'á inaí sé'a fí'o-fi'on-tantaatafe'a áísai e'a timankúnkúmba ombá érai'a Maníkó kanaa'á súwa'nai uwásinkainiyemo sembá kanaa'á wétuwa'nai-iyé Ísu siyáiyé.

Nááwawa ai'máráísawa tiyáanomo siyáan-aai.

Mááka 11:27-33, Rúku 20:1-8

²³ Ísu mináái simátimena óraa'-amaan-daumpa'a iména Maníkóni ásé-aai simátimuwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraa'-waasiye tésa sésa nááwawa ai'máráísawa tiyéwa nááwampinkena maiyéwa fasi'aén-kísáú wémaeno. Simásimiyo suwaná ²⁴ Ísu séna aifa'á moórá-aaimo tísai ona'ó anondáámo síya'o é'a sísai on-áái simátimenaumne. ²⁵ Ááéma Yóni nombó maitínkaraiwai Maníkówá simámakaisanawa nombá maitínkarai waásiya simámakaawanawa nombá maitínkaraiyo súwasa

miwí keáímbá sésa nórásaawa sénaumno. Maníkó simámakaisana nombá maitínkaraiye senanasáámó éna nóra séra Yónin-aaisafe'a ímba érai'e siyáao síníye. ²⁶ Waási simámakaawana nombá maitínkaraiye senasasáámó ésa úwoi-waasisa sínkamonaawe. Úwoi-waasi sáwífa'-waasi Yónintafesa Maníkón-aaimo simásímakaiwai uráíye wésemba pósa aaisantá siyónááwe miyá keáímbá sésa ²⁷ Ísuntafesa sésa emó síesai ónda-aaisa ímba isáúmne suwaná Ísu séna ímbo simásimiya'a nááwampinkena maiyéra fasi'aén-kísáúmó maúnda-aai ímba simátimenaumne Ísu siyáíye.

Moóráwigon-ááninkai-taai.

²⁸ Ísu mináái simátimena séna simátíménda-aai imáyáan-oro. Moóráwigo kae'-íyámpóiwáráwí aifarááwíntáféna séna kesááninkoo kesí ándá-aran-kisaufa'a kísau komauwó sisaná ²⁹ aifarááwí séna ímba siráái taiyé séna ména moórá-imayaa éna kísau komáísana ³⁰ áfákontafena séna kesí ándá-aran-kisaufa'a kísau komauwó sisaná ewé símai ifátuwena ímba kísau maiyáíye ³¹ Ísu simátimena tísai ena séna nááwa tifowán-áái wéisaiyo súwasa aifarááwí afowán-áái wéisaiye suwaná Ísu séna mináái imáyáa é'a simátíménda-aai isáaro. Taakisi-úmén-kwáásíyé sáwí-anka'o nón-inine sáwí'o on-kwáásín-owe sembánifo miwí Maníkó wení waásimo kawáánin-ampa'a ááema wégofo kembiwíndo. ³² Yóni nombó maitínkaraiwai téna kawe'-ámbá aráátimuwa'a wenááisafe'a ímba érai'e siyáafo taakisi-úmén-kwáásíyé sáwí-anka'o nón-inine Yónin-aaisafesa érai'e suwa'á kembiwí miwí tuwán'éa Yónin-aaisafe'a ímba érai'e sé'a kentí sáwí-imayaa ímba tuwé'a Maníkómp'á tiyáawe Ísu siyáíye.

*Ándá-aran-kisaura'o káráwiyowi-taai.
Mááka 12:1-12, Rúku 20:9-19*

³³ Ísu mináái simátimena séna moórá waé!mai-ai simátíménda ísáaro. Moóráwigo óraa'-marawarawi ména óntan-kusai úmakena ándá-aran-kisau úmarena ándá-arankoni táúfa'a úmarena ándá-arambo mapamínanamo anombó kumínda-taufa'a úmarena óntan-damba kísaura'o káráwiyán-damba úmarena ayáátáaka fí'om-barafa'a koménae séna maankísáúrá'ó káráwiyawimo é'a kesáfé'a tuwímbai-aramba wémae'a tuwímbai kembá siyúwáaro simátimena fí'om-barafa'a koméraisana ³⁴ arambó áfumo kain-kánáá tisaná aanáfó kesí ándá-aramba komáero séna wení kísau-waasi ti'maráísasa minkísáúrá'ó káráwiyowifa'a tewasá ³⁵ ta'óto'mai moóráwigomba tufuwésa moóráwigomba tufú'marááwana púwísasa moóráwigomba óntantamba tufuwésa ándá-aramba ímbo tímémba ti'mátuwaawasa kowaná ³⁶ aanáfó aifa'á wení kísau-waasi tuwímbai ti'maréna ánaaemba sáwífa'nanka ti'maráísasa tewasá minkísáúrá'ó káráwiyowi ta'óto'mai aifa'ó uráantemba miyá ésa sáwí'a uwátinkesa ándá-aramba ímba tímémba ti'mátuwaawasa kowaná ³⁷ aanáfó ména ánaaemba séna kesááninkomba ai'maráanana wínsa wenáái isánááwe séna ai'maráísana tisasá ³⁸ minkísáúrá'ó káráwiyowi awánésa keáímbá sésa aanáfón-ááninko wétifo tufúwónanasa puwéna maankísáú ímba mainata kesáá maénae sésa ³⁹ ta'óto'mai ándá-aran-kisau fakemba famétuwesa tufúwówana pukáíye. ⁴⁰ Ísu mináái simátimena séna minkísáúgóní aanáfó tinda kísaura'o káráwiyowi nóra síníyo súwasa ⁴¹ miwí sésa misáwí-wáásí tínkaminasa puwíyana fí'on-kwaasi kesí kísaura'a káráwiyoro sínasa minkísáúrá'á káráwiyesa arambó áfumo kain-kánáá tíndantemba aanáfómbá minárámbá aménááwe siyáawe.

⁴² Suwaná Ísu simátimena séna Maníkón-ai aúfáifimba awánaraawe. Maarán-áái agaimaréna séna

óntan-dambo on-kwáásí moórá-ontantafesa sáwí'a wéiye
 sésa maisukáawe. Ánaaemba
 minóntánkó áfonkaaamba uráiyé. Mindá Fasi'aénkó isatá
 awánéta séta
 ff'oran-kawe'a uráiyé súné

agaimaréna siyáiyé. ⁴³ Mináái imáyáa é'a simátíme'a
 súné. Maníkó kembiwí Yúndaa-waasisafena maará siyé.
 Kenká'á ímba kawáánónaumne séna tiyuwéna ff'onkaa-
 waasisafena kenká'á kawáánónaumne sínasa wení kísau
 maénááwe. ⁴⁴ Minóntánk'á tanaambá kofésa sáwí'a úmai
 ménaafo minóntánkó tufú'mai sáwí'a uwásuwainiye Ísu
 séna wenááisafesamo ímbo érai'emo síyawí imáyáa éna
 mináái siyáiyé.

⁴⁵ Ísu súwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáán-
 kawaa-waasiye isésa tááko péé súwasa sésa moóráwígon-
 ááninkai aaimó simbá kentáásáféna siyé sésa ándá-
 aran-kisaura'o káráwiyowisafenamo simbá kentáásáféna
 siyé sésa óntankowemo simbá kentáásáféna siyé
 sésa ⁴⁶ ta'óto'mai tufuwónae sésamo umbá seyaafá'-
 wáásí Ísuntafesa sésa Maníkón-aai simásímíwain-iye
 sun-kwáásí táároi inkaisésa Ísumba ímba ta'ótoresá
 ifátukaawe.

22

Óraa-tanombo kauráin-aai.

Rúku 14:16-24

¹ Aneka'á Ísu aái simátimindasafena waé'mai-aai
 simátiména séna ² Maníkó wení waásimo kawáánin-aai
 maarán-iye. Moóráwigo káráwiyaiwain-ááninko aaré
 maíndasafena óraa-tanomba kaufónae séna ³ sáwífa'-
 waasi táántena séna aáno úmai tanómba tamandaaró
 séna ména tanómba kaumaréna wení kísau-waasi
 ti'maréna séna tamandaaró kosimátíméro sisasá miyá
 owasá ifátuwesa ímba tewaná ⁴ aneka'á kísau-waasi

ti'maréna séna táántaraundawi kosimátíme'a sé'a tómbó nembá wéto'mayaan-e'a purumakawé óraa-poiye tufú'mai wégaufumpo tamandaaró. Kesááninkomo aaremó maíndara'a tamandaaró. Kosimátíméro séna ti'maráísasa miyá kosewasá ⁵ ifátuwesa ímba tembá moóráwigo wení kísaufa'a kóísana moóráwigo óntambo maínda-kisaufa'a kóísasa ⁶ tuwímbai káráwiyaiwaini kísau-waasisomba ta'óto'mai tínkamowasa púwówana ⁷ káráwiyaiwai aaisambá séna wení i-wáásí ti'maráísasa miwí tínkamowasa púwówasa miwítí naampimpá'á iyamá agáéwana káwisana ⁸ káráwiyaiwai wení kísau-waasisafena séna tanómba kaufé'a táántaraundawi kesááninkoni tanómbo tamandáiyawi sáwí'an-owe. ⁹ Aampaká'ó waásimo túwaandu opa'á kosaafá úmai fi'o-fi'on-kwaasi tuwáné'a simátimiyasa tanómba tamandaaró sisasá ¹⁰ wení kísau-waasi isésa aampa'á wénesa waási saafá úmai tuwánésa sáwí-waasiye kawé'-wáásíyé torupátinkesa tí'maesa tésa tómbó
 naan-dáúmpá'á sisipáá uráawe.

¹¹ Yúndaa-waasi aaremó máénka'o ombá tanómbo ná-naesamo ten-kwáásí ontará'ó tewasá kísau-waasi kawé'-únánkwátói tíméwasa urésa mindáúmpá'á imésa tómbá wénaafo minúnánkwátóimo ímbo urésamo ésa ímba tómbá imandánááwe. Tómbó naan-dáúmpá'á sisipáá owaná káráwiyaiwai tuwánaimba moóráwigo ímba kawé'-únánkwátói uréna méraisana awánéna ¹² séna nóra séwa kawé'-únánkwátói ímba uréwa iyáano sisaná ímba aai sisaná ¹³ káráwiyaiwai wení kísau-waasisafena simátimena séna aiyayaanka'a kára'umai máápa'a kumeu'ó in-áémpá'á aúwéwana ifi'á téna áí'o índasafena áwáayaamba umpufuwíníye siyáíye Ísu siyáíye.

¹⁴ Ísu mináái simátimena séna Maníkó sáwífa'-waasi táántain-kwaasifinkemba tuwímbai aantemba wení

waási-i'a wéuwatinkaiye siyáiyé.

Taakisi-ááísáfésamo áísai uráan-aai.

Mááka 12:13-17, Rúku 20:20-26

¹⁵ Ísu súwasa amáán-kawaa-waasi máápa'a kumbésa keáimbá sésa nóran-aaisaawa áísai onanasááwá sáwí-aaimo sínata aafintá maenkánaumno sésa ¹⁶ miwí tínaaenka'o tirááíwáún-kwaasiye Éroti amááraawe ti'marówasa Ísumpa'a tésa sésa óraakoo érai'-waasi po Maníkóní aambó arááíwáén-aai arupíse úmai simátimendasa ísaraumne. Waási táároi ímba inkaisé óraa'-waasiye úwoi-waasi táároi ímba inkaisé tirumbó faiyá'mai-aai ímbo sénda arupíse úmai simátimendasa ísaraumne. ¹⁷ Simáménda-aaisa isaaó. Kanaasááwá taakisi-óntámbá Rómu-kamanisa timénaum íntaawa timénaumno. Tíménda Yúndaa-waasisa kentáási amáámba taraisónaum íntaawa taraisónaumno. Nóran-imayaamo émo e simásimiyo suwaná ¹⁸ Ísu miwítí sáwí-imayaa iséna séna kaumbo-kae'-ááíwára'-wáási pó'a kentáfé'a sáwí-aaimo síndawe sé'a wésisai-owe. ¹⁹ Taakisi-óntámbá moórá maimaé máaraasimero súwasa maimaé máaraanamuwana ²⁰ séna nááwan-óikaana uráinkara áwí'a wéraiyo súwasa ²¹ miwí sésa Rómu-kamani-kawaagon-óikaamba isaná áwí'a wéraiye suwaná Ísu séna Rómu-kamani-kawaagonde wembá améro. Maníkóndé Maníkómbá améro súwasa ²² mináái ísowana táá'a úwasa ímba aai sésa auwésa kuráawe.

Pukémpinkembo íyáfasinaiyan-aai.

Mááka 12:18-27, Rúku 20:27-40

²³ Kuwasá Sátúsi-amaan-kawaa-waasi púwómpinkemba ímba íyáfasinanaawe sun-kwáási pósa minkánáa Ísumpa'a tésa ²⁴ sésa óraakoo naaófál'a Mósese séna moóráwigo aaré maimakéna iyámpói ímbo

ma'ánkáiimba puwínana áfáko maimakéna awaaón-anondaa-ware'e séna iyámpói ma'ankáínye siyáíye. ²⁵ Moórá-aaí isaaó. Moórá-kanaa maanká'á afakaeté-afarawainonda mésa tuwaaó aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba púwísana ²⁶ wenánaaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba púwísana wenánaaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba púwísana miyá émesa afakaeté-waasi putásaawana ²⁷ minínínkó ánaaemba pukáíye simámesa ²⁸ Ísumba áísai esa sésa miyámó ombá waási puwíyampinkembo íyáfasinaiyan-kanaa minínímbá afakaeté-waasi tuwaainímbá éna nááwa máíníyo suwaná ²⁹ Ísu séna Maníkón-aaí aúfáíimbo agaimakón-aaí ímba kawé'-úmai isé'a Maníkóní fasi'aémbá ímba awáné'a p'ó'a miyáumai sáwísáwí-aaí wésewe. ³⁰ Pukémpinkemba íyáfasinesa wíyómpa'o imaiyan-kanaa aaré ímba maíyasa waaí ímba maíyamba ésa Maníkóní kísau-waasimo wíyómpa'o méraawimo ontembá minínínákwá'á miyáumai aaré ímba maíyasa waaí ímba maíyamba ónááwe. ³¹ Waási pukémpinkembo íyáfasinaiyamba simátíménda ísáaro. Maníkó simátímakomba aúfáíimba agaimakón-aaí toráumai awánaraawe. ³² Maníkó Mósesentafena maarán-áái siyáíye. Maníkó úne. Enaíwá'ná Émbaramune Áísáakine Yékopune miwítí Maníkó úne siyáíye. Maníkó minááímó siyáimba minkáúmbó-wáásí é'a púwúwasa utaráambanifo mináái siyáimba pósa miwí úwoi méraawe Ísu súwasa ³³ wesé'o méron-kwaasi isésa táátafesa ésa sésa aagóní áwáuma wésimasimiye siyáawe.

Aifaráán-ámáánkón-aaí.

Mááka 12:28-31, Rúku 10:25-28

³⁴ Suwaná Ísun-aaigo Sátúsi-amaan-kawaa-waasi-taai íyáákomba áamáán-kawaa-waasi isésa túwaandu ésa
³⁵ miwífínkémbá moóráwigo áamáambo kawé'ó úmaimo ísarowi Ísumo sáwí-aaimo sínda isánae séna áísai ena séna
³⁶ óraakoo Maníkóní áamáámpinkemba nóran-amaana aifaráámbán-iyo súwana ³⁷ Ísu séna Maníkón-ai aúfáífimba agaimaréna séna

Maníkómp'á kentí Fasi'aénkómbá kentiruné
 kentí imáyáawe kentimané áméro

agaimaréna siyáíye. ³⁸ Minámáámbá aifaráán-ámáámbá isaná ³⁹ miwán-ánaaenken-amaamba óraa'-amaamba maarán-ámáámbán-iye. Maníkón-ai aúfáífimba agaimaréna séna

kesáfé-ímáyáámó ontembá kentí
 waási-imayaawara'a oro

agaimaréna siyáíye. ⁴⁰ Minkáé'-ámáánkó áfonkaamba uráísana Mósesemo fí'on-amaambo siyáíne Maníkón-aaimo simátímakowi siyáan-amaane me'wi-me'wiyáámbá éna kae'-ámáánkó áfonkaamba uráínka'a tawéaraapaiye Ísu siyáíye.

Maníkómó íyáfasinankaraiwai Káráísitin-ai.

Mááka 12:35-37, Rúku 20:41-44

⁴¹ Súwasa áamáán-kawaa-waasi túwaandu uwaná Ísu miwí tísai ena séna ⁴² Maníkómó íyáfasinankaraiwai Káráísiti nááwan-andafaken-kwaasiya'iyo súwasa kentáásíwá'ná Téfítin-andafaken-kwaasin-iye suwaná
⁴³ Ísu séna naaófá'á Maníkóní ámútanko Téfítimba imáyáa amúwana Téfíti Káráísitintafena séna kesí Fasi'aénkón-iye siyáimba ⁴⁴ Imó agaimakón-aufaiimba Téfíti agaimaréna séna

kesí Fasi'aénkóntáféna Maníkó séna kesiyáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á mara'-ména'a ení namuro-wáási íyáákaanasa miwí tai'ánááwe

Maníkómó siyáin-aaí Téffiti siyáiyé. ⁴⁵ Miyáumai Téffiti Káráísitintafena séna kesí Fasi'aénkón-iyé siyáimbanifo nóraumaiya wemá Téffitin-andafaken-kwaasin-iyó Ísu súbma ⁴⁶ Káráísiti Téffítini Fasi'aénkó éna Téffitin-andafaken-kwaasigon-iyé súmbanifo miwí ímba kanaa'á aai sésa táatafesa ésa minkákémbá ímba áísai úmaesa iyáawe.

23

*Ámáán-kawaa-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé miwí táái.
Mááka 12:38-40, Rúku 11:39-44,47-52, Rúku 20:45-47*

¹ Ísu túwaandu urón-kwaasiye wení kísau-waasiye simátimena séna ² Maníkó íyáfasintinkaraisasa áamáambo sen-kwáásiyé áamáán-kawaa-waasiye Mósesé agaimakáin-aaí toráumaimo wésimatimemba ³ isé'a arááiwaéro. Mósesé siyáin-amaamba miwí tóikaken-aantemba sésa ímba wéaraaiwaefo miwímó ontembá ímba oró. ⁴ Umbaitántáá'ó asááúmakesamo túwaata'mae'a korómó sésamo ímbo túwa'nai ontembá miwí umbai-áái simátimesa ímba túwa'nai ombá úwoi arááiwaéro wésewe. ⁵ Miwí sésa waási suwánésa óraa'-waasin-owe síwae sésa Mósesé siyáin-amaamba agaimái anaféúmpímbá makésa túwayaanka'e tiyáánka'e kára'umaresa miwítí wátói-araiya'a ayáátáaka'a tafétafe úmakesa naaópa'a afufumpa'á wénesa ⁶ tanómbo kaúfópa'o ombá kawé'-áémpá'á mésa áamáán-daumpa'o ombá óraa'-waasimo máépa'a imésa ⁷ waási suwánésa sésa óraa'-waasi áamáán-aaí simátíméwin-owe síwae sésa naaópa'a maru'-afufumpa'á wénesa miyámó ontáfésa aamoí wéowe.

⁸ Miwí miyá wéombanifo ímba miyán-oro. Kembiwísáfésa óraa'-waasi áamáán-aaí simátíméwi owémó síyambo é'a kímborawigo óraa'-waasi isatá wení waásisa mimbóráí'a úmaisa méraumne seró. ⁹ Kempínkémbá

moóráwigontafe'a óraa'-waasi kesifón-iye sefó. Kentifo wíyómpa'a méraiye. ¹⁰ Kempínkémbá moóráwigontafe'a kentáará'á káráwiyaiwain-iye sefó. Maníkómó íyáfa-sisinkaraiwai keyáá kenká'á káráwiyaundawi kemá úne. ¹¹ Kempínkémbá íyáákanae síyawi kentí wayó'á máéro. ¹² Kentúwí'o mósá maráiyawi Maníkó úwoi kentúwí'a múratinkainifo kentúwí'o ímbo mósá maráiyawi Maníkó mósá tinkáíniye Ísu siyáíye.

¹³ Ísu mináái simátimena séna áamáambo sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-waasiye simátíménda ísáaro. Kaumbo-kae'-ááiwará'-wáásímó é'a káráwiyoro. Maníkó wení waásimo kawáánin-amba wéfaitinkaawe. Maníkó wení waásimo kawáánin-ampa'a ímbo kónae sembá kónae-samo owítí aambá wéfaitinkaawe.

¹⁴ Áamáambo sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-waasiye kaumbo-kae'-ááiwará'-wáásí é'a keto'-íníntí óntawara naankwará'á umémbá wémae'a waási suwánésa súwí'a mósá maráíwae sé'a tafisímai-inai karo'á wésewe. Mindásafe'a káráwiyoro.

¹⁵ Áamáambo sen-kwáásíyé áamáán-kawaa-waasiye kaumbo-kae'-ááiwará'-wáásí é'a simátimunda áamáán-aai arááiwaiwae sé'a saafá úmae'a óraa'-nomba kofaté'a némpa'a wéne'a tuwáne'a kentí sáwí-kisau aráátíméwasa miwítí sáwí-kisau kentí sáwí-kisaugomba íyáákaraimba pó'a mindásafe'a káráwiyoro.

¹⁶ Aambó ímbo kawé'-úmaimo awánaraawi karo'á sé'a maarán-ámbá arááiwáéromo sewí káráwiyoro. Kembiwímó áamáán-aaimo sembá karo'á simátime'a sé'a óraa'-amaan-dankon-aai tika'-marésa sésa miyá ónaumnemo sembá minímáyáámó ifátuwaiyanamo

éna kanaa'á íníye. Énifo kawe'-óntánkón-áwí'a korí-óntánkón-aai tika'-marésa sésa miyá ónaumnemo sembá minímáyáámó ifátuwaiyanamo éna sáwí'a íníye wésewe. ¹⁷ Minkórí-óntánkó óraa'-amaan-dankomba ímba íyáákaraifo mindáúmpá'ó wérainda mindá kawe'án-íye. Kembiwí ámáán-aaisafena tááko ímba péé sisa'á wéisaawe. Sáwí-imayaawara'-waasi simátímén-aai karo'-ááín-íye. ¹⁸ Kembiwímó

ámáán-aaimo sembá karo'á simátítime'a sé'a Maníkóntáfésamo póímo tufú'maimo agáén-taaregon-aai tika'-marésa sésa miyá ónaumnemo sembá minímáyáámó ifátuwaiyanamo éna kanaa'á íníye. Énifo mintáárérá'ó Maníkómbó wéamem-poigon-aai tika'-marésa sésa miyá ónaumnemo sembá minímáyáámó ifátuwaiyanamo éna sáwí'a íníye wésewe. ¹⁹ Maníkómbó ámém-poigo mintáárégómbá ímba wéiyaakaifo mintáárégó íyáákarena ámém-poi kawe'á wéíye. Kembiwí ámáán-aaisafena tááko ímba péé sisa'á wéisaawe. Sáwí-imayaawara'-waasi simátíménai karo'-ááín-íye. ²⁰ Fasi'aén-ááímó sembá Maníkóntáfésamo póímo tufú'maimo agáén-taaregon-aaimo tika'ó marésamo sésamo ésa mintáárégón-aaiwara'a Maníkómbó wéamem-poigon-aaiwara'a wésewe. ²¹ Fasi'aén-ááímó sembá óraa'-amaan-dankon-aaimo tika'-marésamo sésamo ésa mindánkón-ááiwara Maníkó mindáúmpá'á méraiwain-aaiwara'a wésewe. ²² Wíyómpa'e simásuwesamo tika'ó marésamo sésamo ésa Maníkó mifá'á káráwiyaiwain-aaiwara'a wésewe.

²³ Ámáámbo sen-kwáásiyé ámáán-kawaa-waasiye kaumbo-kae'-ááíwára'-wáásímó é'a káráwiyoro. Naaófá'ó Mósesemo siyáintemba kentí kísaufakemba káritonkwara'a tuwínkaa'-úmai siyáánkai maké'a moórá Maníkómbá amé'a kawe'á wée'a miyán-ámáámbá ísámae

wéiyofó Mósesemo siyáin-amaamba óraa'-amaamba ifá'á tuwé'a pó'a waási ímba arupíse uwátinke'a tirumbá ímba uwátinke'a ímba Maníkóntáfé'a timankúnkúmba é'a miyámó ontáfé'a pó'a minóráá'-ámáántómbá ifá'á tukáawe. ²⁴ Aambá ímba kawé'-úmai awánaraawi karo'á sé'a maarán-ámhá arááíwáéro wéseмба kári'-amaamba arááíwae'a óraa'-amaamba tukáawe. Miyámó ombá tóipinkaambo wénaawiyaan-kwaasin-owe.

²⁵ Ámáámbo sen-kwáásíyé ámáán-kawaa-waasiye kaumbo-kae'-ááíwará'-wáásímó é'a káráwiyoro. Anaféúné táúfa'e paáká'-aantembo wénonkwiyofó andáámpá'á sáwí'a uráisa'a pó'a kempímbá sáwífa-tantaa'a óraa'a wéraiye. ²⁶ Ámáán-kawaa-waaisono. Ámáán-aaisafena tááko ímba péé sisa'á wéisaawe. Anaféúné táúfa'e andáámpá'ó non-kwíyówanamo andáámpá'é paáká'é kawé'ó intembá kentí sáwí-imayaa tuwé'a kawé'-ímáyáá úmai méraaro.

²⁷⁻²⁸ Ámáámbo sen-kwáásíyé ámáán-kawaa-waasiye kaumbo-kae'-ááíwará'-wáásímó é'a káráwiyoro. Wáásimo maipímbó utámakaawanamo kawáá'isasamo waási ímbo awánaantemba kentirumpimbá miyá isa'á sáwí'a wéowasa waási ímba wétuwanaawe. Wáásimo maipímbó utámakesamo kawé-tó'wááímó owasamó awánésamo sésa kawé'á wéowemo sentembá kembiwí tuwánésa kawé'-wáásín-owe sembánifo kentirumpimbá miyá-sáwí-tántáá'á wérais'a kaumbo-kae'-ááíwará'-wáásín-owe.

²⁹ Ámáámbo sen-kwáásíyé ámáán-kawaa-waasiye kaumbo-kae'-ááíwará'-wáásímó é'a káráwiyoro. Kentíwá'ná Maníkón-aaimo simátímakowi tínkamuwasa púwúwa'a utámakaapa'a to'waaí wéowe. Arupíse úmai méron-kwaasi tínkamuwasa púwúwa'a utámakaapa'a

to'waaí wée'a ³⁰ sé'a miwí tísaafitantambo uráawi sé'a minkánaámó mérekaa kentáá síwá'námo uráantemba ímba miyásá uráusino wésewe. ³¹ Miyámó sembá maarán-áái wése'a Maníkón-aaí simátímakowi tínkamesa miyá-sáwi'á uráawi tírááta úne wése'a miwímó uráantemba miyá wéowe. ³² Kentíwá'námo uráantembo miyámó wée'a tai'ánaáwe.

³³ Tai'áiyamba iyánkó póígon-araa'an-owe. Maníkó kembá aaiimbá matinkáína'a sáwí-meyambo maíyapa'a ónkaifa'a komésa wété íyan-amba ímba wéraiye. ³⁴ Miyáumai kesáái simátimiyawiye aráátimiyawiye kawe'-ímáyááwára'-wáásíyé ti'maráanasa kempímbá wéniya'a tuwímbai tínkamiyasa puwíya'a tuwímbai aaraa-táiyá'á tínkamiyasa puwíya'a tuwímbai kentí ámáán-daumpimpa'a taántámbá tínkame'a moórá-mora-naopimpa'o wéniya'o é'a ti'mátu'mae'a nónááwe. ³⁵ Miyámó íyana arupíse-waasimo tínkamom-beyamba seyaafá'-wáásítí méyámbá kentópa'a tíníye. Aifa'ó tufúwanamo pukáin-kwaasigon-awi'a Éperi ánaaemba moóráwigo Pérékáíyaan-ááninkon-awi'a Sékáráíya óraa'-amaan-daumpa'a mérowana moórá-aempa'a Maníkóntáfésamo ísámaimo póímo tufú'maimo agáún-ontan-taaremo wérowana moórá-aempa'a aifa'-ámáán-káwáágó aantemba iyún-ontama wérowana afufumpimbá Sékáráíya imérowasa tufúwana pukáiyé. ³⁶ Minkáé'-wáásítí afufumpimbó kárúraan-kwaasi tínkamuwasa pukáawiwara'a miwítí sáwí-meyamba káf'é'o méraan-kwaasi maénááwe Ísu siyáiyé.

*Ísumo arumbó uwátínkarain-aaí.
Rúku 13:34-35*

³⁷ Ísu mináái simátimena Yérúsaremu-naopaken-kwaasi arumbá uwátinkena séna Yérúsaremu-naopaken-kwaasiono. Maníkón-aaimo simátímakaawi tínkambae núwasa pukáawe. Maníkó ti'marówasa kuwái óntantamba tínkambae núwasa pukáawe. Kokórigó áráátombo ayóífá'ó tínkarenamo káátatinkaintemba aasiyaasi-kánáá kemá miyá ónaumne súndanifo tínaaemba wéuwasimewe. ³⁸ Ísáaro. Maníkó tiyuwáína'a tu'nankáámhá ónááwe. ³⁹ Simátime'a sune. Ímba úwoi suwánánááfo ánaaembo sé'o Maníkó ai'maráísana kunkáiwaimba Maníkó kawé'á uwánkáíye síyanka'a aneka'á suwánánááwe Ísu siyáíye.

24

Óraa'-amaan-dambo tawisínda-aaimo siyáin-ai.

Mááka 13:1-2, Rúku 21:5-6

¹ Ísu mináái simátimuwasa óraa'-amaan-daumpakemba kárúwesa kúmúmba wení kísau-waasi sésa óraa'-amaan-damba kawé'-námbán-ifo awánaao suwaná ² Ísu séna káfé'o awánaan-dantafe'a simátime'a sune. Ánaaemba waási tésa mindámbá seyaafá tawísísuwesa seyaafá'-óntánkwará'é tawísísuwanaawe Ísu siyáíye.

Sáwí-kanaa tınıyemo siyáin-ai.

Mááka 13:3-13, Rúku 21:7-19

³ Ísu mináái simátimena Órífi-omapa'a imérowasa wení kísau-waasi weyáá méropa'a tésa áisai esa sésa emó sénda nóin-kanaawa paápé ínıyo. Nóin-kwaamera ínataawa séta ampáánká'á emá kúmínana káfé'o wérain-tantaa'a tai'áínıyesa sénaumno suwaná ⁴ Ísu séna karo'-áái isé'a érai'e sefó káráwıyoro. ⁵ Sáwıfa'-waasi tésa kesúwı'a máwatesa sésa Maníkómó íyáfasisinkaraiwai úne síyasa sáwıfa'nanka minkáró'-ááísáfesa érai'e sénááwe. ⁶ Tıyááwemo síyan-ai némpakena'i ewaakéná'i

isáiyana ímba táá'a íno. Miyán-kánáámó tinda mindá ímba seyaafá-tántáá'ó tai'áínda-waame'an-iyé. ⁷ Fí'o-fi'on-aempa'-waasi tiyánááwe. Moórá-kawaa-waasigomo éna moórá-kawaa-waasigoni amááraasafena íyáfasine tíyáaromo sínasa íyáfasinesa tiyánááwe. Fí'o-fi'om-barafa'a aawaí táíniye. Fí'o-fi'om-barafa'a óraa'-mari táíniye. ⁸ Miyán-tántáá'ó paápé ína'a sé'a seyaafá-tántáá'ó tai'áínda-kanaa ímba tiyáifo iyámpóimo matinkánae owanamó óraa-ti'o intembá umbai-kánáámó tinda minkánáa paápé iye seró.

⁹ Miyán-ááímó síyasa minkákémbá kembiwí ta'óto'mai fí'owi timíyasa sáwí'a uwátinkesa tínkamiya'a puwónááwe. Kentáfésamo fasi'ámaimo méraiyantafesa fí'o-fi'on-kwaasi seyaafá'nánká tíyámba uwátinkanaawe. ¹⁰ Kesááisafesa érai'emo wésiyawifinkemba sáwífa'nanka kesáái tínaaemba uwámesa miwítí namuro-wáásí moórá-morawigo aráátimesa tíyámba uwátinkanaawe. ¹¹ Sáwífa'nanka paápé ésa karo'á sésa Maníkón-aai simátimundawi úne sésa sáwífa'nanka karo'á simátimenaawe. ¹² Miyáumai sáwí-kisauo wété éna óraa'a ínasa fí'owi-imayaamo émémba ifátuwesa kentáfé-ímáyáá aantemba ónááfo ¹³ ímbo ifátuwesamo kentáfésamo fasi'ámaimo méraiyaawi tai'áínda-kanaara'a Maníkó tí'mai kawepá'á métinkainiye. ¹⁴ Seyaafá'-márafákén-kwáásí isáiyantafe'a ásé-aai Maníkó wení waásimo kawáánin-aai simátíma'mae iyíyana ánaaemba seyaafá-tántáá'á tai'áínda-kanaa tίνíye Ísu siyáiyé.

Sáwí-kanaagon-aai.

Mááka 13:14-23, Rúku 21:20-24

¹⁵ Ísu mináái simátimena séna ánaaemba sáwí'a íyan-tantaako paápé íniye. Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Tánieri mintántáátáféna siyáiyé Ísu siyáiyé. Kemá Mátíyu sune. Maanáúfáímó

torausíyawi tááko péé sína'a ísáaro wésune. Ísu séna Maníkóní kawe'-náópa'a misáwí-tántáá'á paápé ínasa awánáiyamba ¹⁶ Yúndiyaa-marafa'o méraiyan-kwaasi omápata tuwaantantésa iyónááwe. ¹⁷ Ontará'ó méraiyan-kwaasi ímba naaúmpa'o iyíyamba óntama ifátuwesa úwoi tuwaantantésa iyónááwe. ¹⁸ Kísaufa'o méraiyan-kwaasi ímba naaópa'o tíyamba unáánkwátói ifátuwesa úwoi tuwaantantésa iyónááwe. ¹⁹ Tímúka'nine káfé'-iyampoiwara'-inine minkánáá sáwí'a ónááwe. ²⁰ Tuwaantambó iyíyamba táwi'o índá-kanaa iyé'a saagaan-kánáá iyé'a únafo sé'a Maníkómpá'á inaí seró. ²¹ Minkánáámó tinda óraa'-umbai táíniye. Naaófá'á Maníkó maramó úmaronka'e káfé'wara'e miyán-úmbái-tántáá'á ímba tiyáiyé. Ánaaenkwará'a miyán-úmbái-tántáá'á ímba tíniye. ²² Miyán-úmbái-tántáá'ó wéinkanaa Maníkó ampáásé úmakaiye. Miyán-úmbáikánáámó ayáátááka'o wérainkakaá seyaafá'-wáásí ímba úwoi túnamai méraawisino. Maníkó wemparí'o úmakain-kwaasisafena imáyáa éna miyán-úmbái-tántáá'á ampáásé uráiyé.

²³ Ampáásémó ínasa tuwímbai simátimesa sésa Maníkómó íyáfasinankaraiwai mifá'-maafa'a méraiye síya'o é'a ímba ísáaro. ²⁴ Tuwímbai paápé ésa karo'á sésa Maníkómó íyáfasisinkaraiwai úne síyasa tuwímbai karo'á sésa Maníkón-aaimo simátimundawi úne simátíma'maesa níyamba ímbo awánen-kisau maésa Maníkómó wemparí'o úmakain-kwaasi karo'á simátinkanae sésa miyán-óráá-kísáú maénááwe. ²⁵ Miwísáfé'a érai'-waasin-owe sefó sé'a ímba paápé uráanka'a aifa'á simátimumpo káráwiyoro.

²⁶ Sún-da-aai imáyáa é'a ánaaembo moóráwigomo kentáfénamo sénamo paápé uréna máásai-marafa'a

méraiye mo sína'o é'a ímba koró. Moóráwigomo kentáfénamo aúpá'á méraiye mo sína'o é'a ímba

érai'e seró. ²⁷ Wíyómpa'o aafáyáumo tóráisasamo awánaantemba kemá waási úranko miyáumai afora'á aneka'á kumónaumne. ²⁸ Póímo sawaímó kawáá'ipa'o náíndasafenamo embontaan-dúmágómó tatorúpaintemba Maníkó sínana súnda-aai paápé íníye Ísu siyáíye.

Ísumo marapá'ó kumínda-aai.

Mááka 13:24-31, Rúku 21:25-33

²⁹ Ísu mináái simátimena séna miyán-úmbái-tántáá'ó tínda-kanaa tai'áínana aafáúgó kumeu'á ínana wíyónko ímba sán-káínana o'á wíyómpakemba kaisínana wíyónko úwaaúwa ínasa ³⁰ seyaafá'-máráfákén-kwáásí wíyómpa'a awánemba fí'onka'ma'mai-tantaa'a awánésa kentáfésa sésa kumínena to'mayaa wéíye sésa táátafesa wéesa ifi'á wétesa suwánemba kemá waási úranko óraafasi'aenkware sáwara'a ainánká kúmóna'a suwánánaáwe. ³¹ Uwiyemba wétufuwe'a wíyómpaken-kisau-waasi ti'maráanasa Maníkómó wemparí'o úmakain-kwaasi seyaafá'-máráfákémbá tí'maesa moóráfimba túwaandu ónááwe Ísu siyáíye.

³² Ísu mináái simátimena séna moórá naan-táígón-áwí'a fíki-taigontafe'a imáyáa úmai ísáaro. Asáómó agaínda awáné sé'a áú'o sínda-kanaa kárika'a tíníye sénááwe. ³³ Miyámó intembá kemó súnda-tantaa'a ína'a awáné sé'a kárika'a kumíníye sénááwe. ³⁴ Érai'a simátíme sune. Káfé'o méraan-kwaasi tuwímbai ímbo pukáiyanka'a kemó súnda-tantaa'a paápé íníye. ³⁵ Wíyóne marawé tai'áínífo kesáái ímbo tai'áínda

úwoi waé'wae'a íníye Ísu siyáíye.

Kúmónnda-kanaa waási ímba ísaraawemo siyáin-aai.

Mááka 13:32-37, Rúku 17:26-30,34-36

³⁶ Ísu mináái simátimena séna kúmónnda-kanaa aafáúmá waási ímba ísááwasa wiyómpaken-kisau-waasiwara'a ímba ísááwa'a kemá Maníkón-ááninko ímba wéisaumpo kesifo weyáá ísaraiye. ³⁷ Naaófá'á moóráwigon-awi'a Nówaamo méronka'a waási ímbo Maníkón-ímáyáá ésamo maé'óntemba ánaemba kemá waási úranko kúmónnda miyá ónááwe. ³⁸ Piri'-nónkómó ímbo tínkankonka'a noné tóné wénesa tiyáámumba wéto'waai-esa aaré máúwasa waái máúwasa wéuwana Nówaa nompín-táómpimba imérowasa ³⁹ piri'-nónkó táinda-aai ísaresa ímba imáyáa ésa mérowana óraa'-a'a téna piri'-nónkó seyaafá'-wáási tínkamuwasa putásaraawe. Miyámó uráantemba kemá waási úranko aneka'ó kúmóndara'a kentáfésamo ímbo imáyáamo iyawi miyá ónááwe. ⁴⁰ Minkánáá maará ónááwe. Kae'-wáási kisaufa'a méreyana Maníkó moóráwigomba auwéna moóráwigomba aiyáíniye. ⁴¹ Minkánáá kae'-íninkái tómbá wéto'mayaan-iyana Maníkó moórá-inimba auwéna moórá-inimba aiyáíniye. ⁴² Kemá kentí Fasi'aénkómó kúmónnda-kanaa ímba ísaraafo káráwiyoro. ⁴³ Simátíménda-aai imáyáan-oro. Naankón-afowámó umén-kwáásímó tinda-kanaamo ísarenaraa umén-kwáásímó timbá wéto'mayaan-ena awánéna watúwáísana wení naaúmpakemba umémbá ímba máísino. ⁴⁴ Miyáumai kemá waási úranko kafífímbá kumónaumpo kembiwí wéto'mayaan-e'a simu'maráaro Ísu siyáiyé.

Sáwí'a owasá kawé'á owasamó on-áái.

Rúku 12:42-46

⁴⁵ Ísu mináái simátimena séna kawé-kísáúmó máéwi kawé'-ímáyááwára'-wáásísáfé'a sune. Wení óraako séna kesí kísau-waasiya'a káráwiye tómbá tuwímbai tíma'mae

iyuwó síníye. ⁴⁶ Wení óraako téna wení kisaumo kawel'-úmáimo maínda taawánáinana kisaumo maíndawi arunkó kawel'á ínana ⁴⁷ minóráákó séna kesí seyaafá'-mópáráwínká'á káráwiyuwo síníye. ⁴⁸ Énifo minkísáú-wáásígómó imáyáamo énamo kesí óraako ayáátááka'a ímba tíníye sénamo ⁴⁹ kísau-waasi tínkamenamo tómbó nénamo uwóí'-nombo wénaan-kwaasiye uwóí'o énamo ⁵⁰ wení óraakomo tinda-kanaa ímbo ísarainanamo kafífimbó téna ⁵¹ óraaka'a tatufú'mai ai'mátuwena séna kaumbo-kae'-ááíwára'-wáásímó mésamo tí'o wéisasamo ifí'ó wétesamo túwááyaambo umpufuwésamo méraapa'a kóuwo síníye Ísu siyáíye.

25

Siyáánkai-inaamaru-taai.

¹ Ísu mináái simátimena aaremó máéwini áwáuma imáyáa éna séna ánaaen-kanaamo tinda Maníkó wení waásimo kawáánin-aai maarán-íye. Aaremó maíndawi tómbá náíyanesa siyáánkai-inaamaru ómbá kúra'maesa aampakémbá koáíkaawe. ² Minárásísómbá séfataase sáwí-imayaawara'a owasá séfataase kawel'-ímáyááwára'á owasá ³ sáwí-imayaawara'-arasi ómbá kurarésa fí'on-anafeumpimba iyamó káínda-nomba ímba fatíyowasa ⁴ kawel'-ímáyááwára'-árásí ómbá kurarésa fí'on-anafeumpinkwara'a iyamó káínda-nomba fatiyésa ⁵ aaremó maíndawimba koamu'makáawana ímba ááéma tísasá túgáfaa'a isasá tún-kwaiguráawe.

⁶ Tún-kwéraawana nó'waan-afufuntamba moóráwigo táántena séna wétifo koaiyánáísaiye sisasá ⁷ misíyáánkái-árásí iyáfasinesa ómbá to'maésa kombá ⁸ sáwí-imayaawara'-arasi kawel'-ímáyááwára'-árásísáfésa sésa kentáásí iyamá pisináínífo nombá fatísimero

sewasá ⁹ miwí sésa kesááwárá'á miyáumai wétai'aifo nombó fatiyón-daumpakemba koméyámbaráaro sewasá ¹⁰ wégowana aaremó maíndawi tisasá séfataase-arasi to'mayaa úmaimo méraawi wesé'o tómbó náíyanesa naaúmpa'a íyówana ¹¹ ontá wisúwáísasa miséfátáásé-árásí nombó fatiyónaesamo kówai tésa óraaka'a sésa óraakoo ontá tisinkaaó sewaná ¹² ímba awánáúnda-arasi ombá pó'a ímba ontá titinkánaumne siyáíye. ¹³ Ísu simátimena séna miyáumai kemó kúmónnda-kanaa ímba ísarenka'a kumónaumpo káráwiye'a méraaro Ísu siyáíye.

Kaumbo-kísáú-wáásí táái.

Rúku 19:11-27

¹⁴ Ísu mináái simátimena séna ánaaen-kanaamo tinda Maníkó wení waásimo kawáánin-aaí maarán-iyé. Moórá-oraako némpa'a wááu koménae séna wení kísau-waasi táántena séna kesí óntanka'a káráwiyoro séna ¹⁵ moóráwigo wení kísau kawé-kísáúmó máísanamo awánaiwaintafena séna kesí óntamba séfataase-unamba káráwiyuwo séna aména moóráwigo wení kísau kárika'o kawé-kísáúmó máíwaintafena séna kesí óntamba kae'-únámbá káráwiyuwo séna aména moóráwigo wení kísau kári-kísau máíwaintafena séna kesí óntamba moórá-unamba káráwiyuwo séna aména tiyuwéna némpa'-marafa'a kóísana ¹⁶ séfataase-unan-ontambo maiyáiwai minóntántámbá kísau maimaéna wéwena fí'omba séfataase-unan-ontamba máísana ¹⁷ moóráwigo kae'-únán-óntámbó maiyáiwai minóntántámbá kísau wémaena fí'omba kae'-únámbá máísana ¹⁸ moóráwigo moórá-unan-ontambo maiyáiwai minóntántámbá ímba kísau maéna úwoi marafímbá utámakaiye.

¹⁹ Utámakaisasa miyá wéowana miwítí óraako ayáátáaka'a kuróm-bapa'a mifá'á ména ánaaemba téna wááumo tímakaunda-ontamba torupámai awánánae

séna táántaisasa ²⁰ tésa séfataase-unan-ontambo maiyáiwai maimaéna máaraanamena séna séfataase-unan-ontambo símakaandarakemba kísau wémae'a fí'omba séfataase-unan-ontamba maiyáumne sisaná ²¹ óraako séna kesí kísau-waasigo kawe'á óne. Kentáfémo imáyáamo émo kári-tantaaka'o kawe'ó úmaimo káráwiyaandantemba sáwífa-tantaaka'a káráwiyinone. Kesirunkómó aamoimó intembá kesé'a taménana enarunkó aamoí íno sisaná ²² kae'-únán-óntámbó maiyáiwai maimaéna máaraanamena séna kae'-únán-óntámbó símakaandarakemba kísau wémae'a fí'omba kae'-únán-óntámbá maiyáumne sisaná ²³ óraako séna kesí kísau-waasigo kawe'á óne. Kentáfémo imáyáamo émo kári-tantaaka'o kawe'ó úmaimo káráwiyaandantemba sáwífa-tantaaka'a káráwiyinone. Kesirunkómó aamoimó intembá kesé'a taménana enarunkó aamoí íno sisaná ²⁴ moórá-unan-ontambo maiyáiwai maimaéna máaraanamena séna emá fasi'aén-kwáásí éma fí'owiti kísaurakemba tómbá wéne fí'owiti kísaurakemba úwoi wéne wémandaana'a ²⁵ enáároi inkaisé'a ení óntantamba kísau ímba maúnda úwoi aúpá'á makáumpo ení óntamba máínone sisaná ²⁶ óraako séna sáwí-kísau-waasigo kafóná-waasi po kentáfémo sémo fí'owiti kísaurakemba tómbá wéne fí'owiti kísaurakemba úwoi wéne wémandaana'a óne sénda po ²⁷ kesí óntambo seyaafá'-wáásítí óntambo máráán-daumpa'o makáandarakaa té'a kesí óntankwara a'wáá-ontankwara'a máúsino séna ²⁸ wení kísau-waasisafena séna minóntámbá maiyé'a siyáánkai-unan-ontambo tokáiwaimba áméro. ²⁹ Sáwífa-tantaaka'o kawe'-úmaimo káráwisinkaiwaimba moórá-mora-tantaa'a aménana káráwisinkainifo ímbo kawe'-úmaimo káráwisinkaindawimpakemba makáimba méraana'a ³⁰ misáwí-kísáú-wáásígómbá ál'mae'a máápa'a múra auwáiyana kumeu'-áémpá'á tí'lo wéisasamo ifi'ó wétesamo túwáayaambo umpufuwésamo méraapa'a

wíníye siyáíye Ísu siyáíye.

Ísu méraawini áwáusafenamo tísai índa-aii.

³¹ Ísu mináái simátimena séna kemá waási úranko ánaaembo kúmóndara'a ságaenkwará wíyómpaken-kisau-waasiwara'a káráwiyaundawi pó'a kúmónasa ³² seyaafá'-máráfákén-kwáásí kesúranka'a túwaandu íya'a sipisípi-poiye méme-poiya'emo káráwiyaiwaimo tuwímbaraintemba minkwáásísómbá miyáumai tuwímbeke'a ³³ tuwímbei siyáánúrapa'a mótinke'a tuwímbei siyáánaepa'a métinke'a ³⁴ káráwiyaundawi siyáánúrapa'o méraiyán-kwaasisafe'a sé'a kesifo kawé'ó uwátínkáíwain-owe. Maníkó maramó úmakonka'a ken-ímáyáá éna kentí maru'á to'mayaa úmakaifo mifá'á taméarao. ³⁵ Kawé'á uwásinke'a kembó sááimo tówa'o méraawanda tómbá simé'a nombá simé'a fí'om-bapaken-kwaasimo ówánda aamoí uwásinke'a kentí naaúmpa'a mósa wésinke'a ³⁶ unáánkwátói-iyaimbo ówánda wésime'a sí'o úmba wégarawiye'a ándáfa'o maéwánda wésuwa'nai-e'a miyá uwásínkaraawe. Miyán-áái senasá ³⁷ arupíse úmaimo méraawi sísaí esa sésa Fasi'aénkóo nó'waiya embó ááimo tówamo méronda tóné noné amétaawa ³⁸ nóin-kanaawa fí'om-bapaken-kwaasiyaambo undá aamoí uwánketa kentáásí naaúmpa'a mósa ankétaawa nó'waiya unáánkwátói-iyaimbo undá amétaawa ³⁹ nó'waiya áí'o úmba áwa'nai étaawa nó'waiya ándáfa'o maúnda áwa'nai uráumno síya'a ⁴⁰ káráwiyaundawi sé'a érai'a simátime sune. Kesí waásimo úwoi-waasimo miyáumaimo túwa'nai uráamba mindá kembán-íye simátimenaumne.

⁴¹ Miyá simátime'a siyáánaepa'o méraiyán-kwaasisafe'a sé'a Maníkó sáwí'a uwátínkaindawin-fo siyuwé'a kóro. Maníkó waántáwankone wení

kísau-waasiye imáyáa éna óraa'-iyama to'mayaa uwátínkaraisana kámakama'a wéena ímba pisínáípa'a mifá'á koméraaro. ⁴² Kembó sááimo tówa'o méraawanda tóné noné ímba simé'a ⁴³ fí'om-bapaken-kwaasimo ówánda ímba aamoí uwásinke'a kentí naaúmpa'a ímba mósá sinké'a unáánkwátói-iyaimbo ówánda ímba simé'a sí'o úmba ímba súwa'nai e'a ándáfa'o maéwánda ímba súwa'nai e'a miyá uwásínkaraawe. Miyán-áái senasá ⁴⁴ síesai esa sésa Fasi'aénkóo nó'waiya embó ááimo tówamo méronda tóné noné ímba amétaawa nó'waiya fí'om-bapaken-kwaasiyaambo undá ímba aamoí uwánketa kentáásí naaúmpa'a ímba mósá ankétaawa nó'waiya unáánkwátói-iyaimbo undá ímba amétaawa nó'waiya áí'o úmba ímba áwa'nai étaawa nó'waiya ándáfa'o maúnda ímba áwa'nai uráumno síya'a ⁴⁵ kemá sé'a érai'a simátíme súne. Kesí waásimo úwoi-waasimo ímbo túwa'nai uráamba mindá kembán-iyé simátimenaumne.

⁴⁶ Miyán-áái simátíme'a aái senasá miwítí sáwí-meyambo ímbo tai'áínanamo waé'wae'o índa-aempa'a komaé'mae'a ónááfo arupíse úmáimo méraawi aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe Ísu siyáíye.

26

Ísumbo tufuwíyan-aaimo siyáan-aaí.

Maáka 14:1-2, Rúku 22:1-2, Yóni 11:45-53

¹⁻² Ísu mifí'ó-fí'ón-áái wení kísau-waasisafena simátímakaiye. Naaófá'ó Maníkó Yúndaa-waasi tíyótáimo í-tánón-kánáa imáyáa éna séna kae'-nó'wáámbá waésa tíyótáimo í-tánón-kánáa tinda kembá ta'óto'mai aaraa-táiyá'á sínkamiya'a puwónaumne Ísu wení kísau-waasisafena simátímakaiye.

³ Simátimuwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-
 oraa'-waasiye aifa'-ámáán-káwáágón-áwí'a Káyafaasini
 naaúmpa'a túwaandu urésa ⁴ sésa nóraumaisaawa aúpá'á
 Ísumba ta'óto'maisaawa tufuwónaumno. ⁵ Seyaafá'-wáásí
 tíyááfainifo tanómbó kauffíyan-kanaara'a ínta tufuwó-
 naumne siyáawe.

Ísumbo asaa-wiyúm-básáwémbó a'ánkarain-aaí.

Mááka 14:3-9, Yóni 12:1-8

⁶ Suwaná Ísu Pétáni-naopa'a koména moóráwígon-
 awi'a Sáimonini naaúmpa'a áumo námombo kón-
 kwaasigoni naaúmpa'a ména tómbá wénowana ⁷ moórá-
 íninko iyéna asaa-wiyúmbó úm-basawemba óraa'-
 ontankakemba méyámbakaim-basawemba maimaéna
 iyúmbe Ísu a'nómpímbá fatímarowasa ⁸ wení kísau-waasi
 awánésa aaisambá sésa nóra sénawa mimbásáwémbá
 úwoi fatíyankaiyo. ⁹ Mimbásáwémbó fí'owi tíménamo
 óraa'-ontambo maiyénamo ímbo óntamo makáan-kwaasi
 tíméraambaniye suwaná ¹⁰ Ísu iséna séna ifátuwe'a ímba
 aaisambá aéero. Kawe'á asínkáíye. ¹¹ Ímbo óntamo
 máráán-kwaasi kesé'a maé'mae'a wéiya'a túwa'nai
 ónae sé'a túwa'nai ónááfo kemá kesé'a marapá'á ímba
 maé'mae'a ónaumne. ¹² Púwóndara'a masawémba
 asínkésa utánááfo minínínkó é'a masawémba asínkáíye.
¹³ Érai'a sumpo isáaro. Kesí ásé-aaí seyaafá'-mápá'á
 simátimesa minínínkómó uwásínkáín-aaí simátimiyasa
 tááka'a maránááwe Ísu siyáíye.

Yúndasi Ísuni pintaru'ó maiyáín-aaí.

Mááka 14:10-11, Rúku 22:3-6

¹⁴ Súwana Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba kae'á
 kumbaimái-waasifinkemba moóráwígon-awi'a Yúndasi
 moórá-awi'a Ísakerioti óraa'-amaan-kisau-waasifa'a
 wéna ¹⁵ séna Ísumbo ta'ótoraimo aráátíména'o é'a

nóraumai-meyana siménaao súwasa moórá-waai úmai siyáánkai-ontamba 30 ontamba toráumai ámuwana Yúndasi maimaéna ¹⁶ wéna nóraumaiya Ísumba aráátíménasawa ta'ótoranaao-imayaa ómbarena úmaena kuráiyé.

Tíyótaimo í-tánómbó kauráan-aaí.

Mááka 14:12-21, Rúku 22:7-14,21-23, Yóni 13:21-30

¹⁷ Yúndaa-waasi ímbo intóráín-tantaa'wara-pereti agáún-kanaa aifa-kánaá túntemba wení kísau-waasi Ísumba taáisai esa sésa nááfara tíyótaimo í-tánómbá kogaufónaumno suwaná ¹⁸ Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a wékai moórá-waasigontafe sékai kentáásí óraako séna kesí kanaamá tísatá kesí kísau-waasise'a ení naaúmpa'a tíyótaimo í-tánómbá nánaumne wésiye kosimámékaiyo súwasarai ¹⁹ Ísumo súntemba miyá ésarai minká'á tanómba kauwánkaraaye.

²⁰ Tanómba kaumakóyasa fenómpinka'a Ísu wení kísau-waasi wésa mindáúmpá'á imésa ²¹ tómbá wéman-
desa uwaná Ísu séna kempínkémbá moóráwigo kembá namuro-wáásí aráátiminiye súwana ²² tirunkó umbaí tówasa moórá-mora áísai esa sésa Fasi'aénkóo kewá'íyo símaesa kuwaná ²³ Ísu séna moóráwigo wení tón-ayai maimaéna kesé'o moórá-taufapimba tú'maimo náín-dawi wemá kembó namuro-wáásímó aráátimindawin-
iye. ²⁴ Naaófá'á Maníkón-aaí aúfáifimba agaimaréna séna waási úranko puwíníye siyáintemba pó'a púwónana namuro-wáásímó aráátimindawi sáwí-meyamba máíníye. Wembó ímbo ma'ánkaraankakaa kawé'á isinó Ísu súwana ²⁵ Yúndasi wembó aráátimindawi séna óraakoo kentáféwa séno súwana Ísu séna é'a séne siyáiyé.

Ísu wení kísau-waasi tómbó tímakain-aaí.

Mááka 14:22-26, Rúku 22:15-20, 1 Kórinti 11:23-25

²⁶ Súwasa tómbá wénowana Ísu péréti maisoréna Maníkómpá'á súwiyo séna tafámbai wení kísau-waasi tiména séna mindá kesún-ifo maimái naaró séna ²⁷ ándá-aran-dombo wéron-anafeumba maisoréna Maníkómpá'á súwiyo séna tiména séna seyaafá'á naaró. ²⁸ Mindá kesí naaén-iyé. Kesí naaemá sáwífa'-waasisafena kumínda póna Maníkó sáwí-imayaa maitiyuwéna séna kesé'a kááísamai méraiwae séna mináú-áái símai kááísamakaiye. ²⁹ Simátíme sune. Fí'onkwara'a ándá-aran-domba ímba nánaumpo kesifo wení waásimo kawáánipa'a kesé'o méraiyamba ándá-aran-domba aú-nomba nánaumne Ísu súwasa ³⁰ Maníkóntáfésa ísámai imá simásuwesa mindáúmpá'á tuwésa Órifi-omapa'a iyáawe.

Pítaa ánaaeni'a uwásinkainiyemo siyáin-aii.

Mááka 14:27-31, Rúku 22:31-34, Yóni 13:36-38

³¹ Órifi-omapa'a imérowana Ísu simátiména séna Maníkón-aii aúfáífimba agaimaréna séna Maníkó séna sipisípiya'o kawáániwaimba tufúwónasa sipisípisomba wété ónááwe Maníkó siyáiyé

siyáimba póna káfé'-no'waamba táá'a ína'a siyuwé'a wété ónááwe. ³² Énifo púwónasa utámaraiya iyá-fasine'a kentí aifa'á Káriri-aempa kona'á kesínaaemba kónááwe Ísu súwana ³³ Pítaa séna seyaafá'nánká auwésa wété ónááfo kemá ímba miyá ónaumne súwana ³⁴ Ísu séna érai'a simáme sune. Káfé'-no'waamba kokórigo ímba ááimo siyáindara'a emá kaumbo-íká'á kentáfé sé ímbo awánáúnda-waasiye sínone Ísu Pítaantafena súwana ³⁵ Pítaa séna enté'o sínkamonaé íya'o é'a ímba auwé'a kónaumne súwasa wení kísau-waasi seyaafá'á miyá simásaraawe.

Ísu Kétésémánifa'a inaimó siyáin-aii.

Mááka 14:32-42, Rúku 22:39-46

³⁶ Seyaafá'á miyá simásuwesa Ísuwe wení kísau-waasiye taaiyámófa'a áwí'a Kétésémánifa'a komésa Ísu simátimena séna maanká'-méráiya'a Maníkómpá inái kosenó séna ³⁷ Pítaane Sépétin-ááninkaiye tí'maena komérowana umbai-tántáákó arumbá sáwí'a úwana ³⁸ simátimena séna kesirunkó umbaisé'a taisá pó'a púwóraantamba wéune. Maanká'-mé'a kesé'a káráwiyoro séna ³⁹ tiyuwéna ewaa'á wéna Maníkó óraakon-iyé séna mara'á kumbéna inaifínkémbá séna kesifóo emó kanaán-iyé sémo e maanúmbái-tántáá'ó kempá'ó tinda maisiyuwé éniyo ímba kesí imáyáan-ifo ení imáyáa arááíwáéno Ísu siyáiyé.

⁴⁰ Ísu inái simásuwena wení kísau-waasiyaufa'a téna tatuwánómba tún-kwaigurówana tatúséna Pítaantafena séna ímba kanaará'á kárika'a kesé'a káráwimai méraane. ⁴¹ Waántáwanko tísai úmai isánae-ai kempá'á sifáínifo Maníkómpá'á inái seró. Imáyáago ewé sisaná áugo umbaimó wétaimba mindá aúgáfaa'a wéiye simátimena ⁴² aneka'á tiyuwéna ewaa'á wéna Maníkómpá'á inaifínkémbá séna minúmbái-tántáá'á empá'á úwoi tíníyemo sina'ó é'a emó sindantembá miyá ónaumne siyáiyé.

⁴³ Ísu inái kosimásuwena wení kísau-waasiyaufa'a téna tatuwánómba tún-kwaigurésa tógáfaate'a wéuwana ⁴⁴ aneka'á tiyuwéna ewaa'á wéna súntemba aneka'á inái kosimásuwena kouweréna ⁴⁵ minkáúmbónárausafena séna túmó waiguré'o méraamba kembá waási úrankomba sáwí'o on-kwáásí aráátiminasa ta'ótoraiyan-kanaa wétifo ⁴⁶ íyáfasinewata wétiyapata konó. Kembó aráátimindawi wétiye Ísu siyáiyé.

Ísumbo ta'ótokaan-ai.

Mááka 14:43-50, Rúku 22:47-53, Yóni 18:3-12

⁴⁷ Ísu mináái wésuwana wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwigo-awí'a Yúndasi tumba wesé'a sáwífa'-waasi taánáinkwara paepáé'wara'a maimaé tumbá óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-ora'a-waasiye miwí ti'márówasa tumbá ⁴⁸ ááéma Yúndasi Ísumbo aráátimindasafena simátimena séna aaweyáámó uwánkáandawimba ta'ótóráaro siyónka'a ⁴⁹ póna Yúndasi Ísumpa'a téna séna óraakoo méraano wésena aaweyáá wéuwankowana ⁵⁰ Ísu séna kesí waásiyo emó ónaemo sinda-í'a uwó súwasa wesé'o tuwái Ísumba ta'ótórówana ⁵¹ Ísuni kísau-waasifinkemba moóráwigo paepáé'a awáúfínkémbá mósá taútuwena aifa'-ámáán-káwáágóní kísau-waasigon-áa'a fagáúsuwowana ⁵² Ísu wentáféna séna ení paepáé'a awáúfál'á wiyuwó. Paepáétambo tínkamiyan-kwaasi anondáámo ésa paepáétamba tínkamiyasa puwónááwe. ⁵³ Maarásáfé'a imáyáan-oro. Kesifontáfé'o sé'o súwa'nai uwómó senanamó éna wíyómpaken-kisau-waasisomba sáwífa'nanka ímbo kanaamó torausónááwi minúwóiyáámbá ti'maráínasa súwa'nai ónááwe. ⁵⁴ Miyámó súndarakaa Maníkón-ai aúfáífimba agaimakáin-umbai-tantaa'a kempá'á ímba tisinó. Énifo siyáintemba miyáumai paapé íníye

Ísu siyáíye.

⁵⁵ Ísu mináái simátimena tun-kwáásísáféna séna kentáfé'a umén-kwáásín-íye sé'a pó'a taánáinkwara paepáé'wara'a maimaé'a kembá ta'ótoranae sé'a wétewe. Sáwífa-kanaa óraa'-amaan-daumpa'a kesááimo wésimatimundara'a ímba kembá ta'ótokaawe. ⁵⁶ Naaófál'á Maníkón-aaimo simátímakowi aúfáífimbo agaimakáan-ai kembó miyámó uwásínkéne'a wétewe súwasa wení kísau-waasi seyaafá'á inkaisésa auwésa wété uráawe.

Óraa'-waasi Ísumba aaifimbó ánkaraan-aaí.

Máaka 14:53-65, Rúku 22:54-55,63-71, Yóni 18:13-14,19-24

⁵⁷ Wení kísau-waasi inkaisésa auwésa kóuwasa Ísumbo ta'ótórówi áí'maesa aifa'-ámáán-káwáágón-áwí'a Káyafaasini naaúmpa'a móankesa mindáúmpá'á amáámbo sun-kwáásiyé Yúndaa-oraa'-waasiye túwaandu urón-daumpa'a móankowana ⁵⁸ Pítaa tínaaemba nénka'o témomba aifa'-ámáán-káwáágóní máapa'-ontafinkemba iyéna naamaáífa ména Ísun-ane'ó paápé índamo awánáíndasafena i-wáásísé méraiye.

⁵⁹ Pítaa mérowasa óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraa'-waasiye seyaafá'nánká Ísumba tufuwíyana puwíníye-aaigoni áwáuma saafá uwaná ⁶⁰ ímba wérowasa Ísuntafesa mósimesi-aaí sésa ímba moórá-aaí suwasá kae'-wáásígórái íyáfasinesarai ⁶¹ karo'á sésarai wemó sisatáámó isáúndasa óraa'-amaan-damba Maníkóní naambá kanaa tawísísuwe'a kaumbo-kánáá maisuwé'a ónaumne siyáíye suyaná ⁶² aifa'-ámáán-káwáágó íyáfasinena Ísumba áísai ena séna mindárimo simánkaayan-aaí anondáá ína sínono súwana ⁶³ Ísu iséna ímba aaí súwana aifa'-ámáán-káwáágó séna Maníkó fasi'aénkwáráwín-aúranka'a emá méma áísai onda-áái érai'-aaí aantemba simásimiyo. Maníkómó íyáfasinankaraiwai Káráísiti Maníkón-ááninkowa'onompo simásimiyo súwana ⁶⁴ Ísu séna é'a sémpo simátime'a sune. Ánaaemba suwánáíya'a kemá waási úranko Maníkó fasi'aénkón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá imé'a ainánká'á kumónaumne Ísu súwana ⁶⁵ aifa'-ámáán-káwáágón-arunko sáwí'a úwana wení unáánkwátói tafétuwena séna Maníkómbá karaánáá'a ankéna wesáféna sífó minááísáféta aaifimbá maenkéta fí'on-aaímo simánkáamba saafá únda póta ifátá tuwéta Maníkómbó símimo sáwí'o uwánkáíntafeta ⁶⁶ nórasaawa

ónaumno súwasa sáwí'an-ifo tufuwíyana puwíno sésa
⁶⁷ Ísumba tuwiyáái wi'ankésa tufuwésa tiyáántambo
 tufúwún-kwaasi ⁶⁸ karaánáá'a sésa esáfé sé Maníkó
 iyáfasisinkarawai únemo séndawi ómpo kemá nááwa
 tufúnái simásimiyo siyáawe.

Pítaa ímbo awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-aai.

Mááka 14:66-72, Rúku 22:56-62, Yóni 18:15-18,25-27

⁶⁹ Pítaa naamaáífa mérowana aifa'-ámáán-káwáágóní
 kisaumo maún-arasigo awánéna wempá'á téna
 séna Káríri-aempakewise'o maéndawi óne súwana
⁷⁰ Pítaa seyaafá'-wáásí túranka'a séna emó sénda-
 aai sááko ímba kawé'an-ye simásuwena ⁷¹ máápa'-
 ontafimba komérowana aneka'á moórá kisaumo
 maún-inaamarugo awánéna méron-kwaasisafena séna
 minkwáásígó Ísu Násareti-naopakewiye'o máíwain-ye
 súwana ⁷² Pítaa aika'á maréna séna ímbo awánáúnda-
 waasin-ye simásuwena mérowasa ⁷³ kárika'a mésa
 Pítaampa'a tésa sésa Ísuni kísau-waasi miyán-kwáási
 méraawataamo awánemaundantenkaan-kwaasiyaamba
 éna mináémpákén-kwáási tááiyaamba wésene suwaná
⁷⁴ Pítaa séna karo'-ááímó wésenanamo éna Maníkó
 sínkaminiye. Sewímbá ímbo awánáúnda-waasin-ye
 súwana kokórigo áái súwana ⁷⁵ Pítaa Ísumo simámakon-
 aai ááka'-maréna miyá siyónka'a kokórigo ááimo
 ímbo siyáindara'a emá kaumbo-íká'á kentáfé sé ímbo
 awánáúnda-waasin-ye sínone siyónka'a mináái ááka'-
 maréna máápa'a kuména áfááraumai
 ifi'á taráiyé.

27

Ísumba Páiratimpa'o áí'mae kuráan-aai.

Mááka 15:1, Rúku 23:1-2, Yóni 18:28-32

¹ Úwasa aafáúmó íyáúsunka'a óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraal'-waasiye Ísumbo tufuwíyanamo puwínda-aai símai tarímaresa ² Ísumba ayáánka'a kára'umaresa áí'maesa Rómu-kamani-kawaagon-awi'a Páíratimpa'a kuráawe.

Yúndasi pukáin-aai.

Aantá-waasi 1:18-19

³ Páíratimpa'a kuwaná Yúndasi Ísuni pintaru'ó maiyówi Ísu puwíníyemo sun-áái iséna ímbo miyá oráámbá kemá sáwí'a uráumne séna pintaru'ó ésamo ámakon-ontamba 30 ontamba maimaéna óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraal'-waasiye miwífá'á wéna séna ⁴ ímba sáwí'a uráin-kwaasi aráátimuna'a tufuwónae'a wéomba kemá mindá sáwí'a uráumne súwasa miwí sésa ímba kentáánén-ifo endén-iye suwaná ⁵ Yúndasi minóntámbá óraa'-amaan-daumpa'a metuwéna tiyuwéna ándá maimaéna waanda'á faráiyé.

⁶ Yúndasi minóntámbá óraa'-amaan-daumpa'a metuwówasa óraa'-amaan-kisau-waasi maésa sésa maanóntámbá pintaru'-óntámbá póta seyaafá'-wáásímó Maníkóntáfésamo imáyáamo ésamo maráán-ontampimbo maráandasa kentáásí amáamba taraisónaumne simásuwesa ⁷ minóntánkón-aai sésa mimbórá-áái sésa minóntántámbá moórá-marama sawemó om-báramá méyámbakaanasasa mimbáráfímbá fí'om-barafaken-kwaasi puwíyan-kwaasi utánááwe siyáawe.

⁸ Miyá uráantafesa mimbárásfésa sésa pintaru'-máramán-iye siyáawasa káfé'wara'a miyá wésewe.

⁹ Óraa'-amaan-kisau-waasi miyán-áái wésesa mimbárámá méyámbakaamba Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Yéremayaamo siyáin-aaí paápé uráiyé. Yéremaya séna Ísarerin-aísaafitantambo uráawi tuwímбай mimbórá-áái sésa moóráwigombo pintaru'ó íyan-ontamba 30 ontamba maimaésa ¹⁰ sawemó wéombarama méyámbakaamba Fasi'aénkómó simásímakaintemba miyá ónááwe Yéremayaamo siyáintemba pósa miyá uráawe.

Páirati Ísumbo áísai uráin-aaí.

Mááka 15:2-5, Rúku 23:3-5, Yóni 18:33-38

¹¹ Ísu Rómu-kamani-kawaagon-aúranka'a mérowana áísai ena séna Yúndaa-waasiti kawáágówá ónó súwana Ísu séna é'a séne súwasa ¹² óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraa'-waasiye fí'o-fi'on-aaisafesa aafimbá maénkówana Ísu iséna ímba aaí súwana ¹³ Páirati Ísumba áísai ena séna sáwífa'-aaí wésimankaafó ina wéisaano súwana ¹⁴ Ísu iséna seyaafá'-ááísáféna ímba anondáá súwana kámáni-kawaago Páirati sáwífa'-imayaa uráimbaniye.

Ísumba tufuwíyana puwínomo siyáin-aaí.

Mááka 15:6-15, Rúku 23:13-25, Yóni 18:39-19:16

¹⁵ Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasi tíyótai í-tánón-kánáá túntemba Rómu-kamani-kawaago séna seyaafá'nánká túwaandu urésa aamoí ésa ándáfa'o mérain-kwaasigon-awi'a síya'a faútuwanaumne séna minkánáá miyáumai ándá-waasi faútínkáíye. ¹⁶ minkánáá moóráwigon-awi'a Párápási seyaafá'nánká wenáái ísarowi ándáfa'a mérowasa ¹⁷ sáwífa'-waasi túwaandu urówana Páirati tísai ena séna ándáfa'o méraan-kwaasifinkemba moóráwigon-awi'a síya'a faú'auwaano. Párápásiya'i Ísu Maníkómó

íyáfasinankaraiwaiye wésewina'iyo séna ¹⁸ Páirati imáyáa éna séna óraa'-amaan-kisau-waasi Ísuntafesa ímba óraa'-waasi-i'a ínkwaé sésa ta'óto'maesa ke maúndafa'a áí'-maesa tiyáawe séna mináái tísai uráiyé.

¹⁹ Páirati mináái tísai ena aaimó ísón-daumpa'a mérowana awaainínkó moóráwigomba ai'marówana wempá'á téna séna enawaainínkó séna nó'waamba kaaimbá awánáúnda minkwáásígó ímba sáwí'a uráisana sirunkó umbái wétaifo ímba aafimbá maenkaaó enawaainínkó siyé kosimámakaiye.

²⁰ Awaainínkón-áái kosimámuwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-óraa'-waasiye úwoi-waasi sáwífa'nanka wa'wiséa sésa Páiratintafe'a sé'a Párápásimba faú'áúwénasa Ísumba tufiyana puwíno simáméro simátímúwana ²¹ Páirati aneka'á tísai ena séna minkáé'-wáásífínkémhá nááwana faú'auwanaumno súwasa miwí sésa Párápásimba faú'auwao suwaná ²² Páirati séna Ísumba Maníkómó íyáfasinankaraiwainemo sewímbá nóra ónaumno súwasa seyaafá sésa aaraa-táiyá'á tufiyana puwíno suwaná ²³ Páirati séna nóra-sawira uráiyó súwasa óraaka sésa aaraa-táiyá'á tufiyana puwíno aantemba siyáawe.

²⁴ Miyá aantemba suwaná Páirati miwí táái ímba kanaa'á taraisónaumne-imayaa éna seyaafá'-wáásí tiyáafo séna táúfapimba nombá fatimarena seyaafá'-wáásí túranka'a aiyowái'a éna ayáamba non-kwiyéna séna miwámó puwínda-umbai-tantaako kesiyáámpimba ímba wéraifo kentiyáámpimba wéraiye súwasa ²⁵ seyaafá sésa puwínata mimbéyámbá kentáásísaafitantambo íyawiseta maénaumne suwaná ²⁶ Páirati Párápásimba faú'auwena i-wáásí simátímuwasa Ísumba áwíyandasamba áwiyonku'-nowana Páirati séna

ái'mae aaraa-táiyá'á tufuwíyana puwíno séna Ísumba i-wáásí tímakaiye.

I-wáásí Ísumba karaánáá'o ánkaraan-ai.

Mááka 15:16-20, Yóni 19:2-3

²⁷ Páirati Ísumba wení i-wáásí timúwasa áí'maesa kámáni-waasiti naaúmpa'a móankesa seyaafá'-í-wáásí táántowasa tamésa ²⁸ wení unáánkwátói faútuwesa naae-únánkwátói óraa'-waasiti unáánkwátóin-iye sésa Ísumba uwánkesa ²⁹ óraa'-waasiti kámo'an-iye sésa áwíyandama owepámai Ísu a'nómpímbá kufé'ankesa táumba ayáánúrapa'a to'ankésa karaánáá'a ankésa moórá-mora kífaesa sésa Yúndaa-waasiti kawáágó óne sésa ³⁰ tuwiyáái wi'ankésa ayáámpimbo to'ánkón-taumba maiyésa a'nómbá wétufamesa ³¹ karaánáá'a ánkásuwesa naae-únánkwátói faútuwesa wení unáánkwátói uwánkesa tufíyanamo puwíndafa'a áí'maesa kuráawe.

Ísumba tufúwanamo pukáin-ai.

Mááka 15:21-32, Rúku 23:26-43, Yóni 19:17-27

³² I-wáásí Ísumbo áí'mae kumbá moóráwigo Sáíríni-naopakewin-awí'a Sáímoni aampa'á túwasa i-wáásí ta'ó-toresa Ísumbo tufíyan-aaraa-tai áúwaata'ankesa sésa áwa'nai úmai tiyó suwaná miyá úwasa ³³ marésa moórá-maragon-awí'a Kórígótaafa'a wésa mináwíkoní áwáuma a'nónayaantapa'emo supa'á wésa ³⁴ ándá-aran-domba maiyésa áí'a tai'áínkwae sésa ikamó

fain-tántáá'á mimpímbá marésa Ísumba ámuwana óika'a ma'mái awánéna ímba naráiyé.

³⁵ Ísu ímba nówasa áí'maesa aaraa-táiyá'á aiyayaampimba tufúsúmaresa wení unáánkwátói maénae sésa ááfésa wétiyaananasa nááwa íyáákaindawiya máíníyo sésa miyá ésa ³⁶ mara'á mésa Ísunka'a

káráwiyesa ³⁷ Ísumbo tufúwanamo puwún-aaigoni áwáuma aúfáifimba agaimarésa sésa Ísu Yúndaa-waasiti kawáágón-iyé agaimarésa a'nónká'-áaráá-táiyá'á mósá marésa ³⁸ uménté'o uyan-kwáásíyái tí'maesa Ísuni séfasefa'-aempa'a aaraa-táiyá'á tufúsúmaresa mara'á mésa minkwáásíyá'á káráwiyowasa ³⁹ tuwímbai tésa tiyáámba tóipimba faafésa timántakái fa'ankésa karaánáá'a ankésa sésa ⁴⁰ úwé emá séma óraa'-amaandamba tawísísuwe'a kaumbo-kánáá maisuwé'a aneká'á ónaumne siyáampo Maníkón-ááninkomo émo e esáfé enáú áwa'nai ema eyáárika'a taaiyakémbá taútuwe marapá'á kumuwó siyáawe.

⁴¹ Suwasá miyáumai óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo sun-kwáásíyé Yúndaa-ora'-waasiye karaánáá'a ankésa ⁴² sésa fí'owi túwa'nai ena wesáféna wenáuma ímba kanaa áwa'nai iye. Ísareri-waasiti kawáágó únemo sémáimba póna érai'o sémaindamo éna weyáárika'a aaraa-táiyákémbá kumínata awánéta séta érai'a Maníkón-áánimban-iyesa sénaumne. ⁴³ Maníkóntáfé'a fasi'ámai méraunda Maníkón-áánimba úne sémáimba Maníkómó áwa'nai ónaemo sénaraa káfé'a áwa'nai isinó suwasá ⁴⁴ miwímó suntembá uménté'o uyan-kwáásíyái séfasefa'-aempa-taiya'o tufúsúmarowiyai karaánáá'a Ísumba ánkaraaye.

Ísumo pukáin-aaí.

Maáka 15:33-41, Rúku 23:44-49, Yóni 19:28-30

⁴⁵ Ísumba karaánáá'a ánkówana wáawái seyaafá'-áémpá'á túnkwéna aafáúmó taenónka'a túnkúmba ⁴⁶ Ísu óraaka Yúndaa-waasi-taifinkemba séna eri eri rama sapakataniyemo súmba maarán-iyé. Maníkó kesí Maníkóo nóra séwa siyuwááno súwasa ⁴⁷ minká'ó

méron-kwaasi isésa tuwímbai sésa naaófá'á Maníkón-
 aai simátímakaiwaimba Íráiyaamba wéaantaiye suwaná
⁴⁸ moóráwigo awaantanténa faru-táénáma maimaéna
 ándá-aran-domba ika-nómpímbá tu'maéna ofiyen-
 táemopimba sinúfaimaena náínkwae séna Ísun-óika'a
 mósá marówasa ⁴⁹ tuwímbai sésa Íráiyaama kuména
 áwa'nai íni ína áwa'nai íníyo séta amu'maréta méraumne
 suwaná ⁵⁰ Ísu aneka'á óraaka séna afowan-ayáámpimba
 wení ámútamba to'maréna pukáíye.

⁵¹ Ísu puwúwana óraa'-amaan-daumpa'a ampanta-
 óntámó úmakomba sanaan-áyáíyákémbá itafáá'maena
 marapá'á mútafaatena kaesé uwágúwana póna
 Maníkómpá'ó iyíyan-amba wi'marówana óraa'-
 marima tówana óraa'-ontantomba tufánkaa'a
 wéuwana ⁵² utámárón-ontan-aifimba awááúmaron-
 ontamba fawákúwasa Maníkóní waási sáwífa'nanka'o
 pukómpinkemba íyáfasinesa ⁵³ utámakon-ontan-
 aifinkemba íyáfasinesa mésa Ísu pukéna íyáfasinon-
 kanaa Yérúsaremu-naopa'a paápé úwasa sáwífa'nanka
 awánaraawe.

⁵⁴ Ísu puwúmba i-wáásítí kawáágówé wení i-wáásíyé
 Ísunka'o káráwisuwesamo mérowi marímo tówanamo
 seyaafá-tántáá'ó paápé úmba awánésa áfááraumai
 táátafesa ésa sésa érai'a wemá Maníkón-ááninkon-iyé
 siyáawe.

⁵⁵ Minááímó sumbá sáwífa'-inimba awánánae sésa
 tumbá nénka'a tamésa awánaraawe. Miníníntómbá
 Káríri-aempakembo Ísumbo arááiwa'maesamo áwa'nai
 úmaesamo Yérúsaremufa'o tiyáan-inintompinkemba
⁵⁶ moórá-inimba Mágátáara-naopaken-ininkon-awi'a
 Máriaa úwana moórá-inimba Yémísinte Yósepinte

tinówan-awi'a Máriaa úwana moórá-inimba Sépétin-ááninkai tinówa úwasa tuwímbai-inintonkwara'a tamésa awánaraawe.

Ísumbo utaráan-aaí.

Mááka 15:42-47, Rúku 23:50-55, Yóni 19:38-42

⁵⁷ Miníníntómbá tamérowana fenómpinka'a moóráwigo óntawarawin-awi'a Yósepi Árimátíyaa-naopakewi Ísun-aaisafena érai'e súwai ⁵⁸ Páiratimpa'a téna séna Ísun-áúma utánáifo simiyó súwana wení

i-wáásísáféna séna Ísun-áúma mai-áméro súwasa miyá uwaná ⁵⁹ Yósepi Ísun-áúma tamaimái aú-ampantafimba asááúmaena ⁶⁰ maimaéna kemó púwónasamo utáiyane sénamo aúsámakon-ontan-aifimba mámarena óika'a óraa'-ontantamba awááúwasuwena kóúwasa ⁶¹ Máriaa Mágátáraa-naopaken-ininko úwana araámáóe'a mara'á mésarai Ísumbo utámárón-ontan-aifimba karátuwesarai méraaye.

Páirati utámaráápa káráwiyoromo siyáin-aaí.

⁶² Minínínkáí kará'matuwesarai méroyasa aafáyáara'a sambaatiyá'á óraa'-amaan-kisau-waasiye amáán-kawaa-waasiye Páiratimpa'a túwaandu ésa ⁶³ sésa óraakoo úwoimo aúmó arónka'a karo'-ááísé'o siwái séna kaumbo-kánáá maisuwé'a púwóndafinkemba íyáfasinanaumne súwataamo ísaraundasa saákata maráúmpo ⁶⁴ i-wáásí ti'márénasa kaumbo-kánáá utámaráán-ontan-aifimba kogáráwiyesa awánaaro. Wení kísau-waasi wenáúma fasímbeasa aúp'áá utámaresa sésa pukáimpinkemba íyáfasinkaiye sefáínifo. Miyán-ááímó síyanamo éna minkaró'-ááígó ááémo siyáin-karo'-aaigomba íyáákafainiye suwaná ⁶⁵ Páirati séna kentí i-wáásí ti'maréwasa sentembá minóntán-aifimba kawé'-úmai káráwiyoro súwasa ⁶⁶ wésa waási óntan-aifimba íyáféráafo sésa torú maimaésa mókaaisamaranae sésa

kurésa miyá araenáemba úmaresa i-wáásí mátiyuwesa kóuraawe.

28

Ísu pukáimpinkembo íyáfasinkain-aaí.

Mááka 16:1-10, Rúku 24:1-10, Yóni 20:1-18

¹ Yúndaa-waasimo saagon-kánáá tai'ówasarai sondaará'á aafáyáara'a aafáúmó íyáúsunka'a Máriaa Mágátáara-naopaken-ininko úwana araámáo úwasarai Ísumbo utámakopa'a koawánánae sésarai kuyambá ²⁻³ óraa'-marima tówana Fasi'aéńkóní kísau-waasigo wíyómpakemba kuména wenóikakemba aafáúmó íyáúsenamo intembá wéuwana wení unáánkwátóiyakemba ainánkómó intembá waení'a kówana kuména óntambo óika'o makón-ontamba kufankwátuwena minóntánká'á mara'á mérowana ⁴ utámakopa'o káráwiyuwai áfááraumai táá'a úwasa tinekembá tata'á úwana tímááfomba waékuraiye.

⁵ Káráwiyuwai miyá úwasarai minkáé'-ínímbá kuyaná wíyómpakewi minínínkáí simátimena séna ímba táá'a íno Ísumba aaraa-táiyá'ó tufúwówanamo pukáiwaimba taawánáyaé sékaimo téyamba ísaraumne. ⁶ Wemó siyáintemba pukáimpinkemba íyáfasinena kówéna ímba maanká'á méraifo utaráampimba iawánékai ⁷ tuwaantantékai wení kísau-waasi kosimátimekai sékai Ísu pukáimpinkemba íyáfasinena kentí aifa'á Káríri-aempa'a wína'a koawánánááwe. Mináái kosimátímekaiyo siyáiyé.

⁸ Súwasarai minínínkáí minúwóiyáámbá utarópa'a tuwésarai táátafesarai uyaná tirunkó aamoí úwasarai wení kísau-waasi kosimátimiyantafesarai aampa'á kuyambá ⁹ Ísu minínínkáí tuwánéna séna nááfara

maémayaayana'o súwasarai óraako iyé-ímáyáá ésarai wenaísamaifimba tamésarai aísamaiya'a ta'ótoresarai wen-ímáyáá mósá máróyana ¹⁰ Ísu simátimena séna kesífá'awaawi kosimátimiyasa Káríri-aempa'a komésa suwánaaro Ísu siyáiyé.

Utámakopa'o káráwiyaawi-taai.

¹¹ Ísu mináái súwasarai wemó súntemba minínínkáí aampa'á kuyambá utámárópa'o káráwiyun-i-waasi tuwímbai Yérúsaremu-naopa'a wésa óraa'-amaan-kisau-waasi paápé ún-tantaa'a kosimátímúwasa ¹² óraa'-amaan-kisau-waasiye Yúndaa-oraa'-waasiye túwaandu urésa aái símai mimbórá-áái tarímaresa utámárópa'o káráwiyun-i-waasi óraa'-ontamba timésa ¹³ simátimesa sésa maarán-áái simátíméro. Nó'waamba súsá kwaiguráunasa Ísuni kísau-waasi tésa wenáuma umémbá maimaésa kóuraawe kosimátíma'mae'a nóro. ¹⁴ Páíratimo minááímó isáínataamo éta moórá-aaiwara'a simáménanasa kembiwí ímba aaiimbá maitinkáíníye suwasá ¹⁵ miní-wáásí isésa óntamba maimaésa kurésa sunten-áái aantemba kosimátíma'maesa núwana minááígó wété úwasa ísaraamba káfé'wara'a Yúndaa-waasi wéisaawe.

Ísuni waási wembó awánaraan-aai.

Mááka 16:14-18, Rúku 24:36-49, Yóni 20:19-23

¹⁶ Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba moórá kumbaimái-waasi Káríri-aempa'a Ísumo minómák'á'ó koméraaromo siyón-omaka'a komérowana ¹⁷ miwí túranka'a paápé úwasa awánésa wen-ímáyáá mósá márówasa tuwímbai kae'-ímáyáá ésa sésa Ísu pukáimpinkemba iyáfasinkai fí'owawa'iyo suwaná ¹⁸ Ísu miwí timándára'a taména séna Maníkó fasi'aémbá siména séna wíyómpa'e marapá'é káráwiyuwo simbá ¹⁹ pó'a mindásafe'a seyaafá'-máráfá'á kesáái simátíma'mae'a níyasa kesí waási-i'a ésa kesifowé kemá wenááninkoe

Ufaen-ámútánkóe'a kááísamai méraiya'a kentáásúwíka'a nombá maitinké'a ²⁰ simátímakaunda-aai arááiwaesa fasi'ámai ta'ótoraiwae sé'a simátíma'mae'a íyóro. Maramá wéraindara'a kembiwisé'a mé'a káfé'o wérain-tantaa'o tai'áíndara'a kembiwisé'a méraandasafe'a imáyáa úmae'a íyóro Ísu siyáiyé.

Kemá Mátíyu sún-da-aai ta'áiyé.

Aú-aaí símai kááísamakain-aaí
The New Testament in the Awiyaana language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Awiyaana
copyright © 1984 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Awiyaana

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-08-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 12 Mar 2019 from source files dated 5 Mar 2019

0dda5aa4-c019-59cf-b9ee-e1fd4762d49c